

ЛЕЗГИ Газет

**Жуван Ватан,
ватанэгълияр хуьх!**

1920 – йисалай акъатзава

№ 1 (10594) арбе 1 – январь, 2014 – йис WWW.LEZGI.ETNOSMI.RU

Къимет “Дагпечатдин” киоскрай - 10 манат

Дагъустан Республикадин Президент Р.Гь.Абдулатипован

Цийи йисан тебрик

ИГРАМИ ДАГЪУСТАНВИЯР!

Ингье, са тимил легъзейрилай 2013-йис тарихда гъатда, 2014- йис алуькда.

Алатзавай йис зун патал, за умуд кутазва, куьн патални метлеблуди хъана. Хейлин йисар арадай фейила, сифте яз зун Дагъустанда яшамш жезва ва за ина кваллахни ийизва. Гьикъван четинвилер ацалтзаватлани, им еке бахт я. Эгер и йис куьн ва вири Дагъустан патал хатасуз ва хушбахт уьмуьрдик умудар кутунин йис яз хъанатла, за умуд кутазвайвал, квелай чна фикирдиз къачунвай дегишвилер къилиз акъудун патал жуван чалишмишвилер ийиз алакьна. Куьне Дагъустандин къенин йикъан ва гележегдин патахъай жавабдарвал ерилудаказ, цийидаказ гьиссна. Чун вири, са команда яз квелай кваллахдик экечина. Уьмуьрдин ери лайихлу дережадиз хкажун патал чи вилик мадни хейлин крар кума. Дагъустанвияр ерилудаказ яшамш хъуниз лайихлу я, амма и кар патал сада-сад клевера твадай чкадал чун тупламиш хъун ва чна жуван къуватар агудун герек я. Вуж гъахъ я лугъуз, чуьруькар акъудуни ва къисас вахчуни чун анжах усаларзава.

Алатзавай йис республикадин политикадин, яшайишдинни экономикадин уьмуьрда лишанлу вакъайралди акъалтлай девлетлуди хъана. Къилди къачуртла, зун Дагъустандиз хтана, Гьукуматдин составдиз килиг хъувуна, программаяр туйкуьрна, власть ва обшество михи ва цийи хъувуна, са жерге важиблу карханаяр ишлемишиз вахкана, чеб эцигиз гзаф йисар арадай фенвай цудав агакьна имаратар вахкана. Гъа и йисуз 440 километрдин мензилдиз автомобилрин рекьер тухвана, агъзур гектардилай гзаф майданра цийи уьзюмлухар кутуна, Советрин уьлкве чкайдалай гуьгъуьниз сифте яз 140 агъзур тонндилай виниз ципицар къват хъувуна, образованидин 82 ва сагъар хъийидай 37 идара эцигна ва виликдай гиле къунвай ахтын имаратар ишлемишиз вахкана. Майдин вацралди чна аялрин 22 бахча ишлеми-

шиз вахкуда. Ихтын дережадив чун и члавалди гьич са члавузни агакъайди туш.

Хци месэляяр лап гзаф ава. Абуьр вири гъализ чалай алакьнавач, вирибуьруз лазим тир куьмекар гуз хъанвач. Амма дарихвалдай, пертвал къалурдай себебар авач, гьикла гьайтла власть а месэляяр гъализ квелай алахънава. Багъри Дагъустан вири къуватар желб авуналди, кризисдай акъудун, инсанрин хатасузвал таъминарун патал чахъ вахт, къуватар ва мумкинвилер гьелелиг амазма.

И йис Дагъустандин культурадин уьмуьрда жанлу вакъайралди лишанлуди хъана. Чна рикелай тефидай Расул Гьамзатован 90 йис тамам хъун гегеншдаказ къейдна, Дагъустан Россиядик акъалтлай тегьерда экечайдалай инихъ 200 йис тамам хъунни чна сувар хъиз къейдна. И шадвилери вири Россиядихъ галаз санал чи халкъдихъ зурба къуватар авайди мад сеферда тестикъарна.

Амма цуру ниятар авай къуватар гьелелиг амазма, абуьру Дагъустанда гьалар пайгарди-

кай хкудун, къарма-къатишвилек футфа кутун патал мумкин тир вири крар авун давамарзава. А къуватрик фанатикарни, Дагъустан - тараш-чапхунунин мумкинвилекай чна чеб магърум авур ксарни акатзава. Зун инанмиш тирвал, жуван садвал ва тупламишвал мягккмаруналди, дагъустанвийрилай Дагъустан гьелек ийиз 20 йис къван вахт хъанвай вири жуьрейрин татугай гьаларин хура акъвазиз алакьда.

Алуькзавай йис дагъустанвийрин уьмуьр хъсанарун патал цийи мумкинвилерин йисаз элкьведа. Зун квелай инанмиш тирвал, чи республика къудратлу, чи халкъ хушбахт жеда, чи республикада уьлкведин гражданин - дагъустанвийрин - хатасузвал ва динжвал таъминарда.

За квез, зи играмибур, алуькзавай Цийи йис мубаракзава. Къуй куь квалера къенивили, гуьзелвили ва кланивили агъавал авурай. Квехъ сагъламавал, хушбахтвал, ислягвал ва куь гъар садан квалера берекат хъурай. Цийи йис мубаракрай!

Дагъустандин Президент Рамазан Абдулатипов Азербайжанда мугъманвиле хъана Дуствилини алакъаяр

26-декабрдиз къиле республикадин Президент Рамазан Абдулатипов авай Дагъустандин официальный делегация Азербайжан Республикада мугъманвиле хъана. Делегациядик РД-дин Халкъдин Собранидин Председатель Хизри Шихсаидов, РД-дин Гьукуматдин Председателдин Сад лагъай заместитель Анатолий Къарибов, республикадин министерствойринни ведомствойрин векилар квай.

РД-дин Президентдин ва Гьукуматдин пресс-къуллугъди хабар гузвайвал, делегация сифте нубатда гуьрметлу ксар фаракъатнавай Аллеядиз фена. Ина Рамазан Абдулатипова Азербайжандин вири халкъдин регьбер Гейдар Алиеван сурал ва Гьамишалугъ цун Мемориалдал цуьквер эцигна.

Гуьгъуьнлай Рамазан Абдулатипов Азербайжан Республикадин Президент Илгьам Алиевахъ галаз гуьруьшмиш хъана. Гуьруьш къиле фидай члавуз къве терефди жуьреба-жуьре рекьерай санал кваллахуниз талуьк кар алай месэляяр, гьакни саналди чехи промышленный ва инфраструктурный проект кар къилиз акъудзавай гьалдиз талуьк месэляяр веревирдна.

Дагъустандин делегация Милли межлисдин председатель Оптай Асадовахъ галаз гуьруьшмиш хъайи члавуз къве терефдин алакьаяр вилик тухуникай мадни гегенш рахунар къиле фена. О.Асадова малумаривал, РФ-дин Президент Владимир Путин Азербайжан Республикада мугъманвиле хъунин не-тижайрал асаслу яз Самур вацалай муьгъ тухунин икьардал къулар цуьгуна, 11-декабрдиз лагъайтла, къве терефдин парламентрин комиссия тешкилна. Ада муьгъ туйкуьрунин месэла вичин гуьз-

Республикадин къили госуьдарстводин наградаяр вахкана

Агалкъунар къейдна

27-декабрдиз Махачкъалада, Дуствилини квалера Дагъустан Республикадин Президент Рамазан Абдулатипова Россиядин Федерациядин ва Дагъустан Республика-

дин госуьдарстводин наградаяр вахкунин мярекат къиле тухвана.

Ана РД-дин Халкъдин Собранидин Председатель Хизри Шихсаидова, РД-дин Гьукуматдин Председатель Абдусамад Гьамидова, РД-дин Президентдин ва Гьукуматдин Администрациядин Руководитель Рамазан

матдин Председатель Абдусамад Гьамидова, РД-дин Президентдин ва Гьукуматдин Администрациядин Руководитель Рамазан

► 2

► 3

ЭДЕБИЯТ

Чи классда 12 аял ава: 6 рушни 6 гада. Аламатдин кар туштлани, Абдул муаллимди чун 12 варз авай йисав гекъинава. Гекъигунни гьич, чаз ада гъа варцарин тварарни ганва. Гекъигунни гьич, чаз ада гъа варцарин тварарни ганва...

► 17

СПОРТ

Кварчагъ дередиз гъахълудаказ къучагърин дере лугъуза. Эхиримжи йисара Зизкирин, Кварчагърин, Экенрин, Нуьцлуьгърин спортсменри республикада, адалай къецени къиле тухузвай акъажуна кивенквечи чкаар къуналди чпин гъунарар къалурзава.

► 22

Къилин редактордин гаф

Гъилер къакъажа

АЛАТАЙ гъяд йи-кван пакамахъ телевиденидин 2-каналдай гузвай "Смехопонарама" передачада Петросяна Кларас Балкандин йис къаршиламишдайла китавийри кларасдикай авунвай тлуралди ваъ, кларасдин шуькълү тваларалди шурпа хъун теклифзавайди къейдна. Чи корреспондент Рагнеда Рамалдановади "Лезги газетдин" алатай нумрада Цийи йисан суфрадал чимиз чранвай фу, таза хъчар, ниси, ширин булкаяр ва амай ширинлухар, минеральный ятар, мижера, ички квачир вири жуьредин хъвадай шейэр кламай къван эцигун теклифна.

Кубне, гъелбетда, чи Рагнедадин теклифдал амал авурдал за клусни шак гъизвач. Авуначтлани, айиб авач. Гъар са инсандиз вичин къаш-къамат, жегилвал жезмай къван яргалди хуьз кланзавайди я. Туширтла, мад китавийри тваларалди шурпа хъун теклифдайни?!

Гуьрметлубур! Кларас Балкандин йис къаршиламишдай суварин суфрадал вуч эцигдатла фагум-фикирдай вахт кез кламай къван ама: рагъкъечдай патан календарда Кларас Балкандин йис, анжах 31-январдиз Москвадин вахтуналди сятдин 2 тамам жедалди 20 декъикъа амаз алуькзавайди къейднава.

Чулав гуьлягъ, гъикъван лагъайтлани, риклиз савух, къайи зат я. Чи рикерай ада агъуламишун мумкин тирдини садрани акъатдач. Аллагъдиз шукур, и завалдикай чун хатнава. А йис гъикъ куьчирмишнатла, кез чи редакциядин политикадин отделдин редактор Нариман Ибрагимован и нумрада чапнавай макъала клейла чир жеда. Заз инал анжах чна вичин 2000 йисан юбилей къведай йисуз къейддай Дербент шегъердиз тлебиатдин бедбахтвили гайи зиянар рикел хкиз кланзава. Чи республикада ягъунар-киникъарни тахъана амуькнач. Ингъе мад Волгоградда теракт арадал атанва. Аллагъди хуьрай чун хата-баладивай алуькнавай Кларас Балкандин йисуз.

Астролог Александр Зараева виликамаз лагъайвал, Чулав Гуьлягъдин йисуз хирер-къацар, аварияр, цаяр къунар гзаф хъунни авуна. Ада Бастонда (США) теракт (16-апрель), Техасдин заводда (США) хъиткынарун (17-апрель), Канадада теракт ийиз алахъун (22-апрель) арадал къведа лагъана виликамаз тагъкимарнай. Алуькнавай Кларас Балкандин йисуз бязи жедай крарикайни ада чаз виликамаз хабар гузва.

Дуьньядин экономика, - лугъзува астрологди, - виниз акъатдай ва агъуз аватдай дуьшуьшар садлагъана арадал къведа, вучиз лагъайтла майдандиз цийи гъакимар (лидерар) экъечда, государстводин арада авай алакъаяр мягъкембур жедач. Дуьньядин дипломатияда ва политикада еке дегишвилер, гъакимрин чкаяр дегишарунин гъерекатар кыле фида. Адан фикирдалди йисан къвед лагъай паюна, меслятар авун четин акъвазда, гзаф акъунар хцибуруз, къатибуруз элкъведа. Цийи йисуз, ада къейдзавайвал, дуьньядин жуьреба-жуьре узлкъейрин политикадин уьмуьрда дегишвилер твадай цийи себебар арадал къведа. Низ чиде къван, тагъкимарзава ада, чи Таможенный Союз, гъатта Европалдин Союзни гъихътинбур яз амуькдатла?!

Ибур, гъелбетда, астрологди авунвай веревирдер я. Амма чи уьмуьр алуькнавай йисуз гъихътинди жедалди, асул гъисабдай, чи гъиле ава, чи чалишмишвилериле аслу жеда и йисан къисметни.

Уьлкведин Президентди Федеральный Собранидиз ракъурай Чарче алатай йисуз тамамарай къвалахрин нетижаяр

къуна, алуькнавай Цийи йисуз, гъатта гележегдани гъинихъ ялдатла малумарна. Советрин Союздин республикайрикай хъайи государствойрихъ галаз саналди къвалахун вичин къилин проект тирди ада гъеле 2011-йисуз малумарнай. Акъвазвал, гъа рехъ ада давамари ийизва. Белоруссиядихъ, Къазахстандихъ галаз санал Таможенный Союз арадал гъанва, 2015-йисан 1-январдила ЕвразЭС (Евразийский Экономический Союз) арадал къведа. Вичиз Таможенный Союздик экъчиз кланзавайди Эрменистандини малумарнава. Украинадини и жигъетдай фикирхиял ийизва. Низ чиде къван, Советрин Союздин виликан республикаяр яз хъайибурукай гила мад гъибуруз и Союздик экъчиз клан жедалди.

Владимир Путин Украина хуьн патал гъихътин зурба алахъунар ийизватла, виридаз акъваза. Абурун 15 миллиард доллардин къимет авай къиметлу чарар (ценные бумаги) маса къачузва, Украинадиз маса гузвай гъар са агъзур кубометр газдин къиметни 140 доллардин агъузарнава. Яни Россиядин Федерацияди стха республикадин гъил кун патал, санлай къачурла, 20 миллиард доллар аниз рекъе твада. Чидач ман, ана абуруз Россиядин Федерациядин къадир чир жедалди ва чпиз чара ийизвай миллиардарни менфятлудаказ харж ийиз алакъдатла.

Алуькнавай цийи йисуз зегъметчийрин гъилералди ийидай къвалахар чахъ тлимил авач. За винидихъ къейд авур 2000-йисан юбилей къейддай Дербент шегъер суварин къайдада безетмишна кланзава. Госдумадин депутат, чи ватангъли Мамед Абасова Сулейман-Стальский районда авай "Кпул ятар" санаторий патал "Монолитхолдингди" мад са дарамат экъцигда ва ана ял ядайбуруз Европалдин санаторийрилай усал тушир шартлар яратмишда лугъзува.

И муьквара Каспийск шегъердин къерехда ракъинин энергиядалди къвалахдай, Россиядин Федерацияда вичиридалай чехиди тир, электростанциядин сад лагъай пай ишлемишиз вахкана. Ам кардик кутун патал анжах къве гъафте бес хъана. Станциядал немсерин тадаракар эцигнава. Санлай ам эцигун патал 1,5 миллион евродин къилдин ксарин инвестицияр чара авуна. Алуькнавай йисан майдалди и электростанция тамамвилелди кардик кутадайвал я. Гъелелиг са мегаваттдин къуват авай адахъ ахпа 5 мегаваттдин къуват жеда. Ихътин 2 станция цийи Хунзах райондани кардик кутада. Абурухъни санлай къачурла, 45 мегаваттдин къуват жеда.

Тварар кун тавуртлани, ихътин эцигунар, гъиле къадай цийи къвалахар алуькнавай цийи йисуз гзаф жеда. Абурукай чи телеканалрини, газетрини муьквалмуьквал хабар гузва. Гъа Мамед Абасова чи районрин къилериз саналди къвалахуниз эвер гузва. Алай вахтунда Докъузпара райондин къилевайбурухъ галаз ана ийидай къвалахрин бизнес-план, документация гъазурун патал икьрай кутлуннава. "Къиблепатан Дагъустан" ассоциациядин регъбер тир Мамед Абасова чпихъ галаз санал къвалахуниз Къиблепатан Дагъустандин амай вири районризни эверзава. Са гафуналди, алуькнавай Кларас Балкандин йис чна кечирмишай Чулав Гуьлягъдин йисалай гъар са жигъетдай хейлин хъсанди хуьн патал чна вирида гъилер къакъажна къвалахна кланзава.

"Лезги газетдин" редакциядин коллективдини алатай йисуз писдиз къвалахнач. Идан гъакъиндай чи клелдайбурулай къезвай чарарини, шагъидвалзава. Сагърай лезги халкъ! Сагърай чи газет клелзавай гъар са ватангъли! Мад сеферда чна кез алуькнавай Цийи йис мубаракзава ва чна кун инлай къулухъни хъсанери авай газет акъуддайдахъ инанмишарзава.

Республикадин къилин государстводин наградаяр вахкана

Агалкъунар къейдна

1

Алиева, маса официальный ксари иштиракна.

И юкъуз 30 касдилаи виниз культурадин деятелрив, алимрив, духтуррив, государстводин къуллугъчийрив, педагогрив, хуьрерин зегъметчийрив ва маса пешейрин векилрив жуьреба-жуьре наградаяр вахкана.

"И залда республикадин лап хъсан векилар, чпин тварар Дагъустанда гегъеншиз машгъур тир ва чпиз лайихлудаказ гуьрмет ийизвай ксар ава. Алай вахтунда Дагъустанди кризисдин гъалар кечирмишзава ва ам фадлай дигмиш хъанвай месляяр гъялуин реккин сифте кыле ава. Амма гъихътин четинвилер ацалтзаватлани хайи ерийрин абадвал патал дурумлудаказ къвалахзавай ксарни ава. Гъа и ксарикай даях къуналди, республика михъи хъувунин ва вилик тухунин патяхъай рахаз жеда. Ихътин ксарин зегъмет акун ва адал къимет эцигун герек я", - лагъана Р.Абдулатипова.

Гуьгъуьнлай республика яшайишдин, экономикадин жигъетдай вилик финин барадай агакънавай дережадикай куьрелди

» И юкъуз 30 касдилаи виниз культурадин деятелрив, алимрив, духтуррив, государстводин къуллугъчийрив, педагогрив, хуьрерин зегъметчийрив ва маса пешейрин векилрив жуьреба-жуьре наградаяр вахкана

рахайдалай гуьгъуьниз Президент наградаяр вахкунив эгечина. Ик дъевдин, зегъметдин, Яракълу къуватрин ва къанун-къайда хуьдай органрин Вирироссиядин общественный организациядин Дагъустандин региональный отделенидин Советдин председател Мегъамед Керимовав "Ватандин вилик лайихлувилерай" къвед лагъай дережадин ордендин медаль вахкана. Жавабдин гафуна М.Керимова лагъана: "Куь гъилий награда вахчун иллаки лишанлу кар я, гъикъ лагъайтла хъсанвилехъ дегишвилер хуьн гуьзлемешзавай Дагъустандин халкъди чпин умудар Квехъ галаз алакълу ийизва. Ахътин дегишвилер хуьн чна, ветеранрини, гуьзлемешзава. Къе Куь гъилий вахчунвай и награда республикадин ветеранрин вири организациядин награда я". Мегъамед Керимова РД-дин Президентдиз январдин вацра кыле фидай ветеранрин организациядин пленумда иштиракун теклифна.

Къумукърин муздраттеатрдин режиссер-постановщик Ислам Къазиеваз Россиядин Федерациядин Президентдин Указдалди Дуствилин орден ганва. Адавни и мярекатдал члехи награда вахкана.

"Дагъустан Республикадин вилик лайихлувилерай" орден ганвай Дагъустандин машгъур спортсмен, педагогикадин илимрин доктор, профессор Юрий Шахмуродова ик лагъана: "Лап гъа и муьквара за чи уьлкведин Президент Владимир Путинан гъилий награда вахчунна. Къе за ина, жуван багъри ватанда, вахчузвай награда зун патал тлимил метлеб авайди туш. Ада зак дамахдин гъиссер кутазава. Зи зегъметдал виниз тир къимет эцигунай Дагъустандин вири халкъдиз, республикадин руководстводин сагърай лугъуз кланзава".

И мярекатдал наградаяр вахчур ксари республикадин руководстводин тварцлехъ разивилин келимаяр лагъана ва чпи Дагъустандин, Россиядин Федерациядин хушбахтвал патал гележегдани гъакъисагъвилелди зегъмет члугвадайдахъ инанмишарна.

Мярекатдин нетижаяр къур Рамазан Абдулатипова дагъустанвийр бажарагълу, къвалахдал рик алай, эдеблу ксар тирди къейдна. Президентди чи ватангълийрихъ 2014-йисузни ихътин ерияр амуькна кланзава лагъана.

Халкъдин ректордиз - Халкъдин игитвили твар

Дагъустандин государственный технический университетда ректор Тагир ИСМАИЛОВАВ Дагъустандин Халкъдин игитвили твар кьизилдин медаль вахкуниз талукъарнавай мярекат кыле фена. И награда "Багъри Дагъустан" твар ганвай общественный гьерекатди тайнававайди я.

Медаль вахкудай члавуз рахай и общественный гьерекатдин регъбер Гъабиб Давудова халкъдин награда чпин умуьрдин рехъ инсанпересвили, кьенивилдин, адалатлувилдин ивирриз къуллугъ авунин чешне тир ксариз гузвайди кьейдна. И медалдиз лайихлу хъайи виридалайни машгъур ксарин арада халкъдин муаллим Булач Гъажиев, Олимпиададин чемпион Александр Медведни ава. Абурун умуьр Ватандиз къуллугъ авунин жанлу чешне я.

Т.Исмаиловаз кьизилдин медаль гунин кьарар акъудуни республикадин вилик адан лайихлувилер гьисаба кьазвайдан патахъай шагьидвалзава. Мярекатдал рахай ксари ректордин неинки пешекарвилдин вини дережадин ерийрикай, гьакъни ада гегеншдаказ кыле тухузвай илимдин, общественный кьвалахдикайни лагъана. "Халкъдин ректорди" неинки илимдин кар алай рекъерай илимдин школа тешкилна, ада илимдин ва педагогвилдин кьвалахда виле акъадай хътин негъавай кьазанмишунихъни еримешзава, тербиядин, яшайишдин жигъетдайни тарифлу кьвалах тухузва. "Дагъустандин правда" газетдин кылин редактор Ражаб Идрисова Т.Исмаиловакй чими келимар лагъана, ректорди кьазанмишнавай агалкунар сифтени-сифте ам кеспидив, кьвалахдин рекъай вичин юлдашрив жавабдарвилелди эгечунин негъа тирди кьейдна.

- Ина Т.Исмаиловаз и награда гунин фикирдин тереф хвена, - лагъана машгъур общественный деятель Омар Гъажиева ва ректор и чехи наградадиз лайихлу тирди кьейдна. О.Гъажиева кьизилдин медаль Санкт-Петербургдай Монетный дворда михи кьизилдикай гъазурнавайди тирди раижна. И медаль Дагъустандин вилик кьетлен лайихлувилерай гъаф кесерлу агимриз, общественный деятельриз, гуьндур дережадин ксариз гузвайди я. - Къе университет Дагъустандин СКФО-дин лап чехи вузрикай садаз элкьенва, - малумарна О.Гъажиева. - Университет Россиядин лап хьсан виш вуздин жергеда ава. Вич кардик кваз алатнавай йисара университетди халкъдин майишатдин жуьреба-жуьре хилер патал саки 40 агъур кас пешекарар гъазурнава. Абуру неинки Россиядин жуьреба-жуьре регионра, гьакъ СНГ-дин хейлин улквейра, яргал тир къецепатан улквейра зегъмет члугвазва. Ина махсус центр тешкилнава, адан офис Силикондин дерада бинеламиш хъанва. И центр инновациядин фикирар умуьрдиз кечирмишиз гъазур я. Санлай къачурла ДГТУ-да махсус 21 центради агалкунралди кьвалахзава. Абуру арада СКФО-да лап чехиди тир алай аямдин информационный технологйирин центрани ава. Илимдин и кьурулушрин кьвалах агалкунралди кыле фикр ДГТУ-дин ректорди вичин лайихлу пайни кутазава.

ГТРК-дин общественный политический вещанидин руководитель Ильман Алипулатова Т.Исмаилов вичин кьели дуст я лагъана, ам гафунал кьели, герек атайла кумек гуз гъазур кас тирди кьейдна. - Алай аямдин истемисунрихъ галаз къадавайдал идара ийидай регъбер тир ам гелегедихъ килигзава, цийи жуьреда фикир ийиз, илимдин рекъай дерин ахтармишунар тухуз алакьдай пешекарар - менеджерар гъазурдай центрадин кьвалах гегеншдаказ вилик тухуналди, ада Дагъустандин экономика, промышленностдин карханаар патал инновациядин бинеяр арадал гьизва. Ина гъазурзавай пешекарар патал Дагъустан - им абуру келдай ва я шамис жедай Ватан я, - даварна вичин рахунар И.Алипулатова.

Вичин нубатдай Т.Исмаилова чехи общественный награда гунай сагърай лагъана ва асул кьвалах вилик кумайди кьейдна.

Дуствили алакъаяр

1

чивилик кутада. "Чна Россиядин субъектрихъ галаз алакъаяр вилик тухуниз еке фикир гузва, экономикадин алакъаяр хъсан ериш аваз вилик физвайди кьейд авун герек я. Алай вахтунда Россиядин 70-далай виниз субъектрин карханаири Азербайжандихъ галаз алишверишдин алакъаяр хуьзва. А субъектрин арада Дагъустанни ава", - малумарна Огтай Асадова.

Вичин нубатдай я Р.Абдулатипова кьейд авурвал, Дагъустандинни Азербайжандин халкъдин арада тарихда тайин хъанвай алакъаяр фикирда кьуртла, мугъманвилехъ зурба метлеб ава. Ада кьве терефдин арада авай алакъаяр цийи дережадиз кхажун лазим тирдини кьейдна.

"Дагъустанди алай вахтунда кечирмишзавай бур регъят вахтар туш, чун республика михи ва цийи хъунавал машгъул жезва, чна Дагъустан вилик тухунин кар алай цуд проектни тукъуьрнава. Абуру килиз акъудунин мураддалди чна жуьреба-жуьре регионрихъ ва улквейрихъ галаз санал кьвалахда. Чи тарихдин дувулар сад хътин бур я, дагъустанвийри Азербайжандин культурадал кьимет эцигзава, чи адетарни сих алакъада ава. За фикирзавайвал, чахъ чи алакъаяр мадни вилик тухудай хъсан мумкинвилер ава. Алай макъамда чна санал кьвалахунин дережа чи республикайрин мумкинвилерин дережадихъ галаз кьазвач. Адет я парламентарияр савадлу, тежрибалу ксар, государствовдин ва хайи халкъдин патай ихтибардиз лай-

ихлу хъанвай ксар я. Гъавилай чун парламенти санал кьвалахунив гьурметдивди эгечзава ва чна адак еке умудар кутаза", - лагъана Р.Абдулатипова.

Официальный пай куьтягъ хъайдалай гуьгъуьниз мугъманар вич 1977-йисалай тарихдинни архитектурадин заповедник яз гьисабзавай яшайишдин квалерин "Ичеришегъер" магъалдиз тухвана. Инаг 2000-йисалай ЮНЕСКО-дин Виридуьньядин ирсинин памятникрин сиягъдик кутунва. Дагъустандай атанвай мугъманриз Рушан кьеледи, Ширваншагърин Дворецди ва тарихдин маса чкайри еке таъсир авуна.

Мугъманвиле хъунин негъавай кьур Рамазан Абдулатипова Азербайжан Республикадихъ галаз санал кьвалахун Россия ва сифте нубатда Дагъустан патал лап важиблу тирди, и месэладал Азербайжандиз мугъманвиле фидалди вилик РФ-дин Президент Владимир Путинихъ галаз рахай члавунни акъвазайди кьейдна. "Улкведин Президентди икел санал кьвалахун къайдадик кутунин карда Дагъустанди кьетлен роль къугъвазайдакй лагъана. Къе Азербайжандин Президент Илгам Алиевахъ, республикадин парламентдихъ галаз бегъерлу гуьруьш кыле фена. Азербайжандин терефди вич чахъ галаз санал экономикадин жигъетдай са жерге проект килиз акъудиз гъазур тирди къалурна. Гъавилай, за гьисабзавайвал, чи араяр ачух бур хъун лазим я. Цийи йисалай гуьгъуьниз Азербайжандиз Дагъустандин Гьукуматдин членрин са десте кьведа, экономикадин ва культурадин жигъетдай

санал кьвалахунин терефар веревиррда. Чи патай и кьвалахдал РД-дин Халкъдин Собранидин Председатель Хизри Шихсаидова гуьзчивалда", - лагъана РД-дин кыли.

Рамазан Абдулатипован фикирдалди, кьилди-кьилди къачурла Дагъустандихъ ва Азербайжандихъ еке мумкинвилер ава. Амма саналди тир кьвалах агъуз тир дережада аваз тухузва: "Сифтени-сифте кьунширихъ галаз санал кьвалахун герек я. Россияда сергъятдин патарив гвай регионри санал кьвалахунин программа кардик ква. Адан сергъят авай чавай санал кьвалахиз, гъа са вахтунда Азербайжанда яшамис жезвай дагъустанвийрин, гьакъни чи республикада яшамис жезвай азербайжанвийрин культурадинни члалан месэлаяр гъализ жеда. Азербайжанди са куьруь девирда жуьреба-жуьре рекъерай чехи агалкунар кьазанмишнава. Чнани и хъсан тежрибадилай чешне къачун герек я. За гьисабзавайвал, и дурумлу кьвалах республикадин руководстводи камаллувал къалурунин, халкъдини сабурулувал ва камаллувал къалурунин негъада бажармишиз алакъавайди я. Дагъустанвийрин ихътин крар килиз акъудун патал дигмиш хъун, чехи хъун, юкван асиррин мавгуматрикай кьерех хъун, Россиядин миллетдин акъудиз тежер паюниз элкьун лап важиблу я. За умуд кутазавайвал, и кар чина аннамишзава ва чавай, чи кьуншияр, дустар ва стхяр тир азербайжанвийривай чешне къачуна, еридин жигъетдай еке дегишвилер арадал гъун патал хейлин крар ийиз жеда.

Хуьрерин администрацияра

Хуьруьн аваданвал патал

Куругъли ФЕРЗАЛИЕВ

"Яшдиз" са акъван чехи тушир Авадан хуьре эхиримжи йисара агъалийрин яшайиш патал са къадар хъсан шартлар тешкилнава. Хуьре спортзал, аялрин бахча, "Ашукърин квал" твар алай медениятдин макан, ктабхана, 389 аялди чирвилер къачузвай мектеб, гатун береда аялри ял ядай лагер кардик ква.

Алай вахтунда хуьр авай гьалдикай, фикирдик квай кьвалахрикай, гьална акъалтариз тахъанвай бязи месэлайрикай чаз администрациядин кьил Бахтияр МЕГЪАМЕДРА-ГЪИМОВА ихтилатна.

Мегъамедрагъимов Бахтияр Мегъамедрасулович 1956-йисуз Ахъгер райондин Мичег хуьре дидедиз хъанва. Ахъгерин 1-нумрадин школа къутгъайдалай къулухъ 1974-1976-йисара армиядин жергеяра къуллугъна. 1980-йисуз хуьруьн майишатдин техникум ва 1990-йисуз институт къутгъна. Хейлин йисара Мискискар, Авадан хуьрера совхозра зоотехниквиле кьвалахна.

2001-йисалай Докъузпара райондин Авадан хуьруьн администрациядин кыле акъвазнава. Б.Мегъамедрагъимов 2011-йисуз "РД-дин муниципальный къуллугъдин лайихлу работник" лагъай тварциз лайихлу хъанва. Алай йисузни ам РД-дин Президентди гьурметдин грамотадалди кьейдна.

■ Бахтияр Мегъамедрасулович, алай вахтунда хуьр авай гьалдикай, жематдин яшайишдикай ихтилатнайтла кьанзавай.

- Эхиримжи вахтара хъсанвилехъ

дегишвилер хъанва. 2010-йисуз хуьруьн агъалиер квалба-квал хъвадай целди таъминарна. Куьчейриз чиргъ вегъена, авай гьалдилай хъсанарна. Хуьр югъ-къандавай чехи жезва, ам эки хъанвай мулкари санлай 300 гектар тешкилзава. 30 йис вилик хуьре 80 майишат авайтла, алай вахтунда абурун къадар 665-дав агакънава. Агъалияр хуьруьн майишатдал машгъул я. Асул гьисабдай саларбанвилел ва лежбервилдин хилерал. Амма арадал гьизвай бегъер маса гун четин жезвайвилей салар тимил хъазва.

■ Хуьр югъ-къандавай чехи хъунлахъ галаз сад хъиз, ана хци месэлярихъ артух хъун тлеби кар я. Эвелимжи нубатда гьал хъуьнуна кьанзавай месэлаяр куьне гьибур яз гьисабзава?

- Газ хуьруьз агакънаватлани, вирибурун квалериз линияр тухуз хъанвач. Проектар ава, амма РД-дин Гьукуматдай пулдин такъатар ахъайзавач. Жематдиз чпин хуси харжийралди и кар

тамамардай мумкинвал авач - такъатар гъаф герек жезва. Хуьруьн кьве патал, кьвед-пуд куьчеда агъалийри чпи стунар акурна электричество тухванва. Сифте нубатда тамамарна клани кьвалахрикай сад и куьчейриз къанунди истемисзавайвал шалманар акурна, электричество тухун я. Проектдай и кар тамамарун патал 8 миллион манат пул герек жезва.

■ Хуьре кардик квай цийи спортзалдин кьвалахдикай вуч лу-гуз жеда?

- 2012-йисалай кардик акатай спортзалда исъята датлана аялар спортзал машгъул жезва. Ина боксдин, азаддиз къуршахар кьунин секцияр кардик ква. Спортдин и жуьрейрал желб хъанвай жегилар тренерри яшдиз килигна са шумуд группадиз пайнава. И мукъвара Дагъустан Россиядик эгечайдалай инихъ 200 йис тамам хъунин юбилейдиз талукъарна Докъузпара райондин сергъятра кыле фейи акъажунра чи хуьруьн спортсменри хъсан негъавай къалурна: пуд спортсменди - 2-чкаяр, сада 3-чка кьуна. Жегилирихъ футболдин жигъетдайни агалкунар авачиз туш. Футболистрин ихтиярда хуьре хъсан майдани ава.

■ Алай йисан планар гьихътин бур я?

- Газ, экв тухвана куьтягъун ва гич тахъайтла хуьруьн кылин куьчейра кьир цун фикирдик ква. Хуьр аваданламишунин жигъетдай куьмекар гузвай райондин руководстводиз чухсагъул малумариз кьанзава. Аялрин бахча ва спортзал эцигуниз, цай кьуна кайи школа гуьнгуьна тхуниз, хъвадай яд гуьниз ва маса куьмекар гайиди райондин регъбер я.

Негитаяр кьазва Дегишвилерин йис

Нариман ИБРАГЬИМОВ

Аяндарвилер бажарагъ авай-буру лагайвал ва Рагъэкъечдай патан календардини тестикъарайвал, Гьульгъдин йис сад хьтинди хьанач. Дуньяда ва гьакл Россияда, Дагъустанда гуьзлемиш тавур крар, вакъиар кьиле фена. Абуру умуми политикадиз, экономикадиз, халкъарин алакьариз таъсирна. Къеве гьатай госуларствояр барбатл жедай чкадал гьанач.

Россиядин Федерацияди, Президент Владимир Путинан алахъунар себеб яз, дуньядин майданда вичин къудратлувилерин, зурбавилерин дережа мягъкемар хъувуна, улкъевдин экономика, яшайиш, культура вилик тухудай шартлар яратмишна.

Дунья фикирда аваз лагайтла, Гьульгъдин йис тебиатдин бедбахтивилер, завалар галайдини хьана.

Аллагъдиз шукур хъурай, Дагъустан Республика патал тебиатди чин ачухна, ахтын паразиян хкатдай гъаваяр хьанач. Амма Дагъларин улкъевдин агъалияр патал гуьзлемиш тавур кьилин пуд вакъи арадал атана: РД-дин Президент Мегьамедсалам Мегьамедов къуллугъдилей элячйна, Рамазан Абдулатипов Президентдин къуллугъдал хтана ва Махачкъаладин мэр Саид Амиров къуна, силсдик акатна.

Чулав Гьульгъдин йисуз чи республикада цийи президентни, гьукуматни, цийи министрарни ва маса дегишвилерни хьана.

Кьиблепатан Дагъустан ва чун патални алатай йис риклел аламукъдайди хьанач лагайтла, таб жеда. Жуьреба-жуьре дережайрин регьберри, зегьметчийри районрин экономика хъажун, хуьрер аваданламышун, яшайишдин месэляяр гьялун патал кьваллахна. Кьилди инсанрин умьурдани шад, разивалдай, руьгь хъаждай вакъиар кьиле фена.

Чулав Гьульгъдин йисан сад лагай шад хабар чав Москвадай агакьнай. Федеральний Собранидин Госдумадин депутат Хизри Шихсаидов Дагъустан Республикадин Халкъдин Собранидин Председателвиле хъягъайла, адан чкадал Госдумадин депутатвиле «Сад тир Россия» партиядин Дагъустандин региональный отделенидин сиягъда аваз сечкира иштираклай чи ватангъли Мамед Абасов атана. Хушвилелди кьейд ийиз кланзава хьби, и жегил ва бажарагълу касди вичин депутатвилерин везифаяр намуслувилелди кьилиз акъудзава. Ада Кьиблепатан Дагъустандин районар абад авунин, агъалийри кьваллахдай чкаяр яратмишунин, жегилрин гьакьиндай кьайгъу члугунин, гьвечи бизнесдиз гьенш рекъер ачухунин патахъай алахъунар ийизва.

Къеве лагай хабарни улкъевдин меркездай тир. Дагъустан Республикадин Халкъдин Собранидин Председателдин заместитель, чи районриз, регьберриз вичелай алакьдай куьмекар Гъузвай уьтквем хва Сейфулагъ Исакъован баркаллу зегьмет РФ-дин Президент В. Путинан Указдалди «Ватандин вилик лайихлуви-

лерай» II дережадин ордендин медалдалди кьейдна.

Гатфарин сифте кьилляй Дагъларин улкъевдин меркезда ватангълийрин руьгь хъаждай къеве мярекат кьиле фена. Урусрин М.Горькийдин тварунихъ галай госдрамтеатрдин чехи залда РФ-дин искусствойрин лайихлу деятель, композитор Мегьамед Гьуьсейнова лезги халкъдин игитвилерин эпосдин бинедаллаз теснифнавай «Шарвили» опера кьалурна ва адаз пешекарри лайихлу кьиметни гана. Республикадин Милли библиотекеда явлалу инкьилабчи, Россиядин жегьил республикада 1918-1935-йисара чехи къуллугъар идара авур бажарагълу тешкилатчи Мегьамед Гьуьсейнован (Михаил Лезгинцев) 120 йисан юбилей кьейдна. Адан гуьгьуналлаз республикадин общественностди, алимири, багърийри, дустари Дагъустандин лап машгъур алим, Рагъэкъечдай патан улкъевдин куьгьне кхьинрин сирер дуьздак акъудзавай устад Амри Шихсаидован 85-йисан юбилейдикни иштиракна.

Улу-бубайри чал милли хъсан суварар, адетар, акъуллу келимаяр агакьарна, абур хуьн, акъалтзавай несилдиз кланарун кьенин инсанрин буржи я. Лагъна кланда хьби, и жигъетдай «Лезги газетди», дидед члалал акъатзавай маса изданийри, хуьрерин культурадин идарайри негитаяр арадал гъизвай кьваллах тухузва. Шаз хуьрера Яран сувар гегьеншдиз кьейдна. Суварин мярекатрик иллаки жегьилри гьевесдивди иштиракна.

Алатай йисан къеве лагай кварталдани республикадилей къерехранни вандай важиблу ва зурба вакъиар, мярекатар тешкилна ва чи ватангълийри анра иштиракна.

Майдиз Женевада ООН-дин нубатдин заседание кьиле фена. Адан иштиракчийр хъайи Москвада кардик квай ФЛНКА-дин регьбер Ариф Керимова ва Кавказдиз талукъ месэляйрай РФ-дин Общественный палатадин экспертрин советдин руководител Руслан Кьурбанова вири дуньядиз лезги халкъдин тлал алай ва йисаралди гьял тийизвай месэляйрикай хабарна.

И вацра чи твар-ван авай устад, РФ-дин лайихлу архитектор Керим Керимов Россиядин архитекторринни эцигунрин илимдин Академиядин Гьуьрметлу академиквиле къабулна.

1-июндиз, Виридуьньядин аялар хуьдай юкъуз, Махачкъаладинни Каспийск шегьерин арада чи машгъур карчи, жумарт хва Сулейман Керимован такъатралди эцигай ва Кеферпатан Кавказда авачир хьтин зурба стадион «Анжи-Арена» шад гьалара ачухна. И гужлу мярекатда Россиядин машгъур политикри, депутаты, руководителри, артистри, спортсменри ва гьелбетда, Сулейман Керимовани иштиракна. Им гьар са лезгидик лувар кутадай сувар тир лагайтла, зун ягъалмиш жедач.

Къияс Межидов Дагъустандин халкъдин пистель я. Ада вичелай гуьгьуьниз девлетлу ирс (романар, повестар, гьикаяяр, пьесаяр, шиирар) тунва. Хайи

хуьруьнвийри ам риклел хуьнин гьакьиндай датана кьайгъу члугъвазва. Июндиз Ахцегъа Къияс Межидован кьвал-музейди виридаз ракларар ачухна. Чи шаирар, писателар, алимар, ашукъар акъатнавай амай хуьрерани абур музееяр ачухнайтла, гьикьван хъсан тир.

Июндиз ваз Ахцегъа лезги халкъдин игитвилерин «Шарвили» эпосдин сувар кьиле тухуналди акъалтла. Нубатдин и суварин кьетленвал адакьай ибарат тир хьби, суварик РД-дин Президент Рамазан Абдулатипова, Гьукуматдин членри, Халкъдин Собранидин депутатри ва маса багъа мугьманри иштиракна. Дагъустандин халкъарин адетар, милли члал, культура хуьнин терефдар тир президентди «Шарвили» хьтин сувар кьиле тухун чешнелу кьваллах тирди кьейдна.

Йисан юкъвара РД-дин Президент Рамазан Абдулатипова Дагъларин улкъеве мублагъвилехъ, абадвилехъ тухудай, кьайда-низам мягъкемардай, кьизгьин гьаларин вилик пад кьадай, обществонин ва гьар са агъалидин хатасузвал хуьдай, республикадин твар хъсан патахъай кьадай кар алай члуд проект майдандиз акъудна. Са рахунни алач, абур умьурдиз кечирмишунни Кьиблепатан Дагъустандин районризни, хуьрериз вилик фидай мумкинвал гуда. Анжах гьар сада вич алай чкадал гьакьисагъвилелди, намуслувилелди кьваллахун герек я.

Районрин, хуьрерин вилик кьилик квай хейлин ксарни кьенин аямдин истемешунар фикирда къуна кьваллах бажармишзавайди делилрини успатзава. И вахтунда Белиждин поселоқдин Абас Исрафилован тварунихъ галай кьилин куьче капиталнидаказ ремонтна. Къурагъ районда пакадин йикъахъ вири агъалийрин умудар артухарзавай крар хьана. Къиридин хуьре вири жуьредин шартлар, къулайвилер авай спортдин школа-интернат ишлемишиз вахкана. Гила вири хуьрерин спортдал рикл алай аялри-кьай аниз атана кьелиз, боксдал, къуршахар кьунал, дзюдодал, волейболдал... машгъул жеда. Вирида гуьзлемишзавай кьилин кар - Къурагъиз къван газдин турбани агакьна ва бязибуру кьвалера газдин пичерал хуьрекарни ийизва. Газ райцентрадизвай вине авай хуьреривни, гьа инай Тпигъизни (Агъул район) агакьда.

Сулейман-Стальский райондин администрацияди тухузвай кьваллах иллаки кьейд авуниз лайихлу я. Ина эхиримжи йисара цийи карханаяр ачухдай, бейкарриз кьваллахдин чкаяр яратмишдай, гьвечи бизнес кардик кутадай, хуьруьн майишатдин, культурадиз, образованидин, медицинадин, спортдин кьваллах хъсанардай мумкинвилер жагъурзава. Ик тирвилей районди 2012-йисан негитаярдай дагъдин ценериз гвай районрин арада 3-чка къуна ва адав шад гьалара президентдин грант, диплом вахкана. Райондин хъсан крадик Шайдаеврин хизанди аквадай хьтин пай кутазава. Гила абур Цмурдал музеедин дарамат эцигунин карни гьиле кьунва. Баркалла абур! Мумкинвал авай гьар сада

жумарт ва ватангълийрал рикл алай ихьтин ксарилай чешне кьачун лазим я.

Октябрдиз Ахцегъ райондин муниципальный тешкилатдин кьилин къуллугъдал Осман Абдулкеримов тайинарна ва ам дагълух район экономикадин, яшайишдин, культурадиз рекъерлай вилик тухунин кьастунив ацланва.

Дербент шегьерда фадлай кардик квай педагогвилерин ва медицинадин колледжри (вилекан училищяр) Кьиблепатан Дагъустан патал гзаф кьадарда пешекарар гъазурайди садазни сир туш. Коллективри и важиблу кар кьени давамарзава. Шаз гзаф кьадар мугьманрин, чпи тарс гайи ученикарин иштираквални аваз коллективри, общественностди педколледждин 90 ва медколледждин 60 йисан юбилеяр кьейдна. Абдуселим Исмаиловаз «Дагъустандин халкъдин писатель» лагай твар гана.

Юбилейрал гьалтайла 2013-йис девлетлуди хьана. Гатфарихъ ватангълийри устадлу шаирар, писателар Мердали Жалилован 70 йисан, Седакет Керимовадин 60, ахпа Дагъустандин халкъдин шаир Ханбиче Хаметовадин 75, Саждидин Саидгъасанован 80, Желил Мурадалиеван 80, Зияудин Эфендиеван 110 йисан юбилейрик иштиракна. Махачкъалада Къумукърин госмуздраттеатрдин залда Дагъустандин халкъдин шаир, Хуьруьгъ Тагиран 120 ва Дербентда Лезгийрин госмуздраттеатрда Дагъустандин халкъдин шаир Шагъ-Эмир Мурадован 100 йисан юбилеяр пара гурлудаказ кьиле фена. Абур яргалди риклел аламукъдай мярекатриз элкьвена.

Алатай йис Мегьарамдхуьруьн райондин агъалияр патални риклелай тефидайди хьана. Абуру шад гьалара, РД-дин Президент Р.Абдулатипов, РФ-дин Госдумадин депутатар, РД-дин Гьукуматдин членар ва маса мугьманар галаз райцентрадиз стадиондал райондин 70 йисан юбилей кьейдна. Гьа и юкъуз Самур хуьруь хъфизвай вацлал эцигнавай 265 метр алай муьгьни ишлемишиз вахкана. Лугъун лазим я хьби, муниципальный тешкилатди райондиз инвестицияр гьидай рекъерни жагъурзава. Ина йиса 3000 тонн кьивилерин як гьасилдай еке фабрика эцигизни гьиле кьунва.

Алатай йисуз чи хуьрера, инсанрин кьисметра мадни хъсан дегишвилер, цийивилер, шадвилер кьиле фена. Мубаракрай виридаз! Алуькнавай Балкандин йис мадни лишанлуди, берекатлуди хьун лазим я. Вучиз лагайтла, Балканди кьени, зегьмет члугъваз кландай, жезмай къван масадаз хата тагудай ва вичин везифаяр мишвилелди кьилиз акъуддай гьайван я. Йисни гьахьтинди хьун лазим я. Гьавилай гьар са касди цли кьени мурадар рикле аваз виликди гьереката, Балканди кьун экуь мурадрикьни тухуда ва лазим чкадиз саламатдиз агакьарда.

Гьуьрметлу ватангълийр! «Лезги газет» кьелзавай бур! Мубаракрай кьез алуькнавай Цийи йис! Къуй ам кьез гьар са карда берекат, сагъвал, шадвал багъишдайди хуьй!

Цийи тварар - цийи тебрикар

2013-йисуз Ватандин, вилик кьетлен лайихлувилер кьалурлайбуруз Аяз Бубадин тварунихъай чна хуш тебрикар ракъурзава ва Цийи йис мубаракзава.

Абдулгалим ДАДАШЕВАЗ - РФ-дин лайихлу метеорологдиз, Дагъустандин гидрометеорологиядин ва мониторингдин рекъайи Централдин начальникдин заместительдиз:

*Хъсанвилер гъиз хъурай
Гьамиша чи гъавадиз.
Муштулухар ви патай
Элкьурай чи давадиз!*

Абдуселим ИСМАИЛОВАЗ - Дагъустандин халкъдин писателдиз, литературадин журналдин кьилин редактордин заместительдиз: «Халкъдин» тварци кьелемдиз Мадни гурай хъивал!
*Тимил тахъуй члаларихъ
Хайи чилин верцивал!*

Анатолий КЪАРИБОВАЗ - РД-дин Гьукуматдин Председателдин Сад лагай заместительдиз:
*Ви тварци, хва, акъудрай
Республикад ад виниз!*

*Гьиле кьур гьар месэла
Акъатиз хуьй фад кьилиз!*
Арбен КЪАРДАШАЗ - шаирдиз, литературадин критикдиз, «Литературадин Россия» газетдин «Зун гьар са гафунани ажалсуз я» - конкурсдин гьалибчидиз:

*Болгария, София
Ачух я ви илгьамдиз.
Агалкьунар мад гъурай
Гена ви гьар къадамдиз.*

Гьабиб АЛЛАГЪБЕРДИЕВАЗ - пешекар спортсменрин арада боксдай дуньядин чемпиондиз:

*Чехи вацлун баладиз
Чехи чллар мубарак!
Заланбур я бегълеяр -
Чехи гьунар мубарак!*

Гьажмагъмед КЪАЗИАГЪМЕДОВАЗ - «Россиядин 100 хъсан ССУЗ-дин» жергеда гьатнавай Дербентдин педколледждин регьбердиз, «2013-йисан директор» знакдин сагъибдиз:

*Куьтягъ жедач акъван фад
Ви лайихар гьисабна.
Чи несилриз багъиша
Ви тарихдин ктаб на!*

Исмаил ЭФЕНДИЕВАЗ - РД-дин Президентдин ва Гьукуматдин Администрациядин руководителдин заместительдиз:

*Гьукумдин а гулар ваз
Хуьрай мадни кьакьанди.
Катра хьтин къуллугъа
Жуван багъри ватандиз!*

Керим КЕРИМОВАЗ - РФ-дин архитектурадинни эцигунрин илимрин Академиядин Гьуьрметлу академикдиз:

*Эцигунриз панаягъ я!
Культурадин десетек я!
Миллет патал гьамиша
Астандипай зирек я!*

Магьмуд АБДУЛКЕРИМОВАЗ - РД-дин лайихлу муаллимдиз, мергьаматлувилерин «Просвещение» фондунин Президентдиз, «РД-дин вилик лайихлувилерай» ордендин сагъибдиз:

*Сердвер я вун саваддин,
Абадвилер дирек я.
Вун хьтин хва гьамиша
Гьар камунал герек я!*

Максим ХАНБАЛАЕВАЗ - Сулейман-Стальский райондин Центральний больнициндин Кьилин духтурдиз, Россиядин Красный Крестдин Президиумдин Гьуьрметдин грамотадиз сагъибдиз:

*Сагъламвилер къуллугъда
Лиф я жеди буйругъдал.
Вичин вири кьуватар
Халкъдиз бахшда, къуллухъдан...*

Цийи тварар - цийи тебрикар

Малик БАГЛИЕВАЗ - РД-дин зегметдин ва яшайшдин жигьетдай вилик финин министрди:

*Артурхриз датлана
Яшайшда кьулайвал,
Къуй гьурай ви крари
Халкъдиз хцин галайвал!*

Мамед АБАСОВАЗ - "Монолитхолдинг" ООО-дин Генеральный директорди, РФ-дин Госдумадин депутатди:

*Чи халкъарин садвили
Тухуда чун шадвилхь,
Мад майданар генг ая
Ватандин абадвилхь!*

Мегамед ГЪУБСЕЙНОВАЗ - РФ-дин искусствойрин лайихлу деятелди, "Шарвили" опера яратмишай устатди:

*Шарвилдин тур хци я!
Адан гьунар - зур хци я!
Зияратдин нур хци я!
Игитвилдин хур хци я!
И кар вуна сегьнедилай
Къалурна чаз бинедилай!*

Мегамет ШАГЪ ГЪУБСЕЙНОВАЗ - ветерандиз, несилар ватанпересвилдин руьгдаллаз тербияламышунин карда лайихлувилерай РФ-дин Президентдин Чухсагьулдин иесиди:

*Серг рекьерал бубайрин
Дамахва рухвайри.
Къалин хьурай жергеяр
Чи таъсидин архайрин!*

Мирзег МИРЗЕБЕГОВАЗ - Лезгийрин госмуздраттеатрдин кьилин режиссерди, РД-дин халкъдин артистди:

*Хайи театрдихь
Цийивал хьурай!
Цийи бегьерар
Гъайивал хьурай!*

Нариман КЪАЗИМЕГЪАМЕДОВАЗ - РФ-дин МЧС-дин РД-да авай Кьилин Управленидин начальникди, генерал-майорди, "РД-дин вилик лайихлувилерай" ордендин сагьибди:

*Гарарални тлурфанрал
Акьалжзава кьенерар.
Мадни члехи чинери
Нур гурай ви къуверал!*

Рамазан ЖАФАРОВАЗ - генерал-майорди, РД-дин Гьукуматдин Председателдин заместителди:

*Къанун-къайда ви суйди
Мягкемаррай кьеле хьиз.
Чинерал нур кьурай ви,
Михьи къют - лале хьиз!!*

Сейфуллагъ ИСАКЪОВАЗ - РД-дин Халкъдин Собранидин Председателдин заместителди, "Ватандин вилик лайихлувилерай" II дережадин ордендин медалдин сагьибди:

*Гиярдин хва Сейфуллагъ,
Кумек хьурай ваз Аллагъ!
Аваданвал артухиз,
Дуьнья хьурай чи испягъ!*

Тагьир ИСМАИЛОВАЗ - ДГУ-дин ректорди, РД-дин Халкъдин Собранидин депутатди, "РД-дин вилик лайихлувилерай" ордендин сагьибди:

*Вири жуьре тарифар,
Шак алач, ваз лайих я.
Вилик члугун чи илим -
Ви лап кьилин кьилих я!*

Штибег МЕГЪАМЕДХАНОВАЗ - Сулейман-Стальский район администрациядин кьилиз, "Ватандин вилик лайихлувилерай" II дережадин ордендин медалдин сагьибди:

*Иеси я гьейратдин,
Кьеле хьиз я къудратдин!
Наградаяр ажебдиз
Хас я ви хуш къаматдиз!*

25-декабрди Гьукуматдин Кьвалле Дербентди яд гьун патал водовод тукьурин месэладиз талукьарнавай совещание кьиле фена. Лугун лазим я хьи, Самурдин заповедникдин мулкарал алай яд къачудай имаратрал кьвалахрив эгечлуни Мегаграмдхуруьн райондин са кьадар агъалийрин патай наразивал арадал гъана. Абуру чпин наразивал къалурун патал тайин тир гьерекартани кьиле тухвана. Арадал атанвай чурьукдин гьаларай экъечлуни рекьер жагьурунал РД-дин Гьукуматдин Председателдин заместитель Мегамедгьубсейн Насрутдинов машгул жезва. Совещание ада ачухна ва кьилени тухвана.

"Чи везифа чкадин агъалийрихь галаз меслятдал къведай рекьер жагьурункай ва Самурдин надири тамун кисметди секинсуз авунвай гьар са дагьустанви водовод тукьурин тебиатдин кьетлен жуьредин памятник тир тамуз зиян тагудайдан гьавурда туникай ибарат я", - лагъана М.Насрутдинова. "Кье совещанидин сергьятра аваз вири терефрихь яб акалун фикирди кьачунвайди тир. Амма СМИ-рай чпин наразивал къалурзавай ксариз властдин векирихь галаз алакьада гьатиз, гьакьикъатда рахунар кьиле тухуз кланзава. Абуру кьени совещаниди аваз, абуру гьа идалди неинки властдин векилар, гьак санлай Дагьустандин общественности кваз къазвач. Рикел хун лазим я хьи, Самур вацл вич хьиз, Самурдин тамни вири Дагьустандин девлет я ва Дербентдин агъалийрихь и яд ишлемишунин барадай, Мегаграмдхуруьн райондин агъалийрив гьекьгайла, тимилихтирар авач. Пешекарри тестикуляр

завайвал, водовод тухуни Самур вацл хилериз пай хьана гьульук акахъзавай чкадал алай сармашугьрин тамуз гьич са жуьредин зиянни гудач, регионда чилик квай ятарин дережадизни гьакьикъатда таъсирдич", - кьейдна вице-премьерди.

Водовод тукьуринхь галаз алакьалу яз арадал атай вакъайрикай рахадай члавуз М.Насрутдинова кьейд авурвал, са бязи СМИ-ри гьалар татугай жуьреда къалурна ва властриз агъалийрихь галаз алагь-салагда гьатиз клан тийизвайдан патяхъай малумарна. "И малуматар гьакьикъатдихь галаз эсиллагь къазвай бур туш", - лагъана Насрутдинова. - Чкадин властриз агъалийрихь галаз члехи кьвалах тухузава. Месэладиз республикадин дережада авазни еке фикир гана. Зи тапшуругьдалди эцигунрин, архитектурадин ва яшайшдин кьвалеринни коммунальный майшаддин министр, экономикадинни территорияр вилик тухунин министр чкадал фена ва абуру райондин активдихь галаз гьуьршмишвилер кьиле тухвана. Агъалийрихь галаз гьар гьа вахтунда хьайитлани гьуьршмиш жез зунни гьазур я. Мукьвал тир вахтара, интерес ийизвай вири терефриз, пешекарри ва власть критика ийиз майдандиз экъечнавай СМИ-рин векилриз теклифуналди, гегьенш пресс-конференция кьиле тухуда. За фикирзавайвал, чун сад-садан гьавурда акьада", - кьейдна М.Насрутдинова.

Мегаграмдхуруьн райондин администрациядин кьил Мусаэфенди Велимурадова районда агъалийрихь галаз кьиле тухузавай гьавурдик кутунин кьвалахдикай лагъана. "Гъайиф хьи, са бязи ксари футфа кутуналди члал гьанвай ксариз чи делирихь яб акализ кланзава. Чна,

чкайрал фена, хуьрера агъалийрихь галаз гьуьршмишвилер кьиле тухвана. И гьуьршмишвилера иштиракун патал экспертизни теклифнай, амма а ксариз рахадай, мумкинвал гана. Чна тебиатдин ресурсин ва экологиядин министрстводиз ракъурай и месэладиз талукь официальной чарарни фикирда кьунач. И месэладай фикир лугун "Дагестангеология" ОАО-дивай прокуратурадини тлаабнай. Амма и организацияди гайи жавабни кваз кьунач", - малумарна райондин кьили.

Совещанидал "Дагестангеология" ОАО-дин кьилин гидрогеолог Садай Агьаметовни рахана. Ада Самурдин вацлун яд паюнин кьвалахар кьиле тухузвай гьал галай-галайвал ачухарна ва и кар картадайни къалурна. Адан гафаралди, яд хьудунин месэладай дуьзгьун геологоразведка яд къачудай имаратар тукьурзавай мулкарал гьеле 1978-1981-йисара тухванай. И барадай алава кьвалахар 2003-2007-йисара кьилиз акьудна. Ахтармишунри къалурайвал, суткада гьатта 100 агьзур кубометрдин кьадарда аваз яд къачурлани, регионда чилин дерин кьатара авай цин дережа вини кьил 05-1 метрдин агьузарда. Пландал асаслу яз лагьайтла, яд суткада 80 агьзур кубометрдилай гзаф кьачун лазим туш. Идани региондин экосистема патал са гьихьтин ятлани члуру нетижаяр арадал гьидач. С.Агьаметован гафаралди, и делирин керчеквал куь тестикулярзава лагьайтла, и райондай чилик квай ятар Азербайжандин территорияда къачуз саки виш йис хьанва. Алай вахтунда государстводин сергьятдин цлар тирвал, Азербайжандин терефди насосрин гужлу къудстанция эцигнава. Абуру чили-

кай суткада 400 агьзур кубометрдив агакьна яд хьудиз хейлин йисар я. Алатай асирдин 40 - йисарилай чилик квай ятарин кьадар ахтармишунин барадай кьиле тухвай тежрибайри къалурайвал, и карди а ятарин дережадиз гьакьикъатда таъсирзавач. Идалайни гьейри, Азербайжандин терефди Самур вацлай чуьллериз дигун патал къачузвай цин гьисабдай чилик квай ятарин дережа ахцун хьийизва.

Яд къачудай имаратар тукьурин кьвалахар кьиле физвай гьалдин гьакьиндай куьруь доклад РД-дин экономикадин ва территорияр вилик тухунин министрдин заместитель Николай Чичварина авуна. Ада хабар гайивал, водовод тукьурин патал тайинарнай кьвалахрин заказ 100 процентдин финансламишнава. Имни 356 миллион манатдиз барабар я. Идакайни 240 миллион манат пудратчиди ишлемишуник кутунва, мадни 80 миллион манат пул эцигунрин заказчидин счелтра амазма. Заказчини Дербент шегьердин администрация я. Планрал асаслу яз, объект 213-йисуз ишлемишиз вахун лазим тир, амма ам вахкуз хьанвач. Таманарнавай кьвалахрин кьадардини 64 процент тешкилзава.

* * *
ИНТЕРНЕТДАЙ

Акьвазарин!

Самурдин дередин агъалийрив В.В.Путинан Президентдин Администрациядин патай официальной жаваб агакьнава - хабар гузва тележурналист ва эксперт Ханжан Кьурбанован facebook-дин официальной чина.

Ана лугьузва: "Месэладин вири терефрай кьил акьуддалди яд къачунин кьвалахар кьеле вацран муддатда акьвазарин!"

Шадвилдин гьалара

28-декабрди Мегаграмдхуьре агъалийриз государстводин ва муниципальный гзаф кьадар къуллугьар ийидай центрадин (МФЦ) филиал шадвилдин гьалара ачухна. И мярекатда РД-дин алакьадин ва телекоммуникацийрин министр Сефер Алиева, республикадин МФЦ-дин директор Осман Хасбулатова, РД-дин Гьукуматдин векилри ва райондин руководстводи иштиракна.

Шадвилдин мярекат "Мегаграмдхуьруьн район" муниципальный райондин кьил Фарид Агьмедова ачухна. Вичин сифте гафуна райондин кьили МФЦ-дин филиал районда ачухуни кьилдин ксари ва юридический кьурулушри чпис лазим документар тукьурин кьвалах хейлин кьезилардайди, ийизвай къуллугьрин ери хкаждайди кьейдна.

Объект эцигунин кьвалах тешкилуни карда кумек гунай, райондин дердийриз фикир гунай Фарид Агьмедова республикадин руководстводиз сагьрай лагъана.

Ахпа РД-дин алакьадин ва телекоммуникацийрин министр Сефер

Алиеваз гаф гана. Кьилди къачуртла, ада лагъана. "Гзаф кьадар везифаяр тамамардай центраяр тешкилуни граждандринни властдин алакьаяр жезмай кьван ачухбур ийидай, коррупциядин хура акьваздай мумкинвал гузва".

МФЦ-дин райондин филиал ачухунин мярекатдал республикадин МФЦ-дин директор Осман Хасбулатовни рахана.

Филиалдин дарамат ачухунин яру лент атлудай ихтияр "Мегаграмдхуьруьн район" МО-дин кьил Фарид Агьмедоваз, РД-дин алакьадин ва телекоммуникацийрин министр Сефер Алиеваз ва республикадин МФЦ-дин директор Осман Хасбулатоваз гана. Идалай гьуьгьуниз кьватл хьанвайбуруз цийиз ачухнавай центрадин дараматдиз килигдай мумкинвал гана.

Кьуллугьдин серенжемар кьиле тухудай залдиз къулай хьун патал вири шартлар тешкилнава - ацукьдай вижевай чкаяр тукьурнава, электронный учирдин терминал ва информационный табло кардик кутунва. Чпин дерди аваз къезвавай агъалияр вад кас операторри къабулда.

Цийи зал ачухна

МЯРЕКАТАР

Къагьриман ИБРАГЪИМОВ

26-декабрди Дагьустан Республикадин УФС-дин 3-нумрадин участок патал (Дербент ва Дербент район) цийи операционный зал ачухуниз талукьарнавай мярекат хьана. Ана РД-дин УФС-дин налогар гузвайбурухь галаз кьвалах тухузвай отделдин начальник Рустам Исмаилова, РД-дин УФС-дин Дербентдин 3-нумрадин отделдин начальник Вадим Кьехлерова, Дербент шегьердин администрациядин экономикадин ва инвестициярин управленидин отделдин начальник Назим Гуьлагьмедова, РД-дин УФС-дин Дербентдин 3-нумрадин отделдин начальникдин заместителри ва масабур иштиракна.

Яру лент атлана, цийи операционный зал ачухна, анал рахай Р.Исмаилова налогрин инспекциядин коллективдиз рикел аламукьдай вакъиа тебрикна ва зал ачухунин мурад налогар кьватзавай федеральный къуллугьдин кьвалахдин информациядин ачухвал хкажун ва налогар гунин кьвалах регьятди авун тирди кьейдна.

Лагъана кланда, цийи залда (ихьтин залар Дагьустанда Махачкьалада ва Кьизлярда ава) халкъди гьакь гудай Сбербанкдин терминаларни эцигнава. Ина гьакьни, диде-бубайри налогар гудайла ва лазим информация къачудайла, абурун аялар патал къугьвадай пиплини кардик кутунва.

Дагъустанвияр гьар сана

“Лезги халкъдин зурба хва”

Нариман ИБРАГЪИМОВ

БЕЛИЖ поселокдиз хъфейла мукъабур, ярар-дустар, вилик-дай санал кваллахайбур гьалтда. Хуш рахунар, суьгьбетар, квиле фида. Гьа са вахтунда абуру критикани ийида, теклифарни гуда. Са шумуд варз вилик поселокда гьалтай чирхчир Расула зи чиркана.

- Яда, - лагана ада, - вуна гзаф лайхлу инсанрикай кхъизва, амма и чи дуст Мирземет авайди я, гьа вун авай Махачкъалада, мегер вал ам гьалтзавачни? Дуйнядин гьуьлерилай сирнавзавай гимидин капитан. Адакай фадлай кхъена кланзавайди тир.

- КландатIа агьугь, кландатIа ваь, ам заз такуна хейлин вахт я. Махачкъаладин портуна кваллахдайла гьалтнай, мад ваь. Заз ам исятда гьина аватIани чидач.

- Хизан адан меркезда ава, вич кваллахзавай чкадиз физ, кхъезва. И мукъвара хтанвай чални кьил члугваз, хъсандиз ял яна чна.

- Хъсан я, - хиве кьуна за, - а гьуьлерилай цIар язавайди за жагьурда.

Чи арада хъайи ихтилатдидлай гьуьгьуниз са шумуд варз алатна, Мирземетаз талукь малуматар кватIдай вахт хъанач. Са юкьуз ам вич зал туьш хъана. Издательстводин вилик ярмарка ачухнавай. Кваллахдилай хъфизвай зун кьапа-кьап Мирземетал гьалтна. Икни жеда кьван. Гьелбетда, зун шад хъана ва жузунар-кучузунар авуна, за адаз вичихъ галаз рикивай суьгьбет ийиз кланзавайдакайни хабар гана. “Исятда жедач, инал зи юлдашни кьезва, кьачудай шейшуйи ава, пака зун ви патав кьведда”, лагана ада.

Табнач касди, атана ва чна тухдалди суьгьбетар авуна.

Аялвили ругуд ийс хайи Цацарин хуьре (Хив район) акьудай Мирземетан хизан 1966-йисуз (пис залзала хъанай) хуьрунвийрихъ галаз Белиждин поселокдиз куьч хъанай. Инин 2-нумрадин юкьван школадин 8-класс куьтягъай гада Ростовдин Г.Седован тIварунихъ галай мореходный училищедик экечIна. 1876-йисалай кардик квай училищеди Советрин Союздин флот патал лап устадлу пешекарар гьазурзавайди тир. Ина математикадай, физикадай, навигациядай, географиядай виниз тир еридин чирвилер гузвай ва гьавилияй клелунни регьят тушир. Мирземета гьа сифте йикъалай зиреквал кьалурнач ам гьамиша вилик жергейра жез алахъна.

Гьеле клелзамаз курсантриз тежриба кьачудай мумкинвал гузвай. Абуру жуьреба-жуьре гимийра аваз дуйнядин гьуьлерилай ракурзавай. Сергьятдиллай ахъайдай виза ачухун патал особый отделдиз фейила, курсантин дело клелайла, кьуллугъчидай “агъ” акъатна ва гьейранвилелди хабар кьуна: “Лезги халкъдин зурба хва, вун иниз гьикI акъатайди я? Ина кваллахзавай вири йисара сад лагъай сеферда лезги халкъдин векил аквазва. Баркалла, вун чешнелу курсантни я кьван. Ваз тагай виза мад ни з гуда!”

- Валлагь, - хиве кьазва Мирземет Герейханова, - анлай инихъ 30 йис алатнаватIани, особистдин гафар бейнидай акъатзавайди туш. А гафари зак мадни руьгь кутунай ва зун урус офицердилае рази яз амуькнай. Адаз лезги халкъдин маса векилар хъсандиз чидай.

Гьа икI, гьеле училищедая амаз цацавиди жуьреба-жуьре гимийра аваз Тихий, Атлантикадин, Индиядин, Кеферпатан муркларин океанрилай ва хейлин гьуьлерилай цIар илитIна. Адаз Куба, Англия, Саут-Гемптон, Чили, Австралия, Япония... акуна.

Училище акъалтIарай судоводитель-штурман уьлкведин лап атIа кьилиз, Сахалиндин гьуьлерин параходстводиз рекье туна. Штурмандин кьуллугъдал тайинарай Мирземет Герейхановаз Кьиблединни Рагъэкьечдидай патан Азиядин вири уьлквейриз фидай мумкинвал хъана. Дальний Востокдин портарай зурба гимийри винидихъ тIвар кьунвай уьлквейрин портариз гзафни-гзаф тарар-шалманар агакьарзавай. Гьаваяр гьамиша сад жедач кьван. ТIурфанар акъалтай макъамарни тIимил акунач лезгидиз гьуьлерилай еримшудайла.

Хайи маканрилай лап яргъа вилайтда М.Герейханова кьуд йисуз зегьмет члугуна, тежриба кватIна. Дагъустандиз хтайла, адаз Махачкъаладин алишверидин ва балугьрин портуна хатасузвили рекьай начальникдин кьуллугъ гана. Капитанди лагъайвал, а вахтунда портуна 50-дав агакьна гимийр авай. Советрин Союз чкIайла, портунихъни виликан кьуватар амуькнач. Порт гьиле гьатай инсанри гимийри, автокранарни, техникани, тадаракарни вара-зара авуна, маса гана. Агъзур тоннралди балугьар кьазвай, парар дашмишзавай портуна кваллахарни акъвазна, зегьметчийриз мажиб кьазанмишдай мумкинвални амуькнач. Ихътин шартIара вуч ийида? Гзаф фикирарна Мирземет Герейханова. Хизан хвена, квалер кьачуна кланзавай.

- Гьилиз бегьем мажиб, гьамни вахтунда текъведайла, яшаммиш гьикI хьурай? За Интернетдай жуван кеспидихъ игътияж авай чкаяр жагьуриз гатIумна. Гена гьатна. Гагь капитан, гагь штурман яз за хейлин уьлквейрин пайдахар хкажнавай гимийра аваз Панамадиз, Багамдин, Гренададин островрал, Либериядиз, Сент-Винсетдиз ва масанриз парар тухвана, - лугьзува М. Герейханова. - Эхиримжи йисара

за Кеферпатан Каспийдал инсанрин акьулди, гьилери арадал гьанвай кьве остров, гьуьлуьн кланяй нефтни газ акьудзавай Кашагандин мяден герек тадаракралди, шейэралди, суьрсетдалди тьаминарзава.

Кьейд авун лазим я хьи, Кьазахстандин Кашагандин нефтIадинни газдин зурба мяден советрин геофизикири 1988-1991-йисара авур ахтармишунар себегъ малум хъанай. Пешекарри тестикьарзавайвал, мядендин наф-

тIадин запасар 6 миллиард тонндиз, газдин - 1 триллион кубометрдиз барабар я. Гьуьлуьн юкьвал островар арадал гьана, пара четин шартIара буругьар яна, нефтни газ хьудунин проект кьилиз акьудуник Кьазахстандин, Голландиядин, Англиядин, Франциядин, Америкадин фирмаяр экечIна. Умуми кумекралди Каспий гьуьлуьн кьене зурба мяден арадал гьанва.

Капитан Мирземет Герейханов мукьвал-мукьвал Баутино портунай вичин “Тульпара” тIвар алай гими гваз гьуьлел экьечIзава. Гарариз, кьакьан лепейриз, тIурфанризни тамаш тавуна Кашагандин мядендал вишералди пешекарри, устIарри, нефтяникири югъди-йифди зегьмет члугвазва. Абуруз герек шейэр тухузвай лезги капитанди вичин везифаяр баркаллувилелди кьилиз акьудиз цIуд йис жезва.

- Гьуьлуьн кланяй нефт, газ акьудун пара хаталувилерихъ, четинвилерихъ, экологиядиз зиян гунихъ галазни алакьалу я. Лугьуз кланзава хьи, проектировщикри экология саламатдиз хьунизни еке фикир гузва, идаз талукь имаратарни эцигзава. ДатIа анагар аквазвай заз гьайиф кьезвайди вуч ятIа чидани? - лугьзува М.Герейханова, - Азербайжанди, Кьазахстанди Каспий гьуьлуькнай жезмай кьван гзаф

хийир кьачузва, амма Дагъустанди, гьахътин мумкинвилер аваз-аваз, и месэла япалай ийизвач. Каспий гьуьлуьн Изербашдин, Белиждин кьерехрив, цин юкьва буругьар яна нефтни газ хьуддай серенжемар кьабулзавач. Харжзавай пулар гьилегьил аваз чкадал хкиз ва ахпа чIехи кьазанжияр кьачуз жезвайди я. Чибур рухунар гзаф ийизва, республика авадан, мублагъ ийидай крар кьулухъ язва.

Гьуьлуьн капитан гьахъ я. Дагъустанвийриз Каспий гьуьлуькнай са хийирни авач. Балугьрин иесияр садбур я. Нафт хьуддай проектриз рехъ ачухзавач. Гьуьлуьн набататрин алемдикай хуьруьн майишатда, медицинада, яшайишда менфят кьачузвач.

■ **Квез ана кваллахдин шартIар гьихътинбур тешкилнава?** - жузуна за.

- ШартIар чун патал кутугайбур я. Ругуд гьафтеда за кваллахзава ва хизандин патав хтана гьакьван вахтунда ял язва. Кьилинди, хъсан мажиб гузва. Зи гимиди 15 кас механикири, электрикри, матросри, штурманди кьуллугъзава. Вири чпин кеспидин устадар я.

■ **Чи ватандашар авани?**

- Маса гимийра кьуллугъзавайбур ава. Къусар райондай тир са лезги гимидин капитан я. За Актау шегьерда, Атырау, Баутино портара яшаммиш жезвай лезгийрихъ галаз хуш алакьаяр хуьзва. Акьуллу, бажарагьлу, намуслу, михви, зурба крар алакьдай ксар я чибур. Амма вучда, ватандивай яргьариз акъатнава. Де лагъ, зи ана вуч авайди тир, ингилсриз, голландвийриз кьуллугъиз, инал порт алаз, Каспий гьуьлуьн кьередал яшаммиш жез.

Сефил нагьмайралди ихтилат куьтягъ тавун патал за хайи ерийрихъ, жуванбурухъ рикI кузвай касдивай хусуи хизандикай хабар кьуна.

- Уьмуьрдин юлдаш Зульфидихъ галаз чна пуд веледдиз тербия гузва. Рухваяр Тимураз, Эльдараз мехьерарнава. Эльдара зи кеспи кьунва. Ам гимидин капитандин чIехи кумекчи я. Чи руш Эльмиради 9-классда клелзава. Чун аялриз лазим вири шартIар тешкилиз алахъзава.

Са алава хъийиз кланзава. Мирземет Герейханова хизандиз “Лезги газетни” кхьин фикирдай акьуднач. Чна адаз, хизандиз ва патариз акъатнавай чи вири стхайриз, вахариз алуькнавай ЦIийи йис мубараказва! Къуй кьехъ сагьвал, бахтар, шадвилер хьурай!

Хуьруьг Тагьиран
120 йис
Шад сувар
ХЪИЗ...

Эминат ЗАИРБЕГОВА,
Лезги театрдин
литдрампаюнин руководитель

Чаз виридаз играми тир Хуьруьг Тагьир дидедиз хъийидалай инихъ 120 йис тамам хъанва. ЯхцIурни цIувад йис я ам чахъ галамачиз. Амма вахтунин гурлувиливач шайривилин гаф квадариз хъанач. Халкъди рикIин сидкъидай кьабулай адан ширар ва къамат яшаммиш жезва. Чи меркез Махачкъалада ва гзаф районра, хуьрера Дагъустандин халкъдин шайр Хуьруьг Тагьиран 120 йис тамам хъуниз талукь мярекатар квиле фини и кар мадни тестикьарна. ЧIехи шайрдин юбилейдиз талукь и мярекатрик Дербентдин 21-нумрадин школадин коллективди вичин пайни кутурди кьейд ийиз кланзава. Ширатдин межлисдиз шегьердин школайрин директорар, шайрар, писателар, Хуьруьг Тагьиран ватангьилияр ва адан жавагьиррал рикI алай гзаф инсанар кватI хъанвай. Школадин актовый зал инсанрив ацIанвай. Ана шайрдин уьмуьрдикай гьар жуьре макъалаяр кватIнавай. Шайрдин чIехи суьретни аквазвай.

Межлис Дагъустандин просвещенидин отличник, школадин директор **ДАВУДОВ АГЪАШИРИН ДАВУДОВИЧА** ачухна, ада атанвай мугьманриз ва аялриз ширатдин сувар мубаракна.

- Дагъустандин халкъдин шайр Хуьруьг Тагьир, - лагана Агъаширин Давудовича, - чи руьгьдин хазинадик вичин лийихлу пайни кутур чIалан бажарагьлу устадрикай сад я. Адан гуьзел ширри чаз кьени тагьсирзава, абуру чи литературдин кьизилдин фондуна гьатнава.

САЖИДИН САИДГЪАСАНОВА Хуьруьг Тагьиран яратмишунрикай икI лагана:

Яратмишунрин сергьятрал, жавагьиррин авазлувилел ва абурун инсандин руьгьди кужумдай хътин маналувилел, халкъдин гегьенш кьатариз мукьвавилел гьалтайла, инанмишвилелди лугьуз жеда хьи, Хуьруьг Тагьиран ширар неинки са лезгийрин, гьа! Дагъустандин литературдин жавагьиррин хазинада гьатнава.

Шайр ва журналист **НАРИМАН КЪАРИБОВА** зурба ватанперес, халкъдин шайр Хуьруьг Тагьиран вири ширар гьакьикъи, вилералди акунвай, веревирднавай кралал, ва кьийайрал бинеламиш тирди кьейдна.

Зулун вахт тир. Сифтедай инсанар “полуторка” лугьудай машинрин кузовда аваз фидай лугьуда райондиз. Гьа икI, са сеферда Хуьруьг Тагьиран хуьруьз агакьайла, винелди хъфизвай са жегьилди им Хуьруьг Тагьиран хуьр яни, яраб ам вич аквадач жал лагана хабар кьуналда. Гьа машинда шайрни аваз хъана ва адани жаваб ганалда:

*Гила авай автомашин
Вири са-са тонн я, хтул,
Хуьруьг Тагьир чидачIла ваз,
Хуьруьг Тагьир зун я, хтул.
ЧIехи шайрдин четин, баркаллу
уьмуьрдикай, ватанпересвилекай
атанвай гзаф мугьманар рахана.*

Эхирдай Агъаширин Давудовича мугьманриз ва и мярекат гьазурна квиле тухвай **И.ЮЛЧИЕВА-ДИЗ, Н.КАРАХАНОВАДИЗ, Н.АГАБАЛАЕВАДИЗ** ва лезги чIалан муаллимридиз чухсагьул лагана.

Са шумуд мани лагъай Лезги театрдин артистри мярекат шад сувариз элкьурна.

Президентдин проектар - уьмуьрдиз

Гьилер агъузона акъвазна кландач

Шагъабудин ШАБАТОВ

Зи велик 2011-йисан 11-августдиз акъатай "Лезги газетдин" 33-нумра ква. За анай Нариман Ибрагимован "Клан хьун тимил я, алахъни авун герек я" макъаладай агъадихъ галай цларар клелзава: **"И мукъвара республикадин экономикадин сад лагъай форум кьиле фена. Адан клвалахда иштираккай РФ-дин Госдумдин депутат Гъаьмет Сафаралиева икк лагъана: "Эгер кьве гьилни агъузона, са вуж ятлани кьведа, чаз куьмедда лугъуз ацукъайтла, чун са нетижадални кьведач. Кьиблепатан Дагъустандин районрин администратийрин кьилери чпин мулкарал арадал гъиз кланзавай производстводин ва гъаьк маса объектрин патлахъай теклифар гъазурна кланда..."**

Лап акъалтай дуьз гафар яз аквазва азни. Чи районрин са бязи гъакимри са артух кваз къазвай хътинди туш и клвалахар. Архитрин цивиндин, Хъуьпуьхърин живедин мяденар ва маса карханаяр кардик кукхуртла, чи жегъилар са къас фан суракъда урусатда гъатдачир, белки.

Малум тирвал, ингилисри Хъуьпуьхърин хуьруьн чил арендадиз къачуна, живе жудиз, чпин ватандиз рахкурис хъана. 1922-йисуз дагъвийрин делегация В.И. Ленинан патав фидайла, адаз пиккеш яз тухвай кьве пут живе гша и мядендай хкуднавайди тир. А мяденди 1945-йисалди клвалахна. Зи бубадини, хуьруьнбурухъ галаз санал ана зегъмет члугунай. Ахпа, запасар амач лагъана, и мяден ва Архитрин шахтаяр агалнай. И. Сталиназ Архитиз рахкурис рехъ члугвадай фикирни авайди тир лугъуз тестикъарзава яшлу архитвири. А дар девирра кардик кваз хъайи мяденар кье, гужлу техника авай девирда, гадарнава, аз чидай гьалда, белки, са низ ятлани и кар, яни лезги чилел мяденар кардик хьун, халкъдиз вичин еридал клвалах хьун, хуш тушир жеди.

Са сеферда куьгъне хуьрери-кай ихтилат кватайла, вичин ери бине Хъуьпуьхъай тир, Цийи Макъарал яшамеш жезвай, юкьван школадин завуч Шингар Фейзуллаева чпин клвале живе твадай, сивел клеви къалпагъ алай колба ава лагъанай. Адаз са пут живе физва. В. Лениназ ихътин кьве колба тухванай. Шингар муаллимдин буба Дашдемиракай Аким Къурбана "Яру мяден" ктабда ачухдиз кхьенва.

Са шумуд йис идалай велик аз Хъуьпуьхърин администрациядин кьил Ямудин Ягъибегова чпи хуьруьн патавай авахъзавай вацал хуси такъатралди эцигнавай мукъуьз килигун теклифнай. Машаллагъ! Зурба ва мягъкем имарат я. Хъфидай рекъе чал Цмурин вацал эцигнавай чехи мукъуьз гьалтна. Зун хияллу хъана. И вацлай экъечлиз 9 хуьруьн жемят хъфиз, хквезвай. И патара Хъуьпуьхърин мяден кардик квай. А гур девирда мукъуьз тахъай вацал

къе адакай эцигна вучзавайди я? Зи фикир къатлай Ямудина лагъана: "Им Сулейман-Стальский рай-администрациядин кьил Гъамидэфенди Нежведилов тир вахтунда эцигиз башламишайди я". Зун гъавурда акъурвал, и мукъуьз эцигункиди акъалтзавай несилдиз чпин бубайрин ватанрал чан хкидай мумкинвал хъанва.

Са артух вахт арадай фенач, чун вичикай ихтилат физвай, яни хуьруьн патав вацал эцигнавай цийи мукъуьз агакьна.

- И мукъуьз эцигиз чаз Цийи Макъарал яшамеш жезвай чи хуьруьнви Седредин Гъажи Абдурагъимова куьмекна, - лагъана Ямудина, - вич Аллагъди саламат авурай. Зи риклин мурад аял члавалай и вацал мукъуьз хьун тир, ам кьилиз акъатна, жемятни рази я. Ихътин мукъуьз за Курклар хуьр галай патлахъ фидай вацални эцигна куьтягнава.

Ямудин гъамиша хуьруьн дердийра ава. Кылинди, ада хуьруьз хъфизвай рехъ, гъамиша грейдер экъуьриз, гуьнгунник кваз хуьзва. Аниз гъхътин гъава аваз хъайитлани, "Жигули" машин хъфида.

Хъуьпуьхърин хуьр 1966-йисуз Курхуьрел куьч хьун лазим тир. Са тимил хизанар эвична, амайбур Цийи хуьруьз, Цийи Макъарал, Дербентдиз куьч хъана. Амма халис дагъвийри лагъана: "Икк, бубайрин ватан клудна жедач, чун акъвазда". Ингъе, гъа члавалай и уьтквем ксар чпин бубайрин ерийриз вафалу яз яшамеш жезва. И карда абурук, гьелбетда, хуьруьн кавха Ямудина руьгъ куьтазва, вич жемятдин, хуьруьн велик тирдахъ ада жемят кралалди инанмишарзава.

Ямудин Ягъибегова Нижний Новгородда педагогивилин училище куьтягна. 1995-йисуз хуьруьз хтай жегъилдал колхоздиз регъбервал гун тапшурмишна. Гьикъван клевиз къунайтлани, вири улкведа хъиз, клана физвай колхоз къуна акъвазариз хъанач.

1999-йисуз хуьруьн жемятди, адан алакьунар, инсанвилдин ерияр фикирда къуна ам администратиядин кьилин къуллугъдал хъяна. Ада кьенин йикъалди и везифаяр тамамарзава.

И мукъвара ам зал Къасумхуьрел гьалтна. Ада аз лагъана "Юлдаш корреспондент, мад са муштулхунди клвалах ава. Чна Мехкергърин кланикай физвай вацал цийи мукъуьз эцигна куьтягнава. Аниз килигун патал куьн чкадал атанайтла, хъсан жедай". Фена зун адахъ галаз чкадал.

Дугъридани, зурба имарат я. Адан яргъивилел 40, къакъанвилел 8, гъаркуьвилелни 4,5 метр ала.

- Зун, дуст кас, - лагъана ада, - мукъуьз эцигдай устлар хъанва. Проектарни за авуна, прорабни, мастерни зун я, рабочийрихъ галаз рабочийни. За гъакни бес тежезвай пулар гарув вугузвач. Чухсагъул райондин кьил Нариман Шамсудиновичаз, адан куьмек хъаначиртла, чавай и мукъуьз эцигунин клвалахар гъиле къаз жедачир. Инал клвалахъзавай фляеяр вири чи

хуьруьнвиар я, абуру нубатдалди кьвез, гъар юкьуз зегъмет члугуна. Аллагъдик умуд кваз цийи йисан апрелдалди ишлемишиз вахкуда. Качалхуьруьн мукъуьз гъиле къуьна, са къадар клвалахарни авунва. Гила Яркли кламарин хуьрериз хъфизвай вацларал мягъкем, тлурфанривай, селлеривай тлем гъиз тежер, алай аямдин истемисунриз таб гудай 4 мукъуьз хъанва. Чи риклик са мукъуьз эцигун мад кума. Цийи гърин хуьруьз хъфизвай вацал. Гатфарихъ амни гъиле къада, са кьве вацаран кьене куьтягда. Тахъайтла, а хуьруьнбуру бубайрин ватандал кьил члугваз хтайла, чпин улакьар чи хуьруьн кланик таз, яхдиз хъфиз-жквезва. Хуьруьз къван вири рехъ ячу къат херхем вегъена, грейдер яна, кьир канвай шегъре хъиз ава.

И мукъвара мукъуьз эцигун гъхътин дережада аватла акваз Нариман Шамсудинович са къадар жавабдар къуллугъчиарни галаз фенай. Ада и зурба имарат йигин еришралди кьилиз акъудунал гзаф разивал авуна, ада эцигунарзавайбуруз риклин сидкьидай чухсагъул ва баркалла лагъана:

- Зун куьне икьван клвалахар еридивди авунвайдахъ, жуван вилералди акулачиртла, агъанни ийидачир. Мукъуьз эцигиз башламшидалди зи патав и хуьруьн кавха ва Седредин Гъажи атанай. За абуру, мумкинвилерикай менфят къачуна, 300 агъзур манат чара авунай. Мад зи патав хтай касни хъхъанач. Алай вахтунда и мукъуьз кьимет 2 миллион манатдилани гзаф я. Аллагъ рази хуьрай чпелай. Ахътин рикле къаст авай гъар са кьегъалдиз куьмекар за гъамиша гуда. Уьлкведин сиясат дегиш хъана 20 йисалайни алатнава. Кесиб халкъдин гъал йисалай-суз четинвиле гъатзава. Куьгъне хуьрериз хъфидай къаст, ният аватлани, нихъ ахътин такъатар ава? Ятлани зун умудлу я, куьгъне хуьрер аридис хквеза, гьикк лагъайтла несилар гъамиша бубайрин чилериз, крариз вафалу хъайиди я. Акк тахъуьнз чара авайди туш.

Гьилер куьрсарна акъваз тавурла ингъе, ихътин нетижаарни жезвайди я. Цийи мукъуьз, шегъре рекъер куьн патал гъазур я, абуру куьн вилив хуьзва, гъурметлу жегъилар!

- Эцигзавай мукъуьз гъиле гъиле хуьруьз тлемби газ гъунин месэляри ава, - лагъана Ямудина. - Чна Качалхуьрай виниз 4 километрди газдин турбаяр тухванва, амай ругуд километрдини са тимил вахтундилай тухвана куьтягда. Ахпа Качалхуьруьз газ атайла, чаз амуькьзавайди турбаяр галклурун я.

Хуьре 46 хизан ава, сифтегъан школа, медпункт, клуб, мискин, чад кардик ква. Жемятдин яшайишвал мал-къара хуьналди я. Абурухъ 200-далай виниз малар, 500-далай виниз лапагар ава. Заз, хайи ерийрин, жемятдин къайгъуда авай Ямудин Ягъибегов хътин виклеьг рухвайриз аферин ва баркалла лугъуз кланзава.

Президентдин Чарчин цларце аваз

Пул гъинай кьведа?

Мердали ЖАЛИЛОВ

Ажайиб девир я: клантла хуьре хуьрай, кландатла шегъерда, халкъдиз герек са месэла кватайвалди, месела, аялрин цийи бахча, цийи мектеб эцигун, чкадин хам-мал гъалдай са цех ачухун, булах туьклуьр хъувун, рехъ гуьнгунна тун ва икк мадни, бюджетда пул бес жезвач, патал-кьерехдайни кьведай рехъ авач лугъуз, чкадин сагъибри арза ийида.

Кесиб я лугъуз, арза тийизвай садни гъатта гъукуматдин вини мертебайрани бажагъат гьалтда. Гьикк лагъайтла, пара крар абуру кьил кутунилай, хиве кьур крар кьилиз акъудиз алахъунилай аслу жезва.

Алакьунар абурухъ авач лугъуз жедач. Куьне садра, къуллугъ гъиле гъатайвалди, чи чиновникри гъхътин идараяр чпиз туьклуьр-заватла, гъхътин машина абуру кланик кутазватла, гъикъван къаравулар чеб хуьн патал къазватла, фикир ганани?

Алахъунар гъхътинбуру я бес? Йисаралди эцигиз, куьтягъ тежез-вай мектебарни клубар, стадионарни цин къаналар, цехарни ГЭС-арнин хиве, гъиле авайбур ятла?

Сечкийрин вахт алуькьайвалди, гъевечи ва чехи талгъана, саки вири депутат, муниципалитетрин кьилер, маса куьре къуллугъ-чиар жез кланибуру гъхътин велвелада гъатдатла акунани! Хиве кьан тийир къизилдин дагъ амуькьдач. Гъатта куьурен карчни гъида лугъуда. Сада гъатта Самурдин шакъаяр дуьлдурмайрин куьк кларариз элкьурдайди хиве къунай. Гъатта рахъун рекъин са жел Докъузпарадив, адалай анихъни агакьарда лугъуз, хуруз гъутар ягъай кьегъаларни хъайиди я...

Амма чна РФ-дин Президентдин нубатдин Чар клелайла, аквазва хъи, саки вири крар хиве къунилайни гафар-члалар лугъунилай анихъ алатзавач. Эгер са Дагъустан Республикада эхиримжи 10-15 йисан вахтунда лап хъсанбуру яз гъисабай "инвест-майданар", "цийи карханаяр", "Ракъинин шегъерар", "Дагъларин курортар" лугъудайбур арадал атанайтла, бажагъат чна мад ва мад сеферда гъа са гафар тикрардай.

Президентди вичи обществодин велик эцигай "Майдин Указар" (2012-йис) кьилиз акъудзавай гъалдилай наразивал къалурзава: "Указар кьилиз акъудун рехъ гуз тежедай тежерда яргал фена, инсанри нетижаар гъиссзавач..."

Агъадихъай гена лагъанва: "Кардал машгул хьун ва месэляяр гъалдай рекъер жагъурун, бюджетдиз ва маса рекъериз талукъ кар алай терефар дуьзгъундаказ тайинарун герек я".

Им вуч лагъай члал я? Бес чи чиновникар, депутатар, крар чпелай аслубур квел машгул жезвайди я? Цлуд йисаралди районда са цийи цех ва я кархана ачухуникай рахазвач. Абуру арадал гъиз жезвачтла, район виликди тухудай экономикадинни яшайишдин планар гьикк туьклуьрзавайди я? Гъхътин агалкъуьнрай са бязи районриз клвенквечивилин знакар, грантар гуьзвайди я? Абурун бюджет гьикк арадал кьезва?..

Вири такъатар бес анжах са тлунизни хъуьнз, инай-аниз мугъманвилеризни гуьруьшриз финиз серфзавани? Ахътин мярекатар (суварар) лагъайтла чинра тежезвай югъ бажагъат ама.

Мад чна Президентдин Чар клелзава: "Бязи вахтара ван кьезвайвал, чеб раижнавай вири и планар ва мурадар кьилиз акъудун патал гуя пулдин такъатар бес жезвач, истемисунрин дережа агъузрун, велик эцигзавай везифаяр къезиларун герек я".

И гафарин гъавурда гьикк акъун лазим я? Аквазвайвал, планарни чахъ ава, мурадарни писбуру туш. Амма пул бес жезвач лугъузва. Чкадин муниципалитетривай ийизвай истемисуннар гъакъван екебур я жал?

Гзаф вахтара ахътин крарал дуьшуьш жезва хъи, сифте ягъай планар (проектар) "куьгъне" хъана, гила цийи кьилелай вири "цийи" хъуьна кланзава. Гъаваша "цийи" пулар!

Гъа и девирда чи администратийрин ва я маса госидарайрин дараматар алай чкаяр акъван дегиш жеда хъи, виликдай кьир канвай чкада (чиле) мармардин къван тунва! Дараматрин цлар 3-4 лагъай сеферда "цийи парталра" твазва!

Муниципалитетрин кьилиз хкажай кас райондив агакъ тавунмаз миллионрин кьиметар авай бронироватнавай машинари, чеб хуьдай охрани клан жезва. Са кас хуьн бязи вахтара аялрин са бахча ва я мектеб хуьнилай багъаз акъваззавай хъиз я аз.

Инал цийи законарни къабулнаваз аквада: кьилин ксар къуллугъдивай къакъатайлани, хизанарни галаз хуьн лазим я лугъузва. Нин пуларихъ?

Консервийрай са цех ахътин хизанар хуьнилай ужуз акъвазун мумкин я. Ихътин харжияр чи чехи улкведа гъикъван ийизватла ни гъисабна?

Чи са бязи къуллугърин гъакк тварар дегишаруни ("милиция" - "полиция" хътин) гъхътин харжияр акъатзаватла?..

Ингъе, зун шегъердин куьчедайгуьз физва. Са бязи идарайрин иесийри чеб хуьн патал эцигнавай жугъунрин къакъанвал, ишлемишнавай материалар акурла, яраб аялрин шумуд бахча ва я майдан арадал гъиз жедайтла, лугъуда вуна. Ихътин пулар гьикк арадал кьезвайди ятла?

И йикъара вири телеканалрай чи са губернаторди къецепата ял ягъун патал маса къачунвай вичин клвализ тухвай 200 агъзур евродин кьимет авай багъа затлар чуьнуьхна лугъузвай. Бес гъхътин багъа яхтаяр, самолетар, аэропортар, футболдин клубар маса къачузвай пуларнин гъисабдай ва гъинай кьезвайбур ятла? Герек жезвайни губернатордиз садра ял ягъун патал гъакъван багъа шейяр инай тухун?

И аламатар чахъ пул авачирвили лишанар я жал?

Девирдал гелер турбур

ЧИ АГЪСАКЪАЛАР

Сажидин САИДГЪАСАНОВ

И мукъвара чун зегьметдин агъсакъал, вири уьмуьр хайи райондин майишатдиз бахшай, кьве ордендин ва гзаф кьадар медалринни знакрин сагъиб Малласайд МEGЪА-МЕДКЪАСУМОВАЗ мугъман хъана.

Ам 1928-йисуз Сулейман-Стальский райондин Агъа Сталрин хуьре дидедиз хъана. Школадиз фидай яшар хъайила, Малласайд вичин чирвилер жкажиз эгечна. Ислягъ зегьмет, Ватандин Чехи даяе башламиш хъайила, женгиниз элкъуьрна. Бедбахтвал тек яз кьведач лугъудайвал, и вахтунда Малласайдан бубани кечмиш жеда. Жаван, школа туна, зегьмет члугуниз мажбур хъана. Ингъе агъсакъалди а лезгезар гьикл риклел хизватла:

- Цлукъуд йиса авай гада яз за, колхоздин никера цанар цазвай гамишар хуьзвай кьве касдихъ галаз. Абурулай зун гьвечи тир. Югъди цанар цазвай гамишар, пакад йикъалди динжарна кланзавай. Кьуд пад къацар тир. Чак кьурху кутазвай са кар авай. Колхозди, самолетрин ягъ хкудун патал, инжи векьер цанвай. Эгер гамишри а векъ тлуртла, абурувай иливариз тахъана, дафун къачуна, кьиникни мумкин тир. Гьар гьикл ятлани, чна гьар пакамз гамишар динжариз хиз хъана. Гуьгъунин йисара за фермадин маларни хуьз хъана. Даяе куьтягъ хъайила, за школада клелун давамар хъувуна.

- Малласайд стха, даяедин вахтара вирибуруз четинвал авай, адалай гуьгъуьниз кьванни регъятвал хъанайни?

- Даяедалай гуьгъуьниз, душмандал гъалибвал къачуна шад хъанвайтлани, дуланажагъдин шартлар четинзамай. Колхозда зегьмет члугъазвайбур кьуьзубурни аялар тир. Виринра каш авай. Са кьадар инсанар, недай ризки жагъуриз, патарал физвай. Зи гьал акур чи амле Алиди зунни диде Белиждиз хутахна. Ана за Штулрин Калинин тварунихъ галай колхозда кваллахиз башламишна. Зи кьисмет хъсанвилехъ элкъвей кьиса лугъун за ваз. Чаз Къасумхуьрел Назарали лагъана са мукъва кас авай. Ада зун Къасумхуьруьн консервиар гъасилдай заводдин директор Расулов Рамазанахъ галаз мукъувай танишарна.

- Зардиянда чи саларин куьмекчи участок ава, - лагъана Рамазан стхади, - анин гьалар ва гъасилзавай продукция хъсан дережада авач. Жедани вавай ам квалачел ахкъалдариз?

- Куь куьмек галаз алахъда зун, Рамазан стха, - лагъана за жаваб гана.

Мукъувай таниш хъайила, саларин участок са акъван тарифдай гьалда авачир. Къад гектар майданра салар кутун патал авайди кьве жуьт гамишар, са куьтен ва салан майваар Къасумхуьруьн консервийрин заводдиз хутахдай гамишрин са араба тир. Гуьгъуьнлай цеп алай тракторар хкана, зегьмет члугъазвай рабочийрин кьадарни артух хъана.

И куьмекчи участокди гуьгъуьнни йисара гьихътин нетижаяр къазанмишнатла а вахтунин газетда хъенва: "Мегъамедкъасумов Малласайдан твар чи райондиде кьецепатани машгур я. Ам кьиле авай дуствилин коллективди салан майвайрин виниз тир бегъерар кватл хъувналди, тафаватлувал къалурзава. Ихътин агалкъунар арадал гъуни куьмекчи майишатдин коллективдиз пятилеткадин план кьуд йисуз артухни алаз тамамардай мумкинвал гана. Малласайд Мегъамедкъасумов государстводин планар тамамарунин рекъий къазанмишай агалкъунарай ва социализмдин соревнованида виниз тир нетижаяр къалурунай райондин Гуьрметдин доскадиз акъудуниз ва Октябрьский революциядин орден гуниз лайихлу хъана. Малласайд кьве ордендин (Зегьметдин Яру пайдахдин ва Октябрьский революциядин) сагъиб я. Гьакъикъатдани, Мегъамедкъасумов Малласайдан крар гуьрмет авуниз ва зегьметдин агалкъунар гьукуматдин чехи наградаяр гуниз лайихлу я.

Алай вахтунда Мегъамедкъасумов Малласаиди, пенсиядиз эгъечна ял язава. Веледар чпин кар-кеспидин иесияр я. Ятлани, акъвазун течир касди вичин веледриз куьмекар гунилай алава яз, вичел меслят гъиз атай юлдашриз гафуналди, кардалди куьмекар гузва. Къуй агъсакъалдихъ чандин сагъламвал ва яргъи уьмуьр хуьрай!

Кваллах мадни хъсанарда

ЧИ СУЬГЪБЕТ

М. МЕГЪАМЕДОВ

И йикъара зун Сулейман Стальский райондин госветнадзордин кьилин пешекар, РД-дин лайихлу ветеринарный духтур ЯГЪИБЕГОВ Къази Абдулашимовичахъ галаз гуьруьш хъана ва адавай за са шумуд суалдиз жавабар гун тлалабна.

■ Къази Абдулашимович, куь идара цийиди ятлани, тешкилна са тайин кьадар вахт алатнава. Квехъ гьихътин нетижаяр хъанва?

- Сад лагъайди, чун и кардив рикл гваз эгечна. Ахпа жуван мажбурнамаяр, ихтиярар дериндай эзберна, чирна, тайинарна. Гьар лажим атайла, райондин администрациядал, республикадин госветнадзордал меслятар гъана. Чехи пай фикир за ва чахъ галаз алакъада авай вири инсанри ветеринарный гуьзчивал квекай ибарат ятла, гьадал амал авуниз, вири жуьредин тлалабулар законди истемиззавайвал кьиле тухуниз гана. Икл тухвай кваллахдин нетижаярни писбур туш. Исятда чи райондин михъвилерин дережа ветеринарный рекъий са кьадардин хъсанвилехъ элкъвенва. И рекъий, виридав тахъайтлани, чпин продуктар маса гузвай гзафбурув лажим документар гъазва, ветеринарный законодательстводин бинедаллаз чи истемизшурнал амал ийизва.

■ Куьне ахтармишунрин, акттар кьинин, жермеяр эцигу-

Райондин госветнадзордин кьилин пешекар Къ.Ягъибегов

нин кваллахар тухванвани? И рекъий куьмек хъанани?

- Вири санлай къачурла, чна алай йисуз 250-далай виниз ахтармишунрин ва контролдинни гуьзчивилин кваллахар тухвана. Ибурулай къеция райондин полициядин къуллугъчийрихъ галаз санал 15 ахтармишун тешкилна. Цлуд сеферда Герейханован хуьруьн кьилихъ галай пайдал амал авуниз, вири жуьредин тлалабулар законди истемиззавайвал кьиле тухуниз гана. Икл тухвай кваллахдин нетижаярни писбур туш. Исятда чи райондин михъвилерин дережа ветеринарный рекъий са кьадардин хъсанвилехъ элкъвенва. И рекъий, виридав тахъайтлани, чпин продуктар маса гузвай гзафбурув лажим документар гъазва, ветеринарный законодательстводин бинедаллаз чи истемизшурнал амал ийизва.

Вири 59 акт, 36 предписание ва 45 протокол кьенна. Вирибурай лажим серенжемар къабулна. Члур крариз рехъ гайибур жерме авуна. Гележегда члур крариз рехъ тагун патал тагъкимарай дуьшуьшарни гзаф ава.

■ Куь идарадин гьакъиндай райондин руководстводин кьайгъударвал гьикл я?

- Гьар са лажим атай кардин гьакъиндай чна райондин руководстводихъ галаз алакъа гегъеншарзава. Абуру чи вири месэлайрихъ дикъетдивди яб акалзава ва герек тир серенжемар къабулзава. Алай вахтунда чи райондин сергъятда ветеринарный михъивал хуьн лап чарасуз я. И кардин патахъай райондин администрациядихъ галаз чна ихтилат авуна. Администрацияди и месэла вичин гуьзчивилиз къачуна, хуьрерин муниципальный вири тешкилатра ветеринарный михъивилериз, законриз дерин фикир гун кевелай тапшурмишнава. Чнани абурухъ галаз гьар йикъан кваллахар тухузва.

■ Чи районда ветеринарный михъивилериз жаваб гудайвал махсусдаказ туькуьрнавай як маса гудай, мал-къара къасаб ийиди ва абуруз талукъ зирзибил гадардай махсус чкаяр авани?

- Эхъ, районда биотермический (къейи мал-къара вегъедай) 2 фур, мал-къара къасаб ийиди 2 площадка ава. Амма абуру лап тлимил я. Ахътин чкаяр вири хуьрера хуьн чарасуз я.

■ Алуькзавай йисуз куь планрик вуч ква?

- Цлийи йисуз чна чкадал гъасилзавай ва пата-кьерехдай гъизвай магдарвиллинни набататрин продуктар чи халкъдал еридин жигъетдай виниз тир дережада аваз агакъарун патал зегьмет члугъада ва михъивилерин кваллах мадни хъсанарда.

■ Квехъ агалкъунар хуьрай!

Рекъериз къуллугъзава

Вадим ЖАМАЛДИНОВ

СУЛЕЙМАН-СТАЛЬСКИЙ районда авай рекъер туькуьрдай ва абуру къайдадик кваз хуьдай 32-нумрадин идаради хуьтлугъз гъазурвилер вахтунда акунва. Инин кьилин инженер Рагъман МУРАДОВА малумарайвал, мекъивилер жедалди вири техника ремонтна гъазурнава, амайбур куьлуь кваллахар я. "Чна пландик квай 10 тонн кьелекай 4 тонн ва 17 кубометр къумни хкана чкадал гъазурнава, и мукъварал амайдини хкида. Мекъивилер хуьникди чна Федеральный Дербент Ташкапур шегъре рекъин Советский къекъуьндилай башламишна къумар чукурнава ва гьакл хуьрериз хъфидай рекъеризни чукурзава" - лагъана ада.

Идаради 200 километрдилай виниз мензил авай рекъиз къуллугъзава. Ина кьир, херхем акъатнавай. вири рекъер вахт-вахтунда ремонтзава.

"Марфар къвана, селлер атайла хуьрерин гуьнейрин рекъерай чехи хъалхъам акъатзава, идани анриз хъфизвай агъалийрин гьвечи машинриз тагъсирзава, чна абуру арадай акъудун патал вири серенжемар къабулзава" - лугъузва Р. Мурадова.

Максим Алимурадова грейдер ремонтзава

Идарадихъ виликан хътин техника амачтлани, гила чкадал аламай тлимил техникадал вири кваллахар ийиз алахънава. Мамрач-Ташкапур Федеральный рекъин кьерехар кул-кусдикай михъиз, мукъвал-мукъвал грейдер элкъуьрзава.

Идарада фадлай кваллахзавай шофъерар тир АЙДЕМИРОВ Кериман, ГЪАЖИМЕГЪАМЕДОВ Далган, рабочий ГЪАБИБОВ Абдулан, грейдерист АЛИМУРАДОВ Максиман зегьмет тариф авуниз лайихлу я.

Алай вахтунда идарадихъ амайди иски са экскаватор, 1 автогрейдер, 1 МТЗ-80 маркадин трактор ва рабочияр тухудай, кирида къунвай УАЗ я. Гъа ихътин улакьралда, идаради вичин хивевай вири кваллахар эглеш тавуна кьилиз акъудзава.

Дуьзвал, гъахълувал паталди

МИТИНГ

Дагъви ШЕРИФ

Малум тирвал, Махачкъала шегъердин Советский райондин прокурор, чи ватангъли Мегъамед ОРУЖЕВ, адан къвалляни гъаятдавай пешерикай яракъар жагъана лагъай буьгътен вегъена, къунва. Ам райондиз хъфенвайла, къвале вич авачиз къетъвенва. И кардин патахъай общественный деятелри, журналистри, адвокати ва маса ксари чпин фикирар лагъанва. Амма властдин къурулушар киснава. Цийи йисан вилик Махачкъала шегъердин Гъалибалин багъда прокурор М.Оружewan терефдарар митингдиз экъечна.

Къай къвай, хъуьтуьн алахъай югъ. Паркуна авай обелискдин вилик агъалияр къватл жезва. Абуру къапал-къапал хъана, суьгъбетарзавай. Микрофондай "Яблоко" партиядин член, жегъил общественник Альберт ЭСЕДОВАН "Саламалейкум, лезги жемят!" ван агакъна. Агъалияр адаз мукъва хъана, инсандин десте мадни къалин жез башламишна.

- Гъурметлу чиновникар, гъикъван виниз дережайриз хъаж хъайитлани, куьнни чи халкъдин векилар тирди рикелай алудмир! - и келимадалди Альберт Эседова митинг ачухна ва ада гаф Мегъамед Оружewan адвокат Таибат САЛМАНОВАДИЗ гана.

Т.Салманова

Микрофондихъ общественный ва государственнй деятель Абдулкафар АГЪМЕДОВ атана. Ада Советский райондин прокурор вичиз гъевчи чавалай чидайдакай, ам прокурордин гъурметлу хизанда чехи хъанвай хва тирдакай суьгъбетна.

- Зав и чулав хабар агакъайла, Махачкъаладин пудай са пай тир Советский райондин прокурорвиле 18 йисуз анжах гъурмет къазанмишналди къвалахай касдилаи ихътин кар алакьдани лугъуз зун фикиррик акатна. Зун члалахъ жедач, акъулди къатлузвач. Райондин прокурорвиле къвалахиз, Мегъамед юстициядин ст. советникдин, юстициядин полковникдин дережайрив агакъна. Ам Госсветдин, Халкъдин Собранидин гъурметдин грамотайрин ва хейлин маса награ-

ди, къурулушрин виридалайни хъсан пешекарар буьгътенрик кутуна, ингъе Мегъамед Оружewan хъиз, чпин арадай акъудзава, - вичиз хас тир гъисералди лагъана М.Шамилова.

Адан гъуьгъуьналлаз прокурордин тереф хуьзвай рахунар, республикада авай бязи чуру гъалар пислемишзавай рахунар лезгийрин милли "Садвал" гъерекатдин председатель Низам ГЪАЖИЕВА, табасарандин коррупциядиз акси комитетдин председателдин заместитель Къурбан ГЪАЗИХАНОВА, гъахъвал винел акъудун патал Мегъамед Оружewan чпиз куьмекар авур ксарини авуна.

Митингдал Мегъарамдхуьруьн райондин Самур хуьруьн векилар тир райсобранидин депутат, агъсакъалрин патай векил рахана. Абуру лезги халкъдал, Мегъамед Оружewan, Самур тамал, цел яргъи авунвай гъилер къулухъди хъувун истемишна.

Ахла Обществонный объединенийрин "Отечество" союздин правленийдин председатель Нелля РАЖАБОВА рахаз эгечна.

- Чи общество къве патал пай хъанва: эхир гъикл жедатла гъузетзавай бур ва рикер ацанвай бур. Аялар хадайла, дидейри абурал бандит, угъри лагъай тварар эцигна. Гъардахъ вичин твар ава, - башламишна ада. - Рекъай физвай бурни кваз, маскаяр алаз атана, яна рекъизвай, машиндиз вегъена тухузвай дуьшуьшар мукъвал-мукъвал жезва. Къанун гъинава? Авач къанун, - къейдна ада.

Прокурор фадлай чизвай гъафбу-

Чешнелубурун жергеда

Анвар МОЛЛАЕВ

Дагъустан Республикада авай Россиядин Суддин приставрин Хасавюртда авай районрин уртах отдел Дагъларин уьлкведа хъсанбурун жергеда авайди яз гъисабзава.

И йикъара зун анин регъбердин заместитель, сад лагъай классдин юрист, суддин пристав, юстициядин майор, гъакъисагъ къуллугъдай медалдин сагъиб Зайдула ТУРАБОВАХЪ галаз гъуьруьшмиш хъана. Чи арада алатай йис Хасавюрт шегъердин ва райондин судрин уртах приставар патал гъихътинди хъанатла суьгъбет киле фена.

- Россиядин суддин вири приставри хъиз, чнани 2013-йисуз хъсан нетижаяр къазанмишна ва пешекарвиле суварни лайихлудаказ къейдна, - суьгъбетиз эгечна Зайдула Турабов. - Къез чизвайвал, чи пеше регъятди туш. 2013-йисан 9 вацран вахтунда отделдин хиве 16 агъзурдалай гъаф производствяр авай. 16 миллионни 807 агъзур манат вахчуна. Налогрин гъисабдай вахчур пулар къве миллионни 287 агъзур манатдив, яни 105 процентдив агакъна. Гъар жуьре дережайрин бюджетриз ганвай жермейрин къадар пуд миллионни 161 агъзур манатдив, 121 процентдив агакъна. Им чи коллективда авай гъар са касдин гъакъисагъ ва залан зегъметдин бегъер я.

■ Везифаяр килиз акъудунин карда гъихътин четинвилер гъалтзава?

- Кими-эксиквилер, четинвилерни ава. Абурукай сад, алиментар гузвай ксар чуьнуьх хъун ва я абуру чпин дохордин тайин тир пай хуси аялар хуьниз гун тавун я. Виликан папанни гъуьлуьн арада къалмакъалар хъункиди са тахирни квачир, абур чара хъунин иштиракчир тушир веледар азиятрик акатзава. Амма ахътинбурухъ галаз чна къвалах активнидаказ тухуз алахънава. Чи отделдин учётда ахътин "бубаяр-алиментчикар" тимил авач, бязибур розыскдиз ганва.

Абуру жагъуруни ва ахътинбурухъ галаз къвалахуни гъаф вахт къакъудзава. СМИ-рин куьмекдалди ахътин бубаяр русвагънайтла, пис жедачир.

Алиментар гун тийизвай бур 500 кас ва абурукай 10 "буба" розыскда ава.

■ Куь къвалахдиз къимет гъикл гуз жеда?

- Анжах нетижайрал асаслу яз. Вине авай къурулушри и мукъвара чи райондин уртах отдел ахтармишна. Абуру отделдин къвалахдиз еке къимет гана. Къвалахдин юлдашрин еке пешекарвал къейдна. Ахътинбурун арадай заз суддин приставар тир Сахрула Аслудинован, Эльдар Велиеван, Жамиля Нурмегъамедовадин, Айшат Ибрагъимовадин, Руслан Бугъаеван ва масабурун тварар къаз къанзава. Суддин приставар тир Абулгайр Тулпарханов ва Имран Ибрагъимов гъакъисагъ къуллугъдай пешекарвиле суварин вилик Россиядин ФССП-дин директор А. Парфенчикован патай медалдиз лайихлу хъана.

Жуван къвалахда чаз шегъердин муниципалитетдин ва анин къил Сайгидпаша Умаханован, шегъердин администрациядин къил Арслан Арсланован патай гъамиша куьмек ава. Дуьшуьшдикай менфят къачуна заз къвалахдин юлдашрин патай абуруз сагърай лугъуз къанзава.

Алукънавай Цийи йисузни чкадин суддин приставри чпин везифаяр тамамарунин кардиз къетлен фикир гана ва вири къуватар серфна, Ватандиз къуллугъда.

Ада прокурор Мегъамед Оружewanлай и йикъара 91-статьядин 2-паюнал асаслу яз уголовный дело къанунсуздаказ кърагъарнавайдакай, УПК-дин са жерге статьяйрал амал тавунвайдакай лагъана.

- Мегъамед Оружewan РФ-дин прокуратурадин Гъурметлу работник, РД-дин лайихлу юрист тирдини фикирда къунвач. Ам гъахълувал патал женгчи тирди фадлай чизва. Гъахълувал авачирвилей ам къунва. Масакла лугъуз жедач. Россиядин Федерациядин къанунар ян тагана хуьзвай ада вичи абур чурун мумкин кар туш, ада вичин къвал яракъар хуьзвай чкадиз элкъурдайни мегер!? - къейдна адвокат.

Ада давамарайвал, буьгътенар вегъена, машгур, гъурметлу прокурор дустагъда тун, гъакъикъатда адан къуллугъ патал киле физвай багъяс я.

дайрин сагъиб я. М.Оружewan прокурордин хизанда чехи хъана. Зун Ахъегъа партиядин райкомдин 1-секретарь тирла, адан буба райондин прокурор яз, чна санал къвалахайди я. 18 йисан вахтунда гъич са къанунсузвилизни рехъ тагай, гъахълувал патал женгчуьгъазвай прокурорди садлагъана чуру крариз къил ягъун мумкин туш.

Гаф Дагъустандин МВД-дин ва прокуратурадин къуллугъчийрин аслу тушир профсоюзин председател Мегъамед ШАМИЛОВАЗ гана.

Ада вич 1998-йисалай и профсоюзрин председател тирдакай, анлай къуллугъ МВД-дин ва прокуратурадин лайихлу работничрик буьгътенар кутур им сад лагъай, ва, вич инанмиш тирвал, эхиримжи дуьшуьш туширдакай, вири къурулушар чуру къуллугъчийрикой ми хъна къанзавайдакай лагъана.

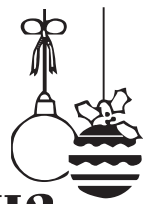
- Исятда киле физвай хътин ми хъивилер - ваь. Гъар са цийи регъбер-

ру Мегъамед Оружewan патахъай силис гъахълувал хвена тухвана куьтягъун истемишзавай, адакай хъсан инсандикай хъиз рахазвай. Абуру республикада авай гъалар веревирдна, Мегъамед Оружewan гъихътин пешекар, инсан ятла къейдна. Хъел къвай абурун рахунрин ван имам Шамилан тварунихъ галай проспектадай Тарки дагъдин ценерив къван агакъзавай.

Митинг Альберт Эседова къарар къелуналди ва Руслан МЕГЪАМЕД-РАГЪИМОВАН рахунралди акъалтна. Къватл хъанвайбуру а къарардин кланикай къулар чуьгуна. Ам Россиядин Федерациядин Президент Владимир ПУТИНАЗ, РФ-дин Силисдин комитетдин председател Александр БАС-ТРЫКИНАЗ, РФ-дин генеральный прокурор Юрий ЧАЙКАДИЗ, РФ-да инсандин ихтияррин рекъай уполномоченный Владимир ЛУКИНАЗ ракъурун къетна.

Цийи йисан вилик Дербентда аялар хадай квал ачухна

Къагъриман
ИБРАГЪИМОВ

Цийи йисан вилик Дербент шегъердин центральный больницадин патав аялар хадай цийи квал ачухна.

Пуд мертебадин еке дарамат фикир желбдайди хъанва. Аялар хадай цийи квалин. Мулк, чиле къир цана, ацукдай куьсруяр эцигна, цуквер, тарар цана, пара гуьрчегдиз тукьурнава.

Мярекатда РД-дин зегметдин ва яшайишдин жигетдай вилик финин министр **Малик БАГЛИЕВА**, "Дербент шегъер" шегъердин округдин къил **Имам ЯРАЛИЕВА**, адан сад лагъай заместитель **Татжудин СУЛТАНОВА**, центральный больницадин къилин духтур **Камил РАМАЗАНОВА**, аялар хуьнин рекъай къи-

лин духтурдин заместитель **Дмитрий ЯГУДАЕВА**, духтурри ва медколледждин студентри иштиракна.

Мярекат ачухналди, Имам Яралиева къейдна: "Медицинадин и идара эцигун вад йисуз давам хъана. И квалахдиз 300 миллион манат харжна. Нетиха, квез аквазайвал, лайихлуди я: аялар хадай квал алай девирдин истемисунрив къадайвал, герек вири тадаракралди таъминарнава. Ина гъар са квалах вини дережада аваз, рикивай тамарнава.

Дагъустан Республикадин Президент Р. Абдулатипова яшайишдин жигетдай ва гъакни сагъламвал хуьнин рекъай вилик финиз еке фикир гузва. 2013-йисан эвелдай ада Дагъустанда яргъал эцигунрин рехъ атудай къарар акъудна. Иниз килигна алай йисуз аялар хадай квал эцигна акъалтарун патал 191 миллион манат пул ахъайна.

Дербент шегъердин къили-

вири дербентвийрин тварцихъай РД-дин Президентдиз чухсагъул лагъана ва шегъердин администрацияди сагъламвал хуьдай идараяр маднин эцигдайдахъ инанмишарна.

И.Яралиева кватл хъанвай жематдиз ЦГБ-дин сергъятдал Сулейман Керимован фондунин харжийрихъ церебральный паралич авай начагъ аялар патал центр эцигзавайдини малумарна.

Идалайни гъейри, ЦГБ-дин корпусдин винел пад ремонтунин, михъвилер хуьдай имаратар эцигунин, вири больницадин сергъятар хъсандиз дуьзмисунин рекъай и фондунихъ галаз икърар авайдакани хабар гана.

Ахпа кватл хъанвайбурухъ элкъвена РД-дин Президентдин тварцихъай Малик Баглиев рахана: - Яшайишдин ихътин важиблу объект ачуху-

нин мярекатда иштиракунал зун гзаф шад я. За умудзава, иниз республикадин вири районрай аялар хадай дишегълир къведа, ина къуллугъчийрини гъакъисагъвилелди зегмет члугвада.

Гуьгъунлай анал рахай К.Рамазанова, Д.Ягудаева шегъердин руководстводиз ва аялар хадай цийи квал эцигдайбурузни Цийи йисан чехи савкъатдай сагърай лагъана.

Гъелбетда, и квалах къилиз акъудунин карда эцигунардайбурун зегмет екеди я. "Дирекция единого заказчика-застройщика" МКУ-дин начальник С.Къазибегова эцигунардайбурун тварунихъай медколлективдиз цийи квал тебрикна.

Аялар хадай квал ачухунин яру лент атлайдилай гуьгъуниз Малик Баглиевни Имам Яралиев дараматдиз гъахъна, палатайриз, столовойдиз, операционныйдиз, аяларин квалериз килигна ва абуруз чехи къимет гана.

Итижлу гуьруьш

Вуч я кьве ирид!

Нурдин РАШИДОВ

Цийи йисан вилик квай йикъара зун Махачкъалада М.Гъажиеван тварунихъ галай куьчеда фадлай кардик квай ветеранрин госпиталдиз аватна. Пуд мертебадикай ибарат тир и дараматдин къенепата авай къайда, сиришта, квалах тешкилнавай тегъер, ана квалахзавай медперсоналдин алакъа акурла, зи тлал гъа сифте декъикъайрилай секин хъана. Ина, адет яз, яшлу инсанрин, Ватандин Чехи дяведин ва зегметдин ветеранрин сагъламвал мягкемарзава. 90 койкадин чкаяр авай терапиядин, кардиологиядин, неврологиядин, хирургиядин, урологиядин, реанимациядин отделение кардик ква.

Ингъе зун пуд лагъай мертебада кардик квай урологиядин отделениеда фарикъат хъанва. Анин заведующий, тежрибалу духтур **САИДОВ Сиражудин Гъасановича**, операциядай хтана, палатайра къекъвена, азарлуяр сагъардай серенжемар тайинарна. Гила гъар йикъан процедураяр (раб, дарман, УЗИ...) башламишна. Гъа ик, гъар юкъуз. Жув газет-журнал клелунал рикл алай кас яз зи гъиле "Лезги газет" аваз акурла, бирдан зи патав чина берекат авай са итим атана. "Чан стха, ви гъиле "Лезги газет" аваз акурла, заз гзаф шад хъана. Ана вуч хабарар аватла, клелин ман, зунни лезги я - Дагъустандин Огни шегъердай, тварни Мегъамед я".

Жуван багъри газетдихъ икъван ялавар ийизвай кас акурла, гъелбетда, зазни гзаф шад хъана. Гъа ик, чун суьгъбетрик экечна.

- Я чан стха, "Лезги газет" захъ галаз кам-камуна аваз къвез - им 50 йис я. За ам гъамиша багъа мугъман хъиз гуьзлемишзава. Масакла хъунни мумкин туш. Ам зи фуни я, къафунни. Анай заз жуван ватанлегистан, ана къиле физвай пишхъсан гуьзгуьдай хъиз аквазва. Сагърай чи журналистар! За ам 2014-йис патал больницадиз къведальди подписка авуна ва са къадар лезгийривни хъиз тунвайди я.

...Малум хъайивал, зи суьгъбетчи Ахъегъ райондин Хъуьлерин хуьре 1936-йисуз дидедиз хъана.

1956-йисуз хуьре юкъван школа акъалтарай ам Дагъоуниверситетдин тарихдинни филологиядин факультетдиз гъахъзава. Анаг акъалтарзава ва вири уьмуьр акъалтзавай несилдиз дерин чирвилер ва тербия гуниз бахшзава.

- Валлагъ, дуьс кас, жуван тариф авун туш, муаллимвилерин пешедал зи рикл школада амаз алайди тир. Гъа ик, зи мурад къилизни акъатна, закай студент хъана. 1957-1958-йисар ВЛКСМ-дин ЦК-ди эвер гуналди, зун гуьгъуьлдуказ хам ва члурухъан чилер къарагъарзавай чкадиз фена. Гъич рикелай фидач, чи бригадир ДГУ-дин физматдин студент, чи ватангъгли, гуьгъуьнлай илимрин доктор хъайи, университетдин профессор, рагъметлу **Мурад МЕХТИЕВАКАЙ** хъана. Адан бажарагъ ва тешкилатчивилер ерияр себеб яз чи студентрин бригадади галаз-галаз къве йисуз сад лагъай чкаяр къунай къиле феи соревнованида гъалибвал къазанмишай чаз Москвадиз-ВДНХ-диз путевка ганай. Клевен-клевечийриз а вахтунда Къазахстандин ЛКСМ-дин ЦК-дин гуьрметдин грамотаяр ва "Хам ва члурухъан чилер муьтубъгарунай" медалар ганай.

1961-йисуз ДГУ-дин филфак акъалтарай жегъил педагогди вичин рикл алай квалах Карланюрт хуьруьн мектебдин завучвилелай башламишна. Къве йисалай адакай Дагонидин юкъван школадин завуч, ахпани 30 йисуз гъа и школадин директор хъана.

И девирда ада куьгъне, баракра авай школа базовый юкъван школадиз элкъурна. Адан чалишмишвилерин нетихада вири къулайвилер авай школадин цийи корпус эцигна. Виридалайни къилинди, адалай квалахдиз къабил дуьствилерин коллектив арадал гъиз алакъана. Адан ученикар хъайи хейлинбуру къе хайи школада квалахзава. **Мегъамед АБДУЛКЕРИМОВА** тарсар ва тербия гайи хейлинбурукай къилин образование авай пешекарар хъанва. Гзафбур республикада, Россияда ва адалай къецени машгъур я.

Агъсакъал педагогдин зегметдиз лайихлу къиметни тагана тунвач. Ам "Знак Почета" ордендин, Россиядин Президентдин Указдалди 2005-йисуз ганвай "Ватандин Чехи дяведа гъалибвал къазанмишайдалай инихъ 60 йис" юбилейдин медалдин, "Зегметдин ветеран" медалдин сагиб я. Вичин вири уьмуьр акъалтзавай несилдиз тербия гунал машгъул хъайи педагогдиз "Дагъустан Республикадин лайихлу муаллим" лагъай гуьрметдин твар, алатай йисан июндиз "Дагъустандин Огни" шегъердин округдин Собранидин къарардалди "Дагъустандин Огни шегъердин Гуьрметлу гражданин" лагъай твар ганва.

Виридалайни еке награда агъсакъалди вичиз шегъердин администрациядин, школадин педколлективдин, гъакл шегъергълийрин патай авай гуьрмет яз гъисабзава.

Мегъамед Абдулкеримовичан гуьгъуьлар къени хизанди-веледрини хтулри шадарзава. Ада къве рушни къве гада тербияламишна. Абуруни бубадин чиниз яр къведальвал авунач. Заремади сифтебурукай яз школа къизилдин, Тимур гимишдин медалар къачуналди акъалтарна. Къуд веледдини Россиядин вузра клелна, пешекарвилер къачуна, гъарда сана квалахзава.

77 йис - им са акъван еке яш туш, вуч я кьве ирид! - лугъуз зарафатзава агъсакъалди.

Къуй алуькнавай Цийи йисуз ва адалай гуьгъуьнизни ви багъдин бегъерар мадний бегъерлурбуру ва тямлурбуру хъурай, гуьрметлу кас!

"АЙБОЛИТ"

Чир хъун хъсан я

Бананар

Бананрик калорияр тимил, амма ичерилай къве сеферда гзаф углеводар ква. Агъадихъ чна жуьреба-жуьре азарриз бананрикай авай хийирдикай кхъизва.

- Дуркунар тазвайла, цварадин куркурда къванер авайла, тукъуьлдин гъерекат яваш хъанвайла, фу тлуьрдалай гуьгъуьниз дигмиш хъанвай банандин са пай тлуьн менфятлу я.
- Хуквада ва ратар хер авайла, дигмиш хъанвай са банандиз тлуьр яна, адаз хуьрекдин са тлуьрунавай оливкадин члем алава авуна, гъар 2 сятдилай хуьрекдин 1-2 тлуьруна авайди ишлемишда.
- Нервийар къайдадикай хкатна, хъел къвез, туьнт хъайила, йикъа 3-4 сеферда, фу тлуьрдалай къулухъ, къацумай банандин са пай тлуьн меслят къалурзава.
- Яхун инсанар куьк хъун патал йикъа 3 банан тлуьн меслят къалурзава.
- Кыл тазвайла (мигрень), пелел ва къамал дигмиш хъанвай банандин чкалар эцигун меслят къалурзава.
- Шекердин азар авай, тлуьр хуьрек цуруриз тежезвай, къен квай инсанри бананар ишлемишна виже

къведач. Гъикл лагъайтла, бананрихъ къен бушардай лишанар ава.

Рикл сагълам яз хуьн патал

- Йикъа садра са стаканда авай ципицрин яру шире ишлемишайтла, ада инфаркт хъуникай хуьда.
- Гъар юкъуз 2 стаканда авай ягълу квачир нек хъвазвай инсанриз риклин ва дамаррин азар нек ишлемиш тийизвайбурулай къве сеферда тимил жеда.
- Рикл ва дамарар сагъламбур хъун патал йикъа пуд сеферда витамин Е квай салан майваяр, ниси, мукаш, набататдин члем ишлемишун хийирлу я.
- Гъар юкъуз 7 чайдин тлуьрунавай мерерин (малина) мураба ишлемишайтла, ивидин дамарар 2,5 сеферда мягкем жеда.
- Гурарай экъечайла ва я чукурна фейила рикли фад-фад квалах ийиз хъайитла 1-2 банан тлуьн меслят къалурзава. Ада рикли фад-фад квалахун секинарда.
- Риклин квалах хъсанарун патал хуьрекдин 5 тлуьруна авай вергерал 0,5 л. яд илична, 5 декъикъада зайиф цлал эцигна ргада, ахпа йикъа къуд сеферда стакандин къатла авайдак вирт хуьруна хъвада.
- Риклин уьзуьрдик нефес къунвайла 10 лимон, 10 къил серг як регъевдай машиндай авадарда ва адаз 1 литр вирт алава хъуьуна, 2 гъафтеда тада. Ахпа йикъа ксудалди вилик хуьрекдин са тлуьрунавайди ишлемишда.

Џиџи ис мубаракрай!

ЯНВАРЬ

ислен		6	13	20	27
саласа		7	14	21	28
арбе	1	8	15	22	29
хемис	2	9	16	23	30
жуьмя	3	10	17	24	31
киш	4	11	18	25	
гъяд	5	12	19	26	

ФЕВРАЛЬ

ислен		3	10	17	24
саласа		4	11	18	25
арбе		5	12	19	26
хемис		6	13	20	27
жуьмя		7	14	21	28
киш	1	8	15	22	
гъяд	2	9	16	23	

МАРТ

ислен		3	10	17	24
саласа		4	11	18	25
арбе		5	12	19	26
хемис		6	13	20	27
жуьмя		7	14	21	28
киш	1	8	15	22	29
гъяд	2	9	16	23	30/31

АПРЕЛЬ

ислен		7	14	21	28
саласа	1	8	15	22	29
арбе	2	9	16	23	30
хемис	3	10	17	24	
жуьмя	4	11	18	25	
киш	5	12	19	26	
гъяд	6	13	20	27	

МАЙ

ислен		5	12	19	26
саласа		6	13	20	27
арбе		7	14	21	28
хемис	1	8	15	22	29
жуьмя	2	9	16	23	30
киш	3	10	17	24	31
гъяд	4	11	18	25	

ИЮНЬ

ислен		2	9	16	23
саласа		3	10	17	24
арбе		4	11	18	25
хемис		5	12	19	26
жуьмя		6	13	20	27
киш		7	14	21	28
гъяд	1	8	15	22	29/30

ИЮЛЬ

ислен		7	14	21	28
саласа	1	8	15	22	29
арбе	2	9	16	23	30
хемис	3	10	17	24	31
жуьмя	4	11	18	25	
киш	5	12	19	26	
гъяд	6	13	20	27	

АВГУСТ

ислен		4	11	18	25
саласа		5	12	19	26
арбе		6	13	20	27
хемис		7	14	21	28
жуьмя	1	8	15	22	29
киш	2	9	16	23	30
гъяд	3	10	17	24	31

СЕНТЯБРЬ

ислен		1	8	15	22	29
саласа		2	9	16	23	30
арбе		3	10	17	24	
хемис		4	11	18	25	
жуьмя		5	12	19	26	
киш		6	13	20	27	
гъяд		7	14	21	28	

ОКТАБРЬ

ислен		6	13	20	27
саласа		7	14	21	28
арбе	1	8	15	22	29
хемис	2	9	16	23	30
жуьмя	3	10	17	24	31
киш	4	11	18	25	
гъяд	5	12	19	26	

НОЯБРЬ

ислен		3	10	17	24
саласа		4	11	18	25
арбе		5	12	19	26
хемис		6	13	20	27
жуьмя		7	14	21	28
киш	1	8	15	22	29
гъяд	2	9	16	23	30

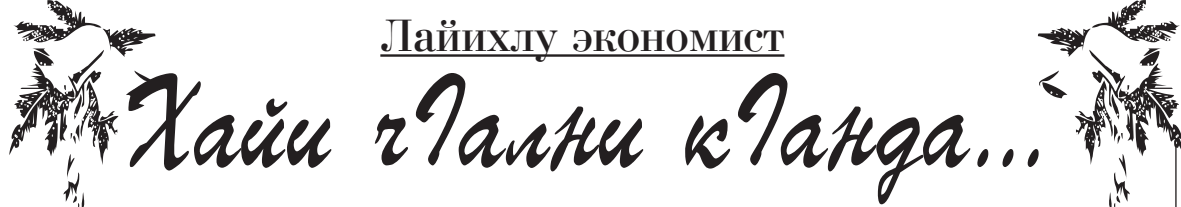
ДЕКАБРЬ

ислен		1	8	15	22	29
саласа		2	9	16	23	30
арбе		3	10	17	24	31
хемис		4	11	18	25	
жуьмя		5	12	19	26	
киш		6	13	20	27	
гъяд		7	14	21	28	

ГАЗЕТ КХЫИЗВАЙБУРУН ДАФТАРРАЙ

Лайихлу экономист

Хайи чални к'анда...

МердАЛИ

Финансистар - шаирар, белки, садрани гьалтдач жедди. Экономистар - шаирар?..

Цийи йисан вилик чал кыл ч'угваз, 7-мертебадиз Мегьарам-дхуруьн райондин Ярагь-Къазмайрин хуьрай ана кардик квай, Россельхозакадемиядин къаюм-вилик квай "Яру гьед" т'вар алай тежрибайринни шей гьасилунин майишатда кылин экономиствиле к'валахзавай Гьажиев Шагь-Эмир мугьман хьанвай...

майилди руьгьдай куьмек гуьздидал шак алач. Гьавилай ам кылевай майишатни и алай девирдин базардин шарт'ара яшамииш жезва, виликдини физва. Ярагь - Къазмайрал саларинни багьларин, иллаки уьзюмлухрин майданар ва бегьерлувал артухарунал, хуьрер хуьдай ц'ийи, менфятлу рекьер жасагурунал маизгул я.

Чи дуст 1941-йисуз Сулейман-Стальский райондин Чантархуьре дидедиз хьана. Кьасум-хуьрел юкьван школа, Махачкьалада Дагьустандин хуьруьн майишатдин академия (зооветеринариядай), гуьгьунлай Кубандин хуьруьн майишатдин институт (экономикадай), Марксизмдин Ленинизмдин университет (экономикадай) акьалт'арна, яргал йисара Сулейман-Стальский райондин майишатра, хуьруьн майишатдин райондин управленида к'валахна.

Кьисметди ам 1998-йисуз Мегьарамдхуьруьн райондин Ярагь-Къазмайрин хуьруьз акьудна. Уьмуьрдин юлдаш Секинатаз ваь лугьуз хьанач, ина хизандин кьулайвал артмишзава.

Маса тереф, Шагь-Эмира хьанавай шаирвилдинди я. Вичел Дагьустандин халкьдин шаир Шагь-Эмир Мурадован т'вар ала лугьуз, ада хайи ч'алан сирерани т'уб экуьрзава, халкьдиз хуи жедай ч'алар кхьиз, вич ахтармишзава. Са бязи ч'алар и мукьвара акьатай "Аранда зул" ктабдани гьатнава. Гилани ц'ийи ктабдал к'валахзава.

Чна чи амадагдиз алуькнавай Цийи йисрик'ин сидкьидай мубаракзава. Агьадихь адан ц'ийи ширик'айни чанзава.

Чаз ам хуьруьн майишатда к'валах тешиклунин жисгетдай вижесвай пешекар ва тешиклатчи тирди чизвай. Гьик' хьи, алаатай зулуз, Мегьарамдхуьре райондин 70 йисан юбилей кьейддайла, чи дустунив РД-дин Президент Р.Гь. Абдулатипова, маса са жерге ксарихь галаз санал, Шагь-Эмир Гьажиеванни адан агалкьунар лишанламишзавай "РД-дин лайихлу экономист" лагьай гуьрметдин т'вар гуниин гьакьиндай знак ва удостоверение вахкана.

Редакциядиз ам ичи гьиливди атанвачир. Наградадихь галаз ада вичин ц'ийи ширик'айни гьанвай.

Экономист, хуьруьн майишатдин кылин пешекаррикай сад шаирвилзини майилвалзавайди хьун?

Чна лугьузвач хьи, ц'ийи автор лап вини держадин эсерар кхьизвай устад я. Кар алайди ам хайи ч'алал гьакьван бенд хьун я!

Хуьруьн майишатдин хилериз хуьре майданар генг ийидайла, Шагь-Эмираз шаирвилин

Мадни кьени хуьй гьар са к'вал...

Шагь-Эмир ГьАЖИЕВ

Дербент шегьер

Вуч гуьрчег я Дербент шегьер, Тамаш ийир к'анда вилер, Акурла вун авай тегьер, Гуьгьуьл жедда хуьурез, шегьер.

Са пад ви - дагь, са падни - гьуьл, Ашукь я вал кьуьзуь, гьегил, Са бязибур ялда пехил, Мецел гафар текьвез, шегьер.

Кьеледихь ви - бул мягькемвал, Инсанрихьни - нур, уьтквемвал, Гьар са пиплехь хуьй гуьрчегвал, Чи Кьибледин меркез, шегьер!..

Каспий гьуьл

Гуьзел я вун, чи Каспий гьуьл, Ваз килигиз шад я кьве вил, Ачух жедда ч'ур хьай гуьгьуьл, Сагьламвилин ягьнах я, гьуьл!

Гуьлуьн винел кьугьваз лепе, Кьайи шагьвар акьаз пеле, Балугь-лужар санбар ви це, Вун халкьарин дамах я, гьуьл!

Жедани?

Рахаз гьардахь галаз ширин, Хци зигин, акьул дерин, Вичихьни жен крар ири, - Мад маса зинет жедани?

Вуч хьайитган лугьуз сивай, Ч'уру кьастар вичихь авай, Кьени ахлакь вичихь тахьай, Касдихь бес девлет жедани?

Межлисда дуьз тухуз течир, Амаларни лап чалкечир, Намус, гьейрат ахлакь квачир, Касдихь бес рябет жедани?

Сад Аллагьди гьик' халкьна вун, Масадбуруз хийир тагун?.. Инсанвиле тахьайла вун, Ваз гуьрмет, кьимет жедани?

Сес це куьне

Сес це куьне лугьуз, Вели Кьекьвена хуьре аваз ашкьи. - За багьишда кьез кьум - шекер, Булвилелди гуда гьуьрер. К'ант'а тахта, к'ант'а шалман, Азарлуьриз герек дарман. К'андайбуруз гуда пулни, Бес тахьайт'а, кьуна буржни.

Авачирдаз эцигда к'вал, Чан эцигда гьар сад патал, Куьнейра куь твада эквер, Кьубуйрал эцигда муькьвер. Пайда к'амай кьван кьез чилер, Ац'удайвал пичи вилер.

Дуьзарда гьак' куь куьнеяр, Ачухда магьлейра кафеяр. Ящикралди кьез зрекьар, Гьиз рекье жедда машинар. К'ант'а ВАЗ-ар к'ант'а "Джипар" Жедда кьез еке багьишар...

Велидикай хьана кавха, Рик'елай фена стха, арха. "Ганат'а гана ман куь сесер", Лугьуз Вели хьана серсер. Чиз амуькнач гьеччи-ч'ехи, Велидикай хьана ягьи...

Амма чидач, мусалди ик' Фидат'а чи кавха вилик...

Шарвилдин суварик

Шарвилдин Келед хивел Гьар патахьай ахмиш я эл. Гур манияр алаз сивел, Шадвилери кьачузва вел.

Шарвилдин гьилевай тур, Душманриз тир гудайди зур. Азадвилин рик'еваз нур. Чи суварар мад хьурай гур!

Шарвилди авур веси: Халкьдин садвал кьуват я чи. Гележегни - бахтун уьлчи, - Яни мегер кьисмет гьеччи!?

Марф

Циф лап чилив агатна, Куьлуьз-куьлуьз акатна. Авахьна марф цавалай, Атай хьиз я кьавалар.

Акатна чун марфадик - Кьайивилин жафадик. Гьак' ят'ани, хуш тир чаз, Рик'ин чи гафар рахаз.

Цаву ийиз кьукьрумар, Бушна гьикьван патрумар! Чирни хьанач рик'из чи, Гьик' хьфенай к'вализ чи.

Марф алахьай талайриз, Лап рик'ивай нуш хьана. Миже веькер-кьаларин Мал-кьарадиз хуш хьана.

Кьасум ФАТАЛИЕВ

Вучин?.. Гьик'ин?..

На яб це, за лугьун, тамаш, Чидат'а ваз, чир хуьх, юлдаш: Кьвазначир динж са ватандаш, Вичинни дуьм-дуьз

пудкьад яш. Я кваса тушир, я кабаш, Гьиле кьурди туш карандаш. Агатайла кьуллугьдин каш, Намус-гьейратдиз гана лаш! Са шумудав хьана саваш, Са шумудаз - ришветни кьаш. Хьана депутат, куьн тамаш! Хьайила кьал-кьилни яваш, Гаф хьана сад: це, гехце, гьваш! Элдин гьекь авуна тараш, Кабаб нез, киреж хьана аш. Хьана гардан, жендек фараши! И дем-дезгягь яргал фенач. Алуькна югь, галуькна лаш! - Кьуллугьдилай алатна ам, Дар дердерив ахгатна ам, Ахцукьнава кьулав секин, Фикиррик ква: - Вучин?..

Гьик'ин!!!

Кьве хабар

- Лагь акван заз, Кьадир, ви Кам куьз куьруь, пел гьекь я? - Эвернай бригадирди Гьанхьай, ингье, зи рехь я! - Вуч хабар, залан - асант? Хьилер квайни мур касдик? - Кьве хабар: сад пис, сад хьсан Барабарбур гьа ясдив.

Ажугьар кваз гьайбатлу, Заз приказ малумарна, К'валах амач ваз лугьуз, Пешедкай магьрумарна! - Залан хабар гьик' эхда? Вахь маса кьвер пад авач! - Дердери ракьа т'векда! Вахь кесерлу хат' авач... Хьсан хабар лагь акван, Тамир амни хелветда! - Гьа приказдик вунни ква, Лагьанай заз, гьелбетда!..

Ик'ни хьана

Акурла хьел кваз Атай кас кимел, Суал гайидаз Жавабнай хьилел: - Гьа са патахьай Кьара бахт тир, бес Кьве патахьайни Ахт'удани сес?.. К'валай кимел кьез Авай тир рекье, Зурпу ч'улав кац Акьатна к'венк'вел. Им - жегьеннема, Югь - вачран ц'ипуд. Хийирлу кьакай Ахт'анай умуд! - На ачухдиз лагь, Чан Кьасум халу, Акьатнайт'а гьик' Югь анлай кьулуьх? - Гьик' ахкьатда кьван? Хтайла к'валихь, Зинбил гвай дустар Галай ракларихь...

Исмихан КьАДИМОВ

Хайи чил

И чилел зун емиш тар хьиз экьеч'нава. Зи ч'варахар кьуд патахьди чк'анва. Чуьнгуьр кьуна, мани ягьиз эгеч'на, Хайи чиле зун, к'анч' хьтин, ак'анва. И чилелай хьвана ширин шуьрбетар, И чилери заз гьалал тир фу гана. Кьачурди туш за гьарам тир туьгьметар, Гьарам т'уьрди - ам Аллагьдин ц'у кана. Пара ава ч'агьар-пехьер чуьллера,

Зи манирив заз билбилди зил кьуна. Кьекьведай туш гардан к'ириз хуьрера, Уьмуьр гьална камаллудан гьил кьуна. Заз хайи чил виридалай ширин я, Дидеди хьиз зун кьужахда кьазавай. Зи хиялар, фикирарни дерин я, Жуван патай хьсанвилер тазавай. Хайи чилиз ик'рамда за дат'ана, Инсандин бахт тек са гьадан гьилева. Фагьум ая писни-хьсан, кьат'ана, Гьуьрмет ая, девлет гьадан к'валева.

Виктор АЛЛАГьКьУЛИЕВ

* * * Перпилагда ацукьдани Кьведни санал, гуьзел яр? Вунни зун хьиз ашукь яни? Сад ят'а чи гуьгьуьлар?

Т'арам кьуна уьнуьгдин хел, Чун цаварихь агакьда. Дегиш хьана, хквез чилел, Муьгьуьббат хуьз алахьда.

Ч'ехи цаву хуьда чи гел, Гагь-гагь вегьез жуван вил, Бахтлу йикьар хкиз рик'ел, К'евиз кьада за ви гьил.

* * * Рик' ачухиз, бул суьгьбетар Чи арада амуькда, яр. Нубат кьведа, чи балаяр, Чпин кьул хуьз ацукьда, яр.

Уьмуьрдин рехь, чилин винел Ашкьи хвена, эцигин, яр. Гьар декьикьа, хьвер кьаз сивел, Чун сад - садаз килигин, яр.

Лацу, ч'улав лекеяр

Заз т'амайрин кьулунин Ц'ару шкил таниш я. Гьик' югьурда т'амаяр, Нубат хуьзни вердиш я.

Лацу, ч'улав кьефесри Желб ийизва чпел вил. Тади кьачур нефесди Агьурзава ч'угур гьил.

Чи уьмуьр - т'амайрин кьул, Лацу ц'арни, ч'улав ц'ар. Михьи рангар руьгьдив кьур, Хкягь жува бес кьадар.

Рик'ихь гьи ранг кьадат'а, Чаз виридаз ашкар я. Мензил гьикьван тазват'а?.. Югьни, йифни кьаншар я.

Аялар патал Чубарукар

Гъурметлу газет клелзавай бур! Кез алукунавай Цийи йис мубаракрай!

И шикилдай аквазвай бур Хив райондин Фиреигрин мектебдин дидед чалан муаллим Абдул Ашургаев ва ада регбервал гузвай 6 "а" классда клелзавай аялар я. Чи

Гъаким Къурбанан 75, Мерд Алидин 70 йисан юбилеяр кьейдна ва стендар гъазурна.

Ноябрдин 24 - югъ - Дидейрин югъ чи классди, гъа дидейриз чпизни теклифна, хъсандиз квиле тухвана.

Чи крар винидихъ кълурнавай

тературадиз мукъва жедай терефар чирзава.

Ци чи кружокдин иштиракчийри 2014-йис патал 2 экземпляр "Лезги газетни" кхъенва. Им са акъван гзаф туштлани, адаз ихтин кардал чаз вич клани, ала тирдини лугъуз хушни я.

Эгер гъар са мектебда, гъар са классди са экземпляр кхъейтлани, милли газетдин тираж гъиниз акъатзава!

Кружокда чна устаддиз клелиз, шиирар, махар, мисклалар теснифиз, чи литературадин класскрикай, просветителрикай гзаф затлар чирзава, фольклор кватлзава, аяларин сочиненийрай, изложенийрай фикир чпел желб ийиз жедай хътин цларар - предложенияр жагъурзава. Исатдани чна 5 ва 9 - классри шазни ци кхъей "Гъиле гъатай кьур" изложенидай гъахтин фикирар жагъурна гъазурнава.

Эхирдай чаз лугъуз кланзава: - Гъурметлу аялар ва муаллимар! Неинки чи фикирар клелиз, гъакни "Лезги газет" кхъиз, клелизни риклелай алудмир!

Сагърай куьн!

6"а" классда клелзавай аяларин десте.

классда 12 аял ава: 6 рушни 6 гада. Аламатдин кар туштлани, Абдул муаллимди чун 12 варз авай йисав гекъигнава. Гекъигунни гъич, чаз ада гъа варцарин тварарни ганва. Ада лугъузвайвал, а тварар зегметдал рикл хъунив, хъсан хесетривни виниз тир дережадин клелунрив кунва. Чунни и кардал лугъуз тежедай кван шад я. Белки, чун ягълмиш туш жеди.

Сад лагъай жергеда (чапла патяхъай эрчи патяхъ) Фариди - Март, Жанна - Апрель, Мадина - Июнь, Марият - Май, Эмма - Июль, София - Август ацукнава. Чи фикирдалди, и варцар, амай бур писбур туштлани, виридалайни гуьрчег ва бегъерлубур я.

Къвед лагъай жергеда Мурад - Январь, Велижан - Февраль, Садикъ - Сентябрь, Эльнур - Октябрь, Рамиль - Ноябрь ва Мурадхан - Декабрь акъвазнава. Дуьз лагъайтла, шикилдай чун акъвазнава, амма уьмуьрда гъамиша гъерекатда ава. Шаз чна Расул Гъамзатован 90, Хуьруьг Тагъиран 120, Зияудин Эфендиеван 110, Дагъустан Россиядик экечина 200 йис тамам хъун,

мярекатралди сергъятламиш жезвач. Вучиз лагъайтла Абдул муаллимди "Сифте камар" твар алаз литкружокни тухузва. Чун вири анин иштиракчийри я. Ада чаз ли-

Чи кхъинрай

1. Къуре "кыгъ - кыгъ" лугъуз, гъараярзавай.
2. Къур акурла, Экпер бубадин клвачерикай кацин пацар хъанвай.
3. Мусадин кыл а кардай акъатзавачир, амма акъатзавай.
4. Экпер бубадини "кыгъ-кыгъ" ийизвай хътинди тир.
5. Вич ахъай лугъуз, къуре Экпер бубадиз гъелягъар къазвай.
6. Ксанвачиртла, бубадивай кьейтлани къур къаз жедачир.
7. Къур къурла, бубадин гъилерикай ракъунбур хъана.
8. Вич твах лугъуз, Муса бубадин тутьуьнал алчуд жезвай.
9. Бубади "яхъ!" лагъайла, Мусадик кичевилин лувар акатна.
10. Мусадин кичевилихъ са рехъ амай - къулхъди катун.
11. Бубади чилел эцигай тфенгиз Мусадил вилербур ийизвай.
12. Бубадин гъиле гъатай къурен ялари чпин иеси маса гана.
13. Гзаф ксай къурен клвалахар шешелда гъатна.
14. Колхозда авачир затлар бубади клвализ чуйлдай хкизвай.
15. Бубадин гъиле гъатайла, къурез вичин уьмуьр ширин хъана.
16. Мукъаятвал квадарай къуре шешелда фикирарзавай.
17. Бубадин гъиле гъатайла, къуре ясдин манияр ягъиз башламышна.
18. Кичевилляй летчиквал Мусадин патаривни агатзавачир.
19. Текъена амуькна лугъуз, къуре шадвилляй шешелдани хкадарзавай.
20. Гъикъван ксузвайтлани, къурен тум яргъи жезвачир.
21. Къурен вилери къаравулвал авунайтла, абур есирда гъатдачир.

Гъемдулагъ БАБАЕВ

Сирер КЪВАХТАР

- Я къавах тар, куьз я акъван...
Гъикл экъечина хъанва къакъан?
- Емиш гъизвач лугъуз тахсир
Тахъун патал къакъан я сир!

КЪАРГЪА

- Къакъан тарцин клукни кукла
Вуч мягкем я ви муг, къаргъа?
- Кландач душман, я заз тлурфан,
Зи балайриз я зун арха!

КУКУП

- Я чан кукуп, вучиз хъанач
Бес вахъ гъалал, я муг арха?
- Килфет квахъай есир я зун,
Чахъ хъайид туш "диде-буба!"

ЛЕКЪ

- Вад виш йисал хъана къару,
Лекъ, ваз уьмуьр тушни таклан?
- И дуьньядин уькълъ - цуру
Чир жедай вахт туш ам акъван!

БИЛБИЛ

- Экуьн ярар, сегъер масан,
Вуч ширин я ви сес, билбил?

- Заз яб гудай гъар са инсан,
Мурад я зи тахъун сефил!

КЕРЕКУЛ

- Я керекул, къевзвани ван,
Бес вучиз ви сес туш ширин?
- Ашукъ туш зун, хесетриз - хан,
Заз хуш я зи сесни хуьруьн!

ЧИНЕРУГ

- Я чинеруг, цава гъурчиз,
Гегъенш тамар дар яни ваз?
- Зун клевера гъатда вучиз?
Цава гъурчун регъят я заз!

БАЙКЪУШ

- Шад хабар це, хажалат - гъам
Багъишмир чаз вуна, байкъуш!
- Тебиатдин къанун я ам,
Куь фикирдал зун рази туш!

ЛИФ

- Я азиз лиф, малаик хъиз,
Бес вучиз вун хъанва факъир?
- Канда даим ислягъвал хуьз,
Заз дяве-къал кландач эхир!

ИНСАН

- Инсанрихъни чпиз хас тир
Гъардахъ вичин къилих ава.
Нефс хуьз тежер, азгъун жедай,
Яшайишда синих ава...

Къелем ахтармишзава

Унейзат САРУГЪЛАНОВА,
ЗахитГрин юкъван
школадин ученица

Къуьд

Атана чаз живер гъаз,
Атана чаз къаяр гъаз...
Вуч мекъиди я вун, къуьд?
Вуч лацуди я вун, къуьд?

Саврухарни живер къваз,
Чилерал лаз ацукна.
Вуч аязар гва вав, къуьд?
Вацлар хъана къе дав къуьд!

Аяларни хъанва шад,
Гъевес аваз къугъваз мад.
Хуьтгъуьхъ галаз къевезва чаз
Цийи йисни, ийиз шад!

Мубарак кез виридаз,
Алукунавай Цийи йис!
Шадвал, садвал хуьрай кез,
Дуствилелди лап халис.

Тарни ахвар

ДУХТУРДИН ДАФТАРДАЙ

Азедин ЭСЕТОВ

Югъ нисинилай вегъенвай, гъавани, гад тиртлани, зегъемди тушир. Зани яшлу муаллим Селим халуди, больницадин цлав гвай куьгъне куьсридал ацукна, ихтилатрал илигнавай. Адаз яб гайила, зи руьгъдиз къезил жедай... И арада аквада хъи, чи патав, жегъл дишегълни гуьгъуьна аваз, хуьруьн итимдиз ушар авай са кас къевезва... Ада, бубадин клвализ хъиз, гъерекатзавай.

Лугъумир, адаз зун фадлай таниш тир. Жузун-качузун куьтягъни тахъанмаз, адак вич атуьнин макъсад чирунин тади акатна. Хъултухдай чарар акъудна, зав вугана.

За чарара тлуб экъурзавай арада, на лугъуди адан целци цур къачунва, зи таниш рахаз эгечина:

- Валлагъ, духтур, авайвал талгъун имандин мичивал я. Хъиз вичиз килигна, заз сифте кыл кутазни кланзавачир. За кез вуч лугъун, са гафуналди, кьей хъик кылиз ялдай хесет ква. Велед туш - е, кыл гъилляй акъатайвалди чиле атад жедай, къадардилай артух звар алай цил хътин зат я. Фуни гумир, залумдин баладив гуьжетиз тур. Иллаки захъ галаз. Куьнеда дустарин арада, къуни-къуншидихъ галаз рахадайла масад я. Куьн зи члалахъ хуьхъ, валлагъ, сусан язуддай атайди я куь патав. Дири туш кесиб...

Килигайтла, атанвайдан шудургъа куьтягъ жезвач.

- Куьне ихтилатар ая, зун азарлудаз килигиз фида, - лагъана, зун къарагъна.

Элкъвена хтайлани, гададин буба рахазмай. Кап-капунивай гуьцлиз, цлал къурурнавай мегъуьн тлвалар хътин туплар ахъайиз - клватлиз, ада вичин ериш явашарзавачир. "Ядаяр, веледар хъанватлани, женжелвал хкатнавач. Адахъ галаз рахадалди клеви клерецдиз сас ягъун регъят аквада заз...

Сусан апаяк мадни рахадай ашкъи кумай. Бирдан ам кис хъана, багъишламишун тлалабна.

- Хванахва, ваз вуч аватла чидани, - милайим сесиналди эгечина Селим муаллим, жегълвал вич ахмакъвал лагъай члал я. А яшара авайла гзафбуруз чеб шагъни я, пачагъни. Аялди тербия ам члар татанвай катран шарагъ хъиз амайла гудай адет я. Инсандин марифат патав гвайдан лайихлувал вине куникай, адаз яб гана, гъурмет авуникай ибарат я. Жуван хъихъ галаз рахадайла туьнт жемир, сарарив жакъракъар ийиз тамир. Ваз чиз, бубавал авун азадвал яни - лувал? Буба вун ятлани, аял-дизни гагъ-гагъ яб гана, адазни кланивал авун чарасуз я. Гъамиша хуруз гъуд ягъиз, "зун, за, зи" гафар къанунда къуналди кар кыле фидач... Тебиатда тлурфандилляй вилик секин жедай къайда авайди я. Жуван хъихъ галаз тербиядин тарс ам секинзамайла, адан гуьгъуьл ачухзавайла башламиша. Насгъатар гуьнихъни са сергъят авайди я. Хва члехи хъанвайла, адакай вичикай буба хъанвайла генани...

Жегълрихъ гъахълуди гъахъсуздакай чара ийидай хъи гъисс жеда. Хва ви гар ятла, жувакай ахвар жедайвал ийиз алахъа. Гила, хванахва, са къисадизни яб це:

- Хъана къван, хъанач къван гарни ахвар. Абурун арада мукъвал-мукъвал, алазни-алачизни, вини ви хъин хъиз, гуьжетар жедай. Нубатдин сефердани гару, дамах гъаз, хъажна кыл са патал къуна, ахваривай жузуна: - Ваз чиз, чакай вуж къуватлу я?

- Гелбетда, зун. Ахвар тавуна инсандивай къвед-пуд йифни акъудиз тежедайди ваз гилалдини чизвачни? - жаваб гана ахвари. - Ваь, хъанач хъи, хва деквейди. Виридаз малум я, гару гъихътин бедбахтвилер арадал гъизватла: яцлу тарар, симин шалманар ярхарзава, машинар акъвазарзава, клвалер чукурзава...

Гъатда абур мадни гуьжетда. Ида зун, ада вич лугъуз. Абурун арада ихътин гъарай-звер авай береда патавай жегъл гада-ни галаз физвай са агъсакъл душуьш хъана.

Гуьжеткарри адавай куькем патал хабар къуна: - Ви акъулдалди, гъурметлу кас, чакай вуж къуватлу я?

- Къуватлуди вуж ятла чирун патал за куь вилик са шартл эцигда. За и жегълдин гъиле, акъудна вичин жибиндай къалурна, и ич вугуда. Ам къакъудиз нелай алакъайтла, гъам шаксуз къуватлу я.

И меслятдал къведни рази хъана. Сифте гар эгечина вичин кардив. Гар къати жердавай гадади вичелай алакъдайвал ич мягкемдиз къуна. Гарувай тлем кутаз хъанач.

Ахварал нубат атайла, ада жегъл вичин къармахра туна, сустарна. Са герендилляй ахвариз фейл жегълдин гъилляй ич аватна. Гъа икл, ахвар гъалиб хъана...

Заз акурвал, хванахваниз вичин куьгъне танишдикай хабарни амачир. Ам Селим халудин тилисимда гъатнавай. Яб гузвайди дикъетлу хъанваз акурла, суьгъбетчиди давам хъувуна:

- Жуван хъихъ галаз, гуж къалуриз, жуван члехивиликай яракъ къуна, ам мажбуриз алахъмир. Ятлани адахъ галаз дуствилин алакъаяр туькълуриз, ам жував агудиз алахъа.

...Са агъсакълдиз вичин хуьруьнвиар - пуд итим, чпикай вуж адалатлу буба я лугъуз, акъажунра авайди акуна. Ада рухвайриз звер гана, бубайриз къван гун буйругъна. Къве бубадилай гужуналди къванерикай чеб къутармишиз алакъна. Пуд лагъай хъи бубадал къван гъалчун вичин намусдив агуднач. Гила итимриз чпикай бубавилин рекъай вуж гужлуди ятла ачухдиз акуна.

Адаз уьлкведин меркезда капар яна

Чехи тварцин сагъиб

ЧИ МУАЛЛИМАР

Шагъабудин ШАБАТОВ

И йикъара Москвада шад хабар гваз Герейханован хуьруьн 1-нумрадин юкван школадин лезги члаларин литературрадин муаллим Шамсудин Шихкеримович МАГЪАМДАРОВ хтана. Ада "Учитель года - 2013" лишандик кваз кыле фейи Вироссиядин конкурсда сад лагъай чка къуна.

Ам акъатай йисуз чи республикада кыле фейи конкурсдани гъалиб хъанай, адаз "Дагъустандин члаларин шагъ" твар ва корона ганай. Чна корона кылел алаз янавай шикилни галаз "Лезги газетда" адакай члехи макъалани чапнай. Ада, вичивай интервью къачурла, лагъанай: "За Москвадани сад лагъай чка къада хьи, къада. Куьмек гудай кас тахъайтла, кланик квай машинни гана фида зун, и кардал зи дидени, уьмуьрдин юлдаш Умуятни рази я".

Машаллагъ, баркалла вичиз, ам гафунин иеси яз амуькна. И муьквара зун адахъ галаз мад сеферда гуьруьшмиш хъхъана ва адавай Вироссиядин конкурсда вичел гихътин четинвилер ацалтнатла суьгъбет авун тлалабна.

Куьрелди кьейд ийин: ам 1960-йисуз Сулейман-Стальский райондин Бутхуьре дидедиз хъана. Ирид йиса авайла абурун хизан Герейханован хуьруьз куьч хъана (буба ина школадин муаллим тир).

Ина ада 10-класс куьтягъна. 1979-1981-йисара Советрин Армиядин жергейра кюллугъна. Гуьгъуьнлай ДГУ-дин филологический факультет акъалтларна. Махачкъала шеьгерда жуьреба-жуьре карханайра кваллахна. Квалле диде ялгъуз яз акуна, 1993-йисуз хуьруьз хтуниз мажбур хъана, гъа йисалай кьенин йикъалди и хуьре лезги члаларин литературрадин муаллим яз кваллахзава. Ам РФ-дин умуми образованидин гуьрметлу работник, РД-дин образованидин отличник хъиз, 2007-йисан президентдин грантдин сагъибни я. 2013-йисуз "Учитель года-2013" конкурсда сифте школада, районда, ахпа республикадани гъалиб хъана, сад лагъай чкаяр къуна, Москвада кыле тухузвай конкурсда иштирак авун патал финалдиз акъатна. Са кардал тажуб хъана, икван дережайрихъ агакънавай муаллим ятлани, адахъ кьенин юкъузни кылин категория авач.

- Зун Москвадиз физ гъазур хъанвай, - суьгъбетдив эгечна ам, амма пулдин такъатар кыт тир. За, РУО-диз фена, зи гъал-агъвалдикай лагъайла, гена чухсагъул вичиз, начальник Жабраил Асланова заз кьве вацран мажиб гунир тапшуругъ гана. Ятлани ам тимил яз акуна заз, зи гъал акур дидеди лагъана: "Чан хва, ваз са куьникайни кьурху жемир, вахъ зун - диде гала". Ам зи кылин спонсор хъана. Ахпа ада зи далудиз чанг яна, зун Аллагъдал аманат авуна, агалкьунар гваз хъша лагъана, тапшуругъ гана. Машин маса гунир лазимвал амуькнач.

Хайи школадин муаллими, аялри зун ихътин ширидин цларалди реьке туна.

*Яргъал реькиз физвай стха,
Ви зегъметар квахъ таурай.*

*Далудихъ ви галазва чун,
Ваз гъалибвал кысмет хъурай.*

И конкурс Москвада ноябрдин 25-29-йикъара кыле фена. Истемешунар гзаф клевибур тир. Муьжуд касдикай ибарат тир юриди гъар са къадамдал гуьзчивал тухузвай. Журиндин председатель филологийдин илимрин доктор, МГУ-дин профессор Михаил Николаевич Кузьмин тир. Амай членарни илимдин докторар, кандидатар тир.

Госдумада, чухсагъулдин гафар гваз рахазвай вахт

Сифте юкъуз чун Москвада образование вилик тухудай федеральный институтда къабулна, няхихъ сятдин вадаз тешкиллувилдин собрание кыле тухвана. И конкурсдиз Вироссиядай 72 касди документар ракъурнавай, ана иштирак авун патал 24 касдиз теклифна.

Сифте юкъуз конкурсдин гъар са иштиракчи вичин милли парталар алаз экъечлун ва ада милли куьул авун лазим тир. Зал нубат атана. Инал заз райондин куьлтурадинни информациядин управленидин начальник Майрудин Бабахановаз риклин сидкъидай чухсагъул лугъуз кланзава, ада зав милли парталар вуганай. И мярекат 5 декъикъада давамарун лазим тир. Заз юридин председателди суал гана, ви костюмдин хурудал алай "газырар", яни патрумдашар вучтинбур я лагъана. За жаваб гана: абурун зи Дагъустандин миллетар я, гъамиша куьун-куьневай, лезгийар, аварар, даргийар, кьумукъар, лакар...

Ам са тимил акъваз хъана, ахпа къула авай гапур вуч патал я лагъана, хабар къуна. Гапур, лагъана за, ам юквал къван къакъарай акъудна. Багъа мугъманар атайла жунгав туклун патал гъамиша гъазурди я. "Малодец, игит" лагъана, абурун капар яна. Зи риклиз регъят хъана. За "лезгинкадал" жуваз хас тир жуьреда куьул ийизва, акуна заз юридин вири членар ва залда авайбурни, зун юкьва туна, куьул ийиз эгечна. Виклегъ хъана зун, зун тек туширди гисс авуна за, захъ зи члал, зи школа, зи халкъ, зи Стлал Сулейманан твар алай район галайди гиссна.

Къвед лагъай югъ 15 декъикъада "Диде ва ватан" темадай тарс тухун тир. За "Гъвечи халкъдин члехи шаир" лишандик кваз тарс тухун кьетна: кьул лагъана за, зи члала меркездани ван авурай.

За фидайла Стлал Сулейман Вири союздин писателрин сад лагъай съезддал рахай келимаяр авай диск ва гъакни чи райондин тарих, акунар, Стлалрин пуд булахар, Шалбуздагъ, зи школа къалурзавай гъвечи видеоматериални тухванай. За абурун тарсуна ишлемишзава. Сулейманан члалар гагъ урус, гагъни лезги члаларалди клелзава. Залда тиветл фидай ванни авач. Журиндин членрин вилер гагъ залай, гагъ экрандидай алатзавач. Тарс куьтягъ хъана. Заз суалар гузва. А жив авай къакъан дагъ вучтинди я? А дагъдин патав баркаллу кьегъалар, зегъметдин игитар, инкъилабчияр, шаирар акъатнавай Европада виридалайни къакъан, Кьуршрин хуьр гва. Пуд булахдай авахъзавай земземдин яд акурла, Михаил Николаевич Кузьмина лагъана: "Баркалла ваз ва ви халкъдиз. Куь риклерни, фикирарни и булахдин михъи, кьайи яд хъиз михъини я, экуьни. Гаф авач, гила вун гъед я!". Вирида мягътел хъана, кьвачел къарагъна, капар яна. Са гаф хълагъин, вири-

бурухъ "куьмекдай дестеяр" галай телекамераяр гвай, зун тек тир, и араяр лентиниз къачунайтла, гьикъван хъсан жедай, жуван къалабулухдай, заз абурал машгъул жедай вахт хъанач, гъайиф.

За тухванвай дискда са ихътин легъени авай. Лекъре азаддиз лув гузва, ам раган кылел са кьурхулувални авачиз ацукънава. Ахпа къуд пад ахтармишзава.

Жюридин членрикай сад тир МНПИ-дин профессор, педагогикадин илимрин доктор Алефтина Дмитриевна Дейкиноди лагъана: "Эхъ, куьн, дугъриданни, азаддиз лув гузвай, ахпа къакъан чкадиллай хъсан-пис кваллахар ахтармишзавай лекъер я, баркалла кьез, гъамиша гъакл хъухъ!". Зи бедендай гьекъер авахъзава, кьвачерик зурзун акатзава ихътин келимайрин ван галуькяйла, кьилинди зи члал, зи халкъ гъамгадихъ галаз гьекъиззава меркезда.

Гила эхиримжи юкъуз чаз РФ-дин Госдумадиз дипломар ва маса пишкешар гун патал теклифзава. Ацукънава чун риклер гъалаба кваз, юриди малумарзава, къвед, пуд ва вад лагъай чкаяр кьунвай гъалибчийрин тварар. Зи твар авач. Зак къалабулух акатзава. Вири кис хъанва са легъезде, ахпа "Шамсудин Шихкеримович Магъамдароваз сад лагъай чка" лагъайла, завай алай чкадиллай, кьвачерик зурзун акатна къарагъиз жезвачир. А зурзун зак, валлагъ, кьени кума.

Дагъустандин милли политикадин министрдин заместитель Зикрулла Ильясов Госдумадиз атана, чаз мубарак авуна ва Госдумадин миллетрин крарин режъай Комитетдин председатель Г. Сафаралиеван куьл алай чухсагъулдин чар вахкана. Ам заз ваъ, зи члалан гуьрчегвилеиз гайи кьимет яз гьисабзава за.

Захъ ихътин гъунар хуьн мумкин тушир жеде, эгер заз видеоматериалар гъазурдайла "Лидер", "А-студияди", "Магнат", "Импульс" студийри куьмекар ганачиртла, чухсагъул лугъуз кланзава райондин методкабинетдин куьллуьгъчийриз, иллаки Назират Мегъамедовнадиз.

"Сулейман-Стальский район" МР-дин кыл Нариман Шамсудиновичак залайни гзаф къалабулух квайди гисс авуна за. Ада саки гъар юкъуз заз зенг ийиз, зи гъал жузас хъана. И карди зак руьгъ кутуна, Аллагъди хуьрай вич.

Хтанмазни, кваллиз хъфидалди зун, ширинлухарни къачуна, бубадин сурал фена, адан руьгъдихъ галаз рахана, бубадин весидиз вафалу хъайиди кьейдна.

Школадиз хтай сифте юкъуз, за тарс гузвай 6-классда клелзавай Нежведилова Анжелади зав, чпин члехи диде Санади туькьурнавай шири я лагъана ихътин, вичин гъилералди гуьзел, яцлу чарчикай гъазурнавай открыткадал алай шири вахкана. Ана ихътин цларар ава:

*Ваз мубарак хъуй, муаллим,
Гъалибвилдин члехи тир твар.
Шак гъидай мад кваллах авач,
Лезги члалан я вун устлар.*

*Бутарин хуьр я ви бине,
Бахтлу я вун хайи диде.
И члехи твар къазанмишай,
Гъамиша вун жеда рикле.*

Зи тварцихъ тебрикдин чарар гзаф кьезва, абуруз икрам ийиз зун гъазур я, чухсагъул чпиз. И карди зун жуван чирвилер акъалтзавай несилдиз гун патал мадни мажбурзава.

Чнани "Дагъустандин члаларин шагъ" члехи тварцин сагъибдиз чухсагъул ва баркалла лугъузва. Мадни агалкьунар хуьрай вичихъ!

Виликди, ДГТУ!

Дагъви ШЕРИФ

Цийи йисан вилик Дагъустандин технический университетдин ректорди Вироссиядин общественный "РФ-дин жегъил экономистринни финансистрин союздни" (МСЭФ) тешкилай олимпиадайрани конкурсра гъалиб хъайибурув дипломарни грамотаяр, медаларни пулдин премияр вахкана.

Ректоратдин актовый залда кыле фейи шад мярекатда Дагъустан Республикадин образованидинни илимдин министр Шахабас ШАХОВА, РД-дин жегъилрин крарин режъай комитетдин председатель Заур КЪУРБАНОВА иштиракна.

ДГТУ-дин ректор Тагъир ИСМАИЛОВА кватл хъанвай студентар тебрикадалай куьлухъ абур мугъманрихъ галаз танишарна.

Гуьгъуьнлай Т.Исмаилова са жерге конкурсрани олимпиадайра гъалиб хъайи студентри, аспирантри ва вуздин жегъил муаллимри наградаяр вахун Шахабас Шаховаз теклифна. Гъакъикъатдани, ДГТУ чи республикадин гележег патал кар алай вуз тирди, гъалибчийрин кьадарди субуззавай. Заур Къагъримановани наградаяр вахкуз башламышна.

ДГТУ-дин агалкьунрин сиягъда Россиядинни Британиядин изобретенийрин ва цийи технологийрин Форумдин (Лондон) кьизилдин медаль, "INVENTICA 2013" (Румыния) твар алай международный форумдин кьизилдин кьве медаль, SIIF 2013-инновацийрин международный ярмаркадин (Корея) гишишдин медаль, изобретенийрин ва цийи технологийрин "Новое время - 2013" твар алай международный салондин (Украина) кьизилдин медаль, "Новое время - 2013" твар алаз кыле фейи жегъилрин цийи разработкайрин международный конкурсдин 11 кьизилдин ва 4 гишишдин медаль, идалайни гъейри, МСЭФ-ди тешкилнавай конкурсрани олимпиадайра 235 сифтегъан чка кьунва.

Эхирдай 2013-йисуз ДГТУ-дин ректордин грантдиз лайихлу хъайибурув Тагъир Исмаилова, дипломарни премияр вахкана.

Стодал алай дипломарни кьадар явашаваш - тимил жезвай ва микрофондихъ РД-дин образованидинни илимдин министр Шахабас Шаховаз теклифна.

- Къе ина, бажарагълу жегъилрин арада жез заз пара хуш я, - лагъана Ш. Шахова. - Олимпиадайрани конкурсра къазанмишнавай агалкьунар за кьез жуван ва республикадин руководстводин патай тебрикзава. Куь, жегъилрин, хиве еке жавабдарвал ава. Члехи несилдин умудар анжах кьек ква. Республикада образованини илим вилик финин цийи, ерилу дережадиз хкаж жезва.

Заур Къагъримановани студентар тебрикна ва гележегда мадни еке агалкьунар хъана кланзавайди кьейдна.

Вуздин ректорди ДГТУ-дин вири студентриз Цийи йис мубаракна ва идалай куьлухъ тафаватлу хъайи студентрин кьадар мадни артух хуьн вичин мурад тирди лагъана.

Нурудин НАСРУЛЛАЕВ,
РД-дин лайихлу муаллим

ЧИ ДАГЪУСТАН дагъларин уьлкве я. Дагъвиди дамах дагъдин куьклушдал ийида, темягъ лагъайтла, дагъдин ценерал, адалайни анихъ эклия хъанвай дуьзен гуьзел чуьллелерал фида.

Алай вахтунда чи хуьре амай члехибурун тескиьарунралди, Хтун-Къазмайрин хуьр алай чкадал сифте бине кутурди Умаран бубаяр тир. Умаран чилер, Умаран ник лугъуз, чи диде-бубайри авур ихтилатар зи фикирдиз гилани хквезва. Умаран ери-бине вини Хтунар тир. Гъанай эвичинавайбур я чи хуьруьнвиар. Инал Хтунрин-Къазмаяр арадал атана. И чилин мублагъвал, чкадин авадавал, яшайшдиз кутугайвал акуна, маса хуьрерайни иниз инсанар атана.

- Чун са стхяар жеда! Чун чаз куьмек! - лагъана, кватл хъайибуру.

Физва вахтар. Советрин гьукумат арадал атана. Уьмуьрдин кьурулуш дибдай дегиш

Чи багъри ерияр

Хтун-Къазмаяр

хъана. Колхозар тешкилна. Ватандин Члехи дяве башламиш жедалди, гъар са колхоздиз вичин хуьруьн твар лугъузвай. Чи сифте колхоздин председатель Улуханов Мегьамедкерим хъанай. 1942-йисуз чи хуьруьнни Билбилхуьруьн колхозар сад авуна, председатель Сейидали хъанай. 1945-йисуз Билбилар чакай чара авуна, чи колхоз Свердлован тварунихъ яна, председателвиле Керимов Балакъардаш хъана.

Адалай гуьгъуьниз чи колхоздин председателар Жамалдинов Рими, Гъажимурадов Будул хъана. 1965-йисуз Свердлован колхоздикай "Свердловский" совхоз, чунни Тагирхуьр са майишат хъана. Совхоздин директорар Мирзабеков Агьмед, Гъасанов Назим, Эскендеров Мегьамед, Гъасанов Юсуф, Чигалиев Чигали хъанай.

1989-йисан февралдин 23-даз совхоздикай "Тагиркент" агрофирма хъана, директорни - Селимов Жамалхан. 2001-йисан сад лагъай августдиз адакай "Агрофирма Тагиркент" МУСП авуна. 2003-йисалай "Агрофирма Тагиркент" МУСП-дин директор Таибов Жабир Шагьлазович тир.

Арадал атай татугай гьалар сеbeb яз 2009-йисан майдин вацра "Агрофирма Тагиркент" МУСП-дин кваллах акъваз хъхъана.

Совхозар авай йисара емишар, салан майвар Россиядин, Худатдин консервиярдай заводриз поездра аваз рекъе твазвай. Белиждин, Мегьарамдуьруьн консервияр гъазурдай заводриз тухудай...

Залум дявейрин йисар алатайла, халкъди, къвезмай уьмуьр хъсанди хъуй лагъана, рикле хъсан къастар аваз члугур зегьметар риклел хкин. Къилин везифаяр малдарвал, магьсулдарвал, багьманчивал вилик тухун тир. Къуьл дигмиш хъайила, мукалдалди гуьдай. Цуьлер арабайриз, фургунриз ягъиз,

никляй ратрлал хкидай, эклидай ратран чилел. Ругунар акална балкларихъ, гъабуров къуьл гуз тадай. Гьакл къуьлуьн тварар акъатдай къуьлуьн килерай. Къилерай акъатнавай къуьл ратрлал гъамбарра твадай. Йирфералди къачуз къуьл цауз гадариз, паларикай, ригейрикай, руквадикай миьхдай. Михъи хъанвай къуьл мад гъамбарра твадай. Анлай шешелра тваз, терезрал алцумиз, хуьруьн складдиз хутахдай. Зегьметдин йикъарай колхозчийриз гудай къуьлер гъа ратралай алцумиз гудай. Ибур члехи итимри, дишегълийри ийидай кваллахар тир.

Маларин ферма авай чи хуьре. Еке теvлеяр, парахар. Анра калер, гамишар, балклар хуьзвай. Веькин, самун марквар авай. Къивекъечи доярка Шихалиева Мумакъиз тир, са шумуд медалдин сагъиб. Фермадин заведующий Жамалдинов Рими тир.

Фадлай эцигнавай еке клубар авай чи хуьре. Гъана чаз бицекриз тарсарни гузвай, тукъвенни авай. А члавуз тукъвенчи Агъабалаев Юсуф халу тир. Уьмуьр са тлуьнал акъвазнавач, чандихъ руьгъни галайди я. Клубдин са квалле чаз тарсар Къасумов Шагьлаз муаллимди гузвай. Гьикл риклел алама лагъайтла, ада заз бицекказ, зи твар Нурудин яз, Нурэтдин лугъудай. Дербентдай къвез артистри чи шольникриз концерттар гудай. Агьмедханов Насруллагъ халу киномеханик тир. Кинояр къалурдай чаз. Адаз квалле сифте приемник авайди тир, батарейрал алай. Чна, аялри къецел ацукъна, абурун квалляй ядай манийриз яб гудай.

Чи хуьре, 1950-йисуз школа эцигна. Школада сифте йисара кваллахай, ручка-клуб гьиле къаз, келиз чирай сифте муаллимар риклел хкин чна. Чухсагъул чпиз, еке гьуьрметдивди къан тварар: Тарикъулиев Ярагьмед, Тарикъулиева Залму, Фетуллаева Селмиха-

лум, Талибова Ханагъа, Фаина Павловна, Улуханов Акиф, Саруханов Гъажимурад, Талибов Гъажиагьмед, Исмаилов Абидин ва масабур.

Чи школада директорар хъана: Тарикъулиева Залму, Улуханов Акиф Мегьамедкеримович, Аглагъвердиев Лермонт Жаруллагъович, Алиев Ямудин Алиевич, Омарова Шамсият Абумуслимовна, Тарикъулиева Зуьгьре Гъажибалаевна, Тарикъулиева Марият Сираждиновна, исятда Хтун-Къазмайрин тамам тушир юкьван школадин директор Исмаилов Фейзудин Абидинович я.

Алай вахтунда, чи школада 165 аялди келзава, 40-дахъ галаз муаллимар ава. Аялрин чирвилер йисалай-суз артух жезва. Компьютерар хъанва классра. 2013-йисуз цлусад лагъай класс куьтыгъай аялрикай Хизриев Алимурата, Гуьлмегьамедова Женнета, Талибова Руминади, Гъалимова Зарханума келунар давамарзава.

Чи хуьруьнви Исмаилов Абдулафис Муфрудинович РД-дин Культурадин лайихлу работник, "Дагестанская правда" газетдин хсуси корреспондент я.

Полициядин полковник Къасумов Мурадхан Рзаханович, вини дережадин къуллугъчи тир Махачкъалада. Исятда ам чи райондин полициядин начальник я.

Саруханов Максим Гъажимурадович РД-дин республиканский прокуратурада полковникдин чинда аваз са Управленидин старший прокурор хъанай, маса еке къуллугърални хъанвайди я. Исятда пенсияда ава.

Гзаф ава хуьре чпин къуллугъдиз лайихлу къеьгалар. Алимар хъанва чи хуьруьнвийрикай: Тарикъулиев Зенидин, Тарикъулиев Измир, Гъасанов Рауф, Гъасанов Юсуф. Ибур илимдин кандидатар я.

Пад-кьерех акъваз уьмуьр низамлувилехъ элкъвенва. Хуьр шегьердиз ухшамаш хъанва. Куьне-куьнеда иер къынралди, гуьзел рангарин шиклралди базетмишнавай тукъвенар хъанва. Хуьруьн патав военный частар, сергьят хъана, чи рекъера асфальт кьир цанва.

Президентдин истемешунриз килигна хуьруьн администрациядин къил Султанов Абдукъадир къиле аваз хуьруьн яшлугурун совет (Гъалимов Рамазан), хуьруьн депутат, агъалияр гьерекатрик ква хуьре миьхвал хуьн патал. Субботникар тухузва, куьчейра зирзибил веьгедай урнаяр эцигнава.

Хуьруьн тварцел дамах ийизвай, халкъдихъ рикл кузвай адалатлу инсанар ала Хтундал.

Минбабаева Уьсуьята, рагьмет хъуй вичиз, хуьре автостоянка тукълуьрнай. Чаз, жемьятдиз, марфадикай, ракъиникай хуьз жедай регьятвал хъанва. Агьмедов Лазера хуьруьн сурарин жугъундин са пад ракъара туна кевнава. Девлетханов Девлета сурарин муькуь пад ракъуналди кевнава. Ханакьмедов Мамедан, рагьмет хъуй вичиз, аялри сурарин къене яд къачудай, гьил чуьхуьдай къуй тукълуьрнава. Халкъдин патай чухсагъул!

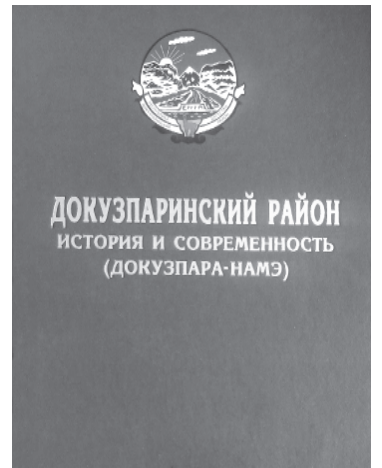
Чухсагъул лугъуз кланзава и кхъинар авун патал заз куьмекай Айвазов Усман халудиз, Сеферов Жафер халудиз, Таибов Жабираз, Жамалдинов Фаризаз, Шафиев Абдукеримаз ва тагирхуьруьнви Мирзеханов Халидаз.

Райондин тарихдиз сейр

ЦИЙИ КТАБАР

Шагьбала ШАГЪБАЛАЕВ

И МУКЪВАРА Махачкъала шегьердин "Лотос" твар алай чапханада къве автордин зегьметдин пай квай - "Докъузпара район" (тарих ва алай девир) ктаб майдандиз акъатна. Хайи ватандин, гъевчи чилин, халкъдин тарих чируниз бахшнавай и ктабди, умудлу я, келзавайбурун патай хуш майилар арадал гьиди. "Докъузпара район" МО-дин къил К.С.Абасова гьеле 2009-йисуз тарихчи Э.А.Гъажигевовахъ галаз "Кара-куьре" ктаб чапдай акъудна. Къадин хуьруьн икъван гагъда

райж тавунвай тарихдин делилар винел акъудна. Нубат райондин сергьятрикай, адан баркаллу ва къадимлу чешнейрикай, лайихлу инсанрикай, надрин ва сейрек вакъийрикай кхъинал атана. Чуьнуьхдай кар авач, "Эренлардин сес" газетдин къилин редактор Эдуард Гъажигевовахъ хайи халкъдин тарихдал, адан къазанишунрал рикл алай кас я. Ктаб арадал гъун патал ада еке зегьметар члугуна. Карчивилелди ва нубат алаз ада тарихдин алимри Докъузпара райондикай чпин илимдин ахтармишунра ишлемешнавай маракълу, фикир желбдай делилар чка-чкадал чешнедиз гьизва, ахпа вичин баянралди абур мягькемарзава. Ктаб гуьрчег шиклралди безетмишнава.

Санлай къачурла, авторри баркаллу ва хийирдиз ярашугъ зегьмет члугунва. Ада акъалтзавай несилриз ватан клан хуьнин, адан ерийрив къадирлувилелди эгечлуьн гьиссер артмишда.

"Докъузпара район" ктабдик сад-къве рехнени квачиз туш. Месела, ачухзава 11-чин. Ана Азаеван чкадал Агаев чапнава. Рахун Къурушрин, Текийрин ГЭС-дикай физва. Ватандин Члехи дяведикай кхъенвай паюна граждандяведин вакъийрини чка къунва...

Гьелбетда, ибур, зи фикирдалди, куьлуь-шуьлуьяр я. Дагъдин туризмдикай, географиядин, тлелин суйдикай, экъечлзавай набататрикай, чилин девлетрикай кхъенвай чинар, къилдин инсанрикай кватл хъувунвай тарихдин къейдерикай хъсан нетижа хкатзава. Ктабдин винел члугунвай зегьмет лап лайихлуди, несилри къимет гудайди хъанва. Ам цлалцлал чарчел чапнава. Тираж пуд агъзур экземпляр я. Ктаб акъудунин кардик къуьн кутур "Докъузпара район" МО-дин къил К.С.Абасоваз риклин сидкъидай чухсагъул лугъуз кланзава.

Дагъустандин архивдин - 90 йис

Вахтарин ва вакъиайрин алакъа

КУЪРУЪ КЪЕЙД.
Р.А.ИСЛАМОВА 1949-йисуз Къасумхуьрел дидедиз хъана, хуьруьн юкъван школа, ДГУ-дин филологиядин факультет акъалтарна, зегъметдин рехъ 1972-йисуз Къасумхуьруьн 1-нумрадин юкъван школада муаллимвиле Къвалахунилай башламышна. Губъуьнлай Р.Исламовади райондин школьникрин ва Пионеррин Къвалин директорвиле, КПСС-дин райкомдин секретарвиле, райондин агропромышленный объединенидин председателдин заместителвиле Къвалахна.
1994-йисалай инихъ ам Сулейман-Стальский райондин архивдин отделдин начальникя.

ИНТЕРВЬЮ

Хазран **КЪАСУМОВ**, "ЛГ"-дин штатдик квачир корреспондент

И йикъара зун "Сулейман-Стальский район" муниципальный райондин администрациядин архивдин отделдин начальник **Роза Агъахановна ИСЛАМОВАДИХЪ** (шкилда) галаз гурьуьшмиш хъана ва адавай са шумуд суалдиз жаваб гун тлабна.

■ Роза Агъахановна, архив вуч затъя? Адан къвалах квекай ибаратя?

- Сифтедай аз 2013-йис архивдин работникар патал юбилейдинди тирди лугъуз къанзава. ЦИ Дагъустандин архивдин къвалахдин 90, Россиядин сад тир архивдин фондунин архивдин къуллугъ тешкилуни, ватандин тарихдин илим вилик тухунин карда важиблу роль къугъвай махсус Декретдин 95 йис тамам хъана.

Архив - и куьруь гафуна вахтунинни информациядин зурба девир гъакъзава. Мумкин я, са ни ятлани архив рукавади къунвай чарарин хара я лугъунни. Анжах асирдин тарихдин вакъиайра ва инсанрин къисметра, тарихда вичин гел тур зегъметдин къазанмишунра, тарихдин реформайра къекъвейла, архивдин важиблувал гисс ийида. Архивдиз инсанар чпин гьялна къанзавай месэлаяр ва суалар гваз къевезва. Са низ ятлани 6-7 лагъай бубайрал фидалди вичин сихилдин тарих чириз къан жеда, садбуруз - награ-

даяр ва лайихлу тварар тестикъарзавай документар жагъуриз. Чехи пай лагъайтла, пенсия тайинарун патал зегъметдин стаж ва мажибрин къадар тестикъарзавай документар герек яз къевезва...

■ Райондин архивдин отделдикай, къвалахдикай вуч лугъуз жеда?

- Чи архивдин отделда 106 фонд, 16713 дело хуьзва. Абурукайни 3028 дело личный составдин гъакъиндай, 102 фотодокументар, 20 делони къилдин ксарин документар я. Абурун жергеда Ватандин Чехи дяведин иштиракчияр хъайи П.Тагъиеван, Г.Къазимегамедован, О.Гъабибован ва И.Ханбалаеван умуьрдихъ, къвалахдихъ, женгинин рекъерихъ галаз алакъалу документарни ава. Алай вахтунда архивдиз вахкун патал виликан партийно-советский работник С.Алиметован, КПСС-дин райкомдин секретарь хъайи Ф.Абду-жамаловандин документар гъазурнава. Абурухъ чпиз къимет авачир хътин тарихдин, илимдин, яшайишдин, экономикадин ва культурадин рекъай еке метлеб ава.

Гаф къатай чкадал лугъун лизим я хъи, архивдин отделдин документар йисалай-суз алава хъжезва. 2013-йисуз райондин отделди "село Куркент" муниципальный тешкилатдин, "Агъалияр къвалахдади таъминардай центр" ГКУ-дин ва "Касумкентский" совхоздин документар къабулна.

Чи отделда гъакни ам арадал гъунин чешмеяр тир идарайрин 4191 дело, гъа гъисабдай яз личный составдин жигъетдай 1654 дело ава.

Архивда хуьзвай чарарихъ, документрихъ са нин ятлани къисмет гала. Гъавилияй чун къвалахдив дикъетдивди эгечни ийизва.

Алатай йисуз чи отделдиз чпин месэлаяр гваз 340 кас атана. Инсанрин вири тлабунар журналда кхъизва ва асул гъисабдалди абур гъа юкъуз къилиз акъудзава.

■ Роза Агъахановна, райондин руководствонин паттай архивдин отделдиз бес къадар кумек авани?

- Заз лугъуз къанзава хъи, райондин руководствонин, муниципальный райондин къил Нариман Абдулмуталибован, администрациядин къил Штибег Мегамедханован патай чаз еке кумек ава. 2013-йисуз райондиз талукъ махсус къарарар къабулна.

Алатай йисуз чи отделдин къвалах ахтармишиз Дагъустан Республикадин юстициядин министрдин заместитель Луиза Урдашева ва и министрствонин архивдин крарин рекъай управленидин начальникдин заместитель Байзат Гъайдарбегова атанай. Абурун иштираквални аваз райондин администрацияда тухвай совещанидал Нариман Абдулмуталибова чи къвалахдиз хъсан къимет ганай. Ихътин крарини чи гъевес жкажзава.

Алай вахтунда чи отделдин къвалах, вилик йисара хъиз, неинки чарарин документрин бинедаллаз, гъакни электронный форматда аваз тешкилзава.

■ Суалриз жавабар гунай чухсагъул ва квехъ къвалахда агалкъунар хъурай!

- Сагърай!

Дерлекчи Изоят

Райсудин **НАБИЕВ**

ВИЛИКРАЙ чи районрин центрайра агъалийриз яшайишдин къуллугъар ийидай махсус комбинатар кардик квай. Месела, Къасумхуьруьн центрадал алай ихътин комбинатда агъалийриз гъар жуьредин 10-12 къуллугъ ийизвай. Ана гъар жуьредин пешейрай хейлинобуру къвалахзавай. Комбинатдин къвен-къвечияр я лугъуз гзафбур районда машгъурни тир. Вичихъ виликдай хъиз къуват амачтлани, алай вах-

тундани ана агъалийриз гъакъи-сагъвилелди къуллугъзавай са бязи пешекарри къвалахзама. Абурун арада 20 йисан тежриба авай **Изоят МУРАДХАНОВАДИЗ** еке гъурмет ава. Ада дишегълийрин "Дива" салонда къвалахзава. Са девирда махсус курсара пуд вацран тежрибадин вахтунда чирай дерлекчивилин сирер ада жегъил рушаризни чирзава. Исътда Дер-бентдай пуд вацран практикадиз атанвай Саядахъ ва Анжеладихъ галаз къвалахзава ва абуруз и пешедин сирер чирзава.

Пешедал рикI алайди

ИНСАН ВА АДАН КАР

Хазран **КЪАСУМОВ**

КЪАСУМХУЪРУЪН агъалийриз яшайишдин рекъай къуллугъдай комбинат районда фадлай кардик квай кархана я. Виликдай адан твар республикада машгъур тир. Уьлкведа къиле феийи дегишвилерин четинвилеризни комби-

Малум хъайивал, Агъа Стлалрин хуьрай тир М.Набиева 1995-йисуз Саратов шегъердин политехнический институтдин радиотехнический факультет акъалтарна, 1996-йисалай инихъ Къасумхуьруьн комбинатда вичин пешедай къвалахзава.

Зун Мирземегамедан мастерскойда авайла, аниз члур хъанвай телевизор гваз, жегъил са итим атана.

М.Набиев къвалахдик

натдин коллективди дурум гана. Алай вахтунда комбинатда агъалийриз дишегълийринни итимрин парталар цунин, телевизорарни радиоаппаратура, диванар, стуларни столар ремонт хъувунин, парикмахервилин ва маса рекъерай къуллугъзава. Комбинатда чпихъ къвалахдин гзаф йисарин тежриба авай пешекарри зегъмет члугъзава. Агъалийрин патай гъурмет къазанмишнавай зегъметчийрикай яз "УЖКХ" МУП-дин (комбинат аник акатзава)начальник **Ф.МАМЕДОВА** чаз телевизорар ва радиоаппаратура ремонт хъийизвай **Мирземегамед НАБИЕВАН** твар къуна.

- Зун Хив райондин Цналрин хуьрай тир Агъабалаев Мирзеке-рим я, - зун устардикай макъала кхъиз атанвай журналист тирди чир хъайила, лагъана М.Агъабалаева. - Мирземегамед стха заз хъсан пешекар яз таниш инсанрай ван хъана. Абурун меслятдалди за ремонт хъийиз телевизор гъанва.

Гъакъикъатдани, хъсан пешекардин твар яргъариз акъатда. Гъавилияй М. Набиеван патав неинки Сулейман-Стальский, гъакI къуншидиллай Хив, Къурагъ районрайни инсанар къевезва. Гъар са кас Мирземегамедалай, ада авур къвалахдиллай рази яз хъфизва.

"Императордин" чай

Аслан **РУСТАМОВ**

Инсандин нервийриз, зигъиндиз хийирлу ва хъсан ахвар атун патал мерейрин таза хилерикайни пешерикай авунвай чай хъвана къанда. Чай авун патал къурурнавай (ракъин нурур акъан тийизвай, гъава авай чкадал къурурун лизим я) абур лап къуль авуна, 100 граммдиз 20 грамм зверобой, къу-

ль авунвай 5 грамм михек, къуль авунвай мускатдин 5 цил хвех какадара. Еке къадарда аваз гъазурна, шир алай къапуниз са тлур адакай вегъена, 250 грамм кузвай яд цана 15-20 декъикада ргуг. Къайила виртедихъ галаз хъухъ (диабетикривай виртедин еринда нисидихъ галаз хъваз жеда).

Са сеферда ргай чай къвед лагъай сеферда чими хъийимир. И чай мукъвал-мукъвал хъвайила кичI ва депрессия алатда.

Шкил автординди я

Саки махуна хьиз...

Рехъ чида, фидайвал...

ФЕЛЬЕТОН

Мердали ЖАЛИЛОВ

Халкъдин яратмишунра ихътин вакъийарикай туклуьрнавай махар, къисаяр, мисалар гзаф гьалтда. Месела, куьгъне тама рехъ алатай виклеъ хва Къагъриманазни кафтар къаридин куьмек клан хъайиди я.

Махара пуд тарцин юкъва рехъ алатайбурни, пуд ламраз са рипе мух пайиз тахъайбурни гьалтда.

Якъин кар я: уьмуьрда дуьз рехъ хъягъун, чебни рекъер вилик гзаф квайла, регъят месэла туш.

Чи обществони, эхиримжи 15-20 йисан тарихдиз къимет гана рахайтла, гьа рекъерин къил акъат тийидай гирведедал ала. Гьа и члавуз "дуьз" теклифар гудайбурни тиймил жедач. Иллаки къецепатан чи "дустарик"...

Гьа ик, са куьгъне тамуз регъбервал гуз, саки Салтыков-Щедринан махуна хьиз (ихтилат "Сев Севрикандин вилаятда" махуникай физва), къеъгалвилерихъ къаних са чакъал рекъе гьатда. Вичизни тарихдин ктабда гьатна кланзавайди.

Чакъал гьакланди тушир. Гзаф рекъерай, уламрай акъатнавайди тир. Садкъедедра угъривалдайла куьпдикни ака-тайди я. Гьикл эхкъечинатлани, гьа клеверайни, гурмагърайни экъечлиз, катайди я. Гьа и карди Чакъалдиз Жанавурдин, Асландин патайни гьурмет гьана. "Чакъал туш, алакьунрин куклуш я-лагъана къилин вагъшийри.-Ихътиндакай чазни куьмек хьун мумкин я. Чуьнуьхизни чида, клеверай эхкъечлизни. Гелер квадаризни алакьзава... Чи тамариз кланзавайбурни гьахътин устадар я!"

Фасикъриз чпин фасикъвал чизвайтлани, аклахънавай тамун крар туьхлуьриз чпелайни феи фасикъ угъри ракъурна: "Алад, кьей хва, жувни хуьх, тамани къайда тур, чунни рикелай ракъурмир..."

Фена Чакъал куьгъне ктай тама къайда тваз, вичелай вилик са шумуд ламра клур янавай, сиклерини кацери чухванвай, ваклан цуьгъвейри хунг хуьрнавай чкадиз. Инавайди са мусибат тир. Гуя асирра иниз я агроном, я са духтур атайди туш. Цуькверилай хьуртар, чижерилай хузар пара хъанва. Чан аламай тарарилай атлайбурун сан артух я... Нин рикел вуч атайтла, гьам ийизва. Сикл-верчерив, Сев-чижерив, Лам - серкверив, Вак - гьажиклайрив гва.

Къуьрер ерли аквазмач. Тамун верчерин тум хъатнава, куьгъуьрри йифиз са жуьре къил хуьзва, маралрикай са рахунар ама...

- Там цийи къилелай арадал хкана кланда! - лагъана вичи-вичики цийиз атанвай сердерди - Чакъалди. - Амма гьикл? Нихъ галаз и месэла гьалда? Никай куьмек жеда? Гьинай цийи къелемар, нивай цийи къушар, гьайванар иниз гьиди? Хьуртар гьикл миьхда?.. Акьул квачир къилерик ам гьикл кутада?..

Жанавурди заз куьмекда! Асланди ихтибарнава!.. Им еке къуват я, - фикирна мад чакъалди. Вичин команда кватлун къетна.

Шаксуз, Севни, Сиклни, Машахни, чурун Кацни, чулав Пехъни, цару Керекулни, рагъул Руьцни, жикъи галай Вакни командада тахъайтла, тамун крариз килигдайбур жагъидач. Масанрай гьайитла, абуруз маса шартлар клан жеда. Сад-къве маймун, сад-къве Зебра, жираф, сад-вад туьтуькъушни хъанайтла - им тамуз цийи иви хъиягъай мисал жедай. Амма абуру гьикл гьиди? Инвесторар герек я! И кар

анжах Жанавурдилай, я тахъайтла Асландилай алакьун мумкин я.

Фикирна-фида Чакъал вичин амадаг-рин патав. Абуру лагъайтла, Чакъал икъван усалди, ажудди, крарик къил кутаз тежедайди хьун фикирнавачир.

- Гьикл хъана, Чакъал, ваз тама крар жагъизвайди хьиз туш хьи? Вуч фад вун куьмек кланз атанва? Атунни гьикл авунва?.. Тама гьакъван затл амачирни? Къарасуяр къуранвани? Гьуьлуьз вацлар авахъзамачни? Гавар, гамишар кфизмачни? Цуьгъвейрин тум хъатнани?.. Чижер вири Севре тлуьнани?..

Чакъал гьа фейивал хтана. Я гьилиз, я къилиз атай затл хъанач.

Са фикир татанани туш: "Савкъат гвачиз тамай масанихъ фин, вични амадаг-рин патав - тежер квалалах я. Русвагъда виридан вилик. Гьалатла, гьакл фена..."

Куьмекар кланзава. Са жуван къуват-ралди тамун крар гуьнгьуна хтун - къачуз тежер къван я! И кардикай хабардарна кланда, гьич тахъайтла жуван тамунгъ-лияр, тамай масанрихъ фенвайбур, чакъал-риз ухшар авайбур хъайитлани... Иллаки эхиримжибур зи гьавурда фад акъада.

Амма абуру квалалахиз ни вердишарда? Тамун крар пар пара ялдайбуру кле-вьяй акъудун мумкин я. Гьахъний вири чакъалрин замар гьа ялдайбурукай авуна кланда. Ялдайбур... Магъ гьа ламариз, яца-риз, гавариз, къуьреризни къуьгъуьрриз ялварна кланда. Машахринни вакларин, северинни сиклерин, кацеринни къиферин нефсер агалун чарасуз жеда. Вахтуналди хъайитлани.

Угъривалзавай керекулриз, къузгъун-риз, пехъериз цийи указ хъин герек я... Типлер ахварикай кудна кланда...

И кардиз мад пулар-куьмекар клан жеда. Жуван мажиб эцигайтла, амайбуру и кар ийидатла? - фикирдик акатна Чакъал. - Депутатрал алуькна кланда. Ана, гьикъван лагъайтлани, кар чидайбур, чпик къуш квайбур, къилери квалалахъзавайбур кватл хъанва..."

Лагъана - авуна. Кватла депутатар. Там хуьн патал мажибрилай гьил къачу-нин теклиф ван хъайивалди, гьарда санихъ ялна. Парабур чпин мандатар Чакъалдив таз хъфена.

И кардикай хабарар Жанавурдивни, Асландив агакъна. "Чна ахътин баябан-луьхда Чакъалдихъ гьунар жеда лагъанай. Ваъ, ам гьа вичи квач къур тевледи-лай яргъаз ракъурна кланзавайди тушир..."

Чакъалдив и хабар тамун угъри Керекулди агакъарна. Гьа геренда тамай катиз квачин хъайи Чакъалдал хуьруьн кицлер гьалтна. Инал адан сердервални куьтыгъ хъана...

Амма са кар тун тавунани туш: "Там арадал хкунин чарасуз рекъер" таб кхъена. Адан са экземпляр сифте Жанавур-див, ахпа Асландивни агакъарна. Келна члехи сагъибри, къведани къилер къуна. "Ник кутазвайди ятла Чакъалди там хуьз тахъунай тахсир?..

Гьар сеферда арзадиз атайла гьа са гафар - "Тереф чизва... Рекъер чизва... Фидай тегъер чизвач..." Ктабар кхъена залумди. Гьикл виликди фидатла чир хъанач?.. Инвестицияр тлалабна. Ахътин чкада чакъалрин вуч авай?.. Инвестицияр иливаризни чир хъана кландачни?..

Эхъ, дустар! Замана гьахътинди я. Рекъерни чида, терефарни... Амма фидай тегъерар?.. Нивай къачуна, низ гуда?.. Ни иливарда гузвайди?.. Асландинни Жанавурдин къуршах нихъ ава?..

Хъфена Чакъал, там туна. Тама - вичи кхъей теклифрин ктабни... Там гьа ктайди яз амазмалда къени. Цийи сердерар вилив хуьз...

Мад сеферда ЕГЭ-дикай

АЧУХ ВЛАСТЬ

Рагнеда РАМАЛДАНОВА

АЛАТАЙ ЙИСАН 30-декабрдиз, Махачкъалада, "Дагъустан" РИА-дин конференц-залда "Ачух власть" проектдин сергьятра аваз РД-дин образованидин ва илимдин министр Шагъабас ШАГЪОВ журналистрихъ галаз гуьруьшмиш хъана. Министрди алай вахтунда республикадин образованидин къурулушда арадал атанвай гьалар мад сеферда веревирдна, и хиле мукъвал гележегдин планрикай, къилин месэла тир ЕГЭ-дикай рахана. Сад тир госэкзамен-дихъ галаз алакьалу ва санлай республикадин образованидиз талуьк яз журналистрин са жерге суалризни жавабар гана.

Адет хъанвайвал, мярекат агенстводин директор Мегъамед МЕГЪАМЕДОВА ачухна ва къиле тухвана. Гуьруьш хъунин къилин месэладикай-Дагъустанда образованидин къурулушда алай вахтунда авай гьаларикай куьрелди суьгъбетун тлалабна. Шагъабас Къурамегъамедовична образованидин къурулуш неинки са Дагъустанда, гьакл вири Россиядани виридайни гзаф веревирдзавай месэла тирди къейдна. Къенин юьгуз и хиле гзаф крар авунватлани, ана четин месэлаяр гзаф амайдал фикир желбана.

-Чна яшайишдин гьи хиле зегъмет чуьгуртлани, сифтени-сифте савадлу инсанар хъунихъ чалишмишвална кланда. Алай вахтунда чна, вири къуватар сад авуналди, виридалайни хизиз акъвазнавай месэлар гьалун лазим я, -къейдна ада.-Республикадин Президент Рамазан Абдулатипова къейд авурвал, образованидин къурулуш виридалайни керек ва виридалайни кланел аватнавай хилерикай сад я. Малум тирвал, чи республикада 2700-далай виниз образованидин идараяр кардик ква. Анра 700 агъзур аялди чирвилер къачузва, и кардални 100 агъзурдалай виниз муаллимар желбнава, -алава хъуьвуна министрди.

Шагъабас Шагъован гафарай мадни малум хъайивал, чи республикадиз алатнавай пуд йисан вахтунда образованидин хиле лазим къевезвай, 6 миллиард манатдин къимет авай тадаракар маса къачуьна. Министрди къейд авурвал, абурун саки 40 процент гилалдин ишлемишиз алакьзавач.

-Себебарни авачиз туш: тадаракар эцигдай чкаяр авачирвилляй, я абурукай менфят къачудай, абурал квалалахиз чидай пешекарар авачирвилляй. Гзафбурухъ тадаракар ишлемишдайла арадал къевезвай харжийрин пул гудай мумкинвал авач. Чи министрстводи исятда гьа и месэлаярни веревирдзава, - алава хъуьвуна Ш. Шагъова.

Алатай, 2013-йисуз ЕГЭ-дихъ-Сад тир госэкзамендихъ галаз алакьалу яз чуру гьалар арадал атанвай Россиядин 14 ре-

гиондик Дагъустанни ква. Кеферпатан Кавказдин республикайрикай и сиягъдик Кеферпатан Осетия-Алания республикани акатнава. Гила чи республикада экзамен вахузвай вири пунктар видеокамераяр, металлоискателар эцигдайвал я. Гзаф чкайра и квалалахар къилизни акъуднава.

Малум хъайивал, алатай йисуз Сад тир госэкзамен вахкун патал Дагъларин улкведиз Россиядин амай регионрай 920 ученик атанвай. Авай малуматрал асаслу яз, абур вири, и экзамен агалкъунралди вахкана, хъфена. Чи республикадин аярикай рахайтла, саки 2 агъзурдав агакъна аялар ЕГЭ вахкудай вахтар мукъвал хъайила ва я эхиримжи классдай шегъеррай хуьрериз куьч хъана. Хуьруьн чкайра ЕГЭ вахкунин къимет ужуз акъвазнавайвилляй.

Министрди ихътин крарик къил кутазвай-бур аялрин диде-бубаяр тирди къейдна.

-Исятда гьатта школада сад лагъай классда клелзавай аяллизни ЕГЭ-дикай хабар ава. Амма ам вахкун патал хъсан клелун лазим тирди аннамишзавач. Диде-бубади пул гана баллар маса къачуникай фикирзава, -наразивилелди къейдна министрди. Ихътин крариз рехъ гана клан туширди къетлидаказ лагъана.

-Чи республика ЕГЭ вахкудайла пис гьалар арадал атай регионрик акатуни секинсувал кутур РД-дин Президент Рамазан Абдулатипован тапшургуьдалди чун Рособрадзордин къиле авай ксарихъ галаз рахана. Адан руководител Сергей Кравцов къиле аваз Дагъустандиз делегация атана. Еке совещание къиле тухвана. Адан квалалахда Президентди, вири муниципалитетрин къиле авай ксари, образованидин управленийрин руководителри, чирвилер гудай идарайрин къиле авай ксарини иштирака, -суьгъбетна Ш. Шагъова.

Малум хъайивал, Сад тир экзамендихъ галаз алакьалу яз арадал атай вири чуру крар фикирда къуналди, 2014-йисуз ЕГЭ вахкун патал санай масаниз "куьч хъанвай" ученикар патал къилди пунктар кардик акатда. А чкайрани видеонаблюденидин камераяр жеда. Экзамен вахузвай члавуз РД-дин образованидин ва илимдин министрстводин, гьакни Рособрадзордин векилар и кар гуьзчивилик кутунал желбдайвал я.

Кватл хъанвай журналистрикай хейлибур "Ачух властдивай" муаллимвилин пешедин, муаллимдин твар виниз хкажун патал серенжемар къабулзавани, лагъана хабар къуна.

Министрди алай вахтунда и кардиз республикадин Президентди зурба фикир гузвайди, министрстводи еке чалишмишвилерзавайди къейдна.

Эхирдай министрди 2014-йисан ЕГЭ вахкуниз талуькарна инлай къулхъни пресс-конференцияр, совещанияр гзаф жедайдакайни хабар гана.

Сочида хьубтлуьн XXII Олимпиададин къугьунар башламишдалди 5 гьафте, яни 35 югь ама. Спортдин виридалайни зурба акъажунар 2014-йисан 7-февралдилай 23-февралдалди давам жеда.

Алай вахтунда Цун эстафета давам жезва. 30-декабрдиз Татарстан республикадин агьалнийри Цун чирагьар гвайбур шад гьалара къабулна. Иниз ам Йошкар-Оладай гьаз хтана. Татарстандин меркез-да Олимпиададин къугьунрин Цун ялаври агьалнийрин риклер 5 юкьуз шадарда. И вахтунда Цун эстафета Казань, Булгар шегьерра, гьаклни Свияжск хуьре къиле фида. Цун чирагь гьаз къекъвейбурун арада манидар, “Евровидение-2013” конкурсдин финалистка Дина Гариповани ава.

2014-йисан 1-январдиз Цун чирагьар гвайбур Ижевск галай патахь рекъе гьатда. Риклел хкин: икъван чьавалди къиле феи вири Олимпиададин Цун эстафетайрилай виридалайни яргьал мензилдиз финалди тафаватлу тир Цун и эстафета алаатай йисан 7-октябрдиз Москвада башламиш хьана. 2014-йисан 7-февралдиз-Олимпиададин къугьунар жедай юкьуз-Сочида ам акьалтда.

Виридалайни хьсанбур яз гьисабнава

Гьазурайди -
Рагнеда РАМАЛДАНОВА

Алаатай гьафтеда Махачкъалада, Расул Гьамзатован тиварунихъ галай Милли библиотекада РД-дин физический культурадин ва спортдин министерстводи республикадин виридалайни хьсан нетижаяр къазанмишай спортсменрин ва тренерин тиварар къуна. И мярекатда республикадин минспортдин къил Мегьамед Мегьамедова, Олимпиададин чемпионри, спортдин жуьрейрай федерациярин къиле авай ксари, машгьур спортсменри ва абурун тренерри иштиракна. Виридалайни хьсан тренер ва спортсменар Олимпиададин, сурдлимпийрадин, паралимпиададин, гьаклни Олимпиададин-бур тушир спортдин жуьрейрайни тайинарнава.

Алаатай йисуз чи республикадин спортсменри къазанмишай агалкунрикой Мегьамед Мегьамедова куьруь суьгьбетна. Малум хьайвал, 2013-йисуз дагьустанви 4 агьзурни 541 спортсменди Вирироссиядин ва международный 342 акъажунра (ибурек Олимпиададин къугьунарни ква) чпин устадвал къалурна. Вири санлай и акъажунра чи спортсменри 372 медаль къазанмишна. (2012-йисуз лагьайтла, къазанмишай медалрин къадар са агьзурни 53 тир). Абурукай 479 - къизилдинбур, 1388 - гимишдинбур, 505 медални буьруьнждинбур я.

Алаатай йисуз Россиядин Федерациядин къилдин ва резервдин хьанавай командайрик 161 спортсмен кутуна. Имни 2012-йисав (154) гекьигайла артух я. Йисан нетижаяр къуниз талукьарнавай мярекатдал Дагьустандин спортсменри Болгариядин София шегьерда хьайи сурдлимпийрадин къугьунра хьсан нетижаяр къазанмишайди къейдна. Ина сад лагьай сефер яз чи спортсменри къизилдин кьве медаль къазанмишна. Чемпионвилдин тиварариз и акъажунра азаддаказ къуршахар къунай Бийсултан Абакаров ва дзюдадай Мурад Мегьамедилаев лайихлу хьана. Алаатай йисан июлдиз

Татарстандин Казанда къиле феи Виридуьньядин гатун Универсиадада Россидин хьанавай командадик кваз дагьустанви 8 спотсмендини иштиракна. Абурукай 7 спортсменди хьсан нетижаяр къазанмишна. Устадвал ва алакьунар чи ватангьлийри азаддаказ къуршахар къунай къиле феи дуьньядин чемпионатдани къалурна. И акъажунра сада къизилдин, кьведани буьруьнждин медалар къазанмишай.

Гьугьунлай Мегьамед МЕГЬАМЕДОВА спортда тафаватлу хьайи спортсменри ва абурун тренерри шад гьалара наградаяр вахкана. Гьа ик, 2013-йисан нетижайриз килгна, хьсанбурун жергеда агьадихъ галай спортсменар гьатнава. Олимпиададин жуьрейрай: къуршахар къунай Нариман ИСРАПИЛОВ, Бекхан ГОЙГЕРЕЕВ, Ильяс БЕКБУЛАТОВ, Мегьамед КЪУРБАНАЛИЕВ, Шамил КУДИЯМЕГЬАМЕДОВ, залан атлетикадай Рамзан РАСУЛОВ, тхэквондодай Сейфула МЕГЬАМЕДОВ, боксдай Мегьамед ОМАРОВ.

Паралимпиададин ва сурдлимпийрадин жуьрейрай: дзюдадай Шагьбан КЪУРБАНОВ, Абдула КУРАМЕГЬАМЕДОВ, Бийсултан АБАКАРОВ, Мурад МЕГЬАМЕДИЛАЕВ.

Олимпиададин бур тушир жуьрейрай: армспортдай Омар НУРУДИНОВ, Юсуп ЮСУПГЪАЖИЕВ, кикбоксингдай Шамил АБДУЛМЕЖИДОВ, Сулейман МЕГЬАМЕДОВ, Басир АБАКАРОВ, ушу-саньдадай Али МЕГЬАМЕДОВ, Бозигит АТАЕВ, Али АБДУЛХАЛИКЪОВ, паратхэквондодай Зайнутдин АТАЕВ, Мегьамедзагьир ИСАЛДИБИРОВ.

Йисан нетижайрал асаслу яз агьадихъ галай тренерар виридалайни хьсанбур яз гьисабна: Гьасан АЛИБЕГОВ (армспорт), Ислам ИБРАГЪИМОВ (кикбоксинг), Ачало МЕГЬАМЕДЭМИНОВ (ушу-саньда), Мегьамед МЕГЬАМЕДОВ (кикбоксинг), Арслан БИЯРСЛАНОВ (паратхэквондо), Исмаил ИСМАИЛОВ (тхэквондо), Зубер ЖАФАРОВ (бокс), Мегьамедтагьир МЕГЬАМЕДОВ, Багьавудин ЧАПТИЕВ, Гьуьсейн МАГОМАЕВ, Абдунабир МЕЖИДОВ.

“Зегьмет члугурла, нетижаярни жеда”

ХУЬРЕ СПОРТ

Рагнеда РАМАЛДАНОВА

Кварчагь дередиз гьахьлудакъз къуччагьрин дере лугьзува. Эхиримжи йисара Зизикрин, Кварчагьрин, Экенрин, Нуьцлугьрин спортсменри республикада, адалай къецини къиле тухузвай акъажунра кивенквечи чкаяр къуналди чпин гьунарар къалурзава. Багьри ерийрин хуьрерин жаван спортсменри чпин алакьунарни устадвал мукьвал-мукьвал къалурну чи риклерикни

туш. Спортдин къетленвал а кардикай ибарат я хьи, жаванди вичин вахт гьавайда пучзава. Ам мягькем сагьвал авай, клубан чандин иеси жезва, - суьгьбетзава Даир Хейрудиновича. - Азад вахт телевизордин клане, телефонда къугьунар авуналди акьудна виже кьведач.

Тренер Даир Яралиеван суьгьбетдай малум хьайивал, Зизикрин хуьре туьквей спортзал хьун патал Герейханован хуьруьн ДЮСШ-дин директор Гьадис Гьадисова еке чалишмишвилерна, ада вичелай алакьдай жуьредин вири куьмевал къалурну чи риклерикни

жаванар боксдин секциядиз кьвез са къадар вахт я. Ик, Имам Саруханова кьве сеферда Дагьустандин чемпионвилдин тивар къазанмишна. Ам са шумуд сеферда рагьэкьечдай ва киблепатан зонайрин чемпион я. Нариман Саруханов лагьайтла, Дагьустандин чемпионатдин призёр я, республикадин киблепатан зонада къиле феи са шумуд акъажунра ада кивенквечи чкаяр къуна. Игнат Мегьамедкеримова Киблепатан Дагьустандин са шумудра чемпионвилдин, гьаклни Вирироссиядин турнирдин чемпионвилдин тиварарни къазанмишна. Имам

Зизикрин жаван боксёрар

шадвал кутаза. Хьсан агалкьунар хьун, гьелбетда, са йикъан, са вацран нетижат туш. Зурба нетижайри алакьун патал спортда гзаф зегьмет члугуна кланзавайди сир туш.

Са тимилик йикъар идалай вилик Зизикрин хуьре командировкада авайла, хуьруьн юкъван школада кардик квай спортзал акурла, зун рази яз амукьна. Зизикрин юкъван школада кардик квай Герейханован хуьруьн 2-нумрадин ДЮСШ-дин (директор Гьадис Гьадисов) филиалдин боксдай сирер чирдай секциядин тренер Даир ЯРАЛИЕВА и вахтунда вичин гьилик вердишвилер къачузвай са жерге жаван спортсменрихъ галаз тренировкаяр къиле тухузвай. И сеферда чаз жаван боксёрар гьазурзавай гьалдихъ галаз мукьуйвай таниш жедай мумкинвал хьана.

Дугьриданни, кьвехъ хьсан спортзал хьанва, им шадвалдай кар я...

- Авайвал лагьайтла, чахъ ихтин къулайвал авай спортзал хьана са акьван гзаф вахт туш.

Кьез аквазва хьи, алай вахтунда дередиз райондин руководстводи, къилди къачуртла, “Сулейман-Стальский район” МО-дин къил Нариман Абдулмуталибова еке фикир гузва. Хуьрера жаванар спортдал машгьул хьун, абур куьчедин члугу таъсирдик акат тавун патал чахъ - тренеррихъ галазани и рекьай еке кваллах тухузза. Мурад жезмай къван гзаф аялар спортдал желб авун я. Гьелбетда, клелунра вири отличникарни жедач, спортда виридакай чемпионарни жедайди

Махачкъалада 1998-йисуз ДГПУ-дин физкультурадин факультет акьалтарнавай пешекардилай, спортдин мастердилай гьар са жаван спортдин рекьив гьидай къайда жагьуризи, адан физический къайдадихъ галаз къадай гьалда тренировкаяр тешкилизни алакьзава. Гзаф вахтара школайра жегьилри гьатта физкультурадин тарсарикайни къил баштанзавай дуьшуйшарни чаз малум я. Тренерди вичин чешнедалди аялри хьсан тарс къалурзава, ада вичини спортзалда тренировкаяр ийизва.

Хуьре боксдал машгьул жаванар гзаф авани? - суьгьбет давамарзава чна.

- Алай вахтунда зи гьилик 27 аял ква. Абурукай 12 спортсмендихъ сад лагьай, 15-дахъни боксдай кьвед лагьай разряд ава. Кьейд ийиз кланзава, секциядиз кьвезвай вири жаванрин спортдал, зегьмет члугунал рик ала. Боксдал машгьул жез кланзавай вири жаванриз чи спортзалдин ракларар ачух я.

Зегьмет члугурла, нетижаярни жеда, тушни?

- Дугьриданни, тренервиле кваллахзавай вахтунда зун ахтин фикирдал атана хьи, рик гваз эгечзавай аялри хьсан нетижаярни къазанмишзава. Тарсарияни гьакл я, спортдани - эвелни-эвел рик хьана кланда. Кагьулвал спортсмендин юлдаш туш. Акъажунра хьсан нетижаяр къазанмишзавай жаванрин арадай я Нариман САРУХАНОВАН, Имам САРУХАНОВАН, Игнат МЕГЬАМЕДКЕРИМОВАН тиварар къаз жеда. И

ва Нариман Сарухановри Ахцегьа къиле феи спонсорвилдин турнирдани чпин алакьунар ва устадвал къалурна, 1-чкаяр кьур абур кьведни пулдин пишкешриз лайихлу хьана.

Алаатай йисан ноябрдиз боксдай 1998-2001-йисара хайи жаванрин арада ачух кивенквечивал къазанмишун патал Мегьамедхуьруьн районда къиле феи акъажунра И.МЕГЬАМЕДКЕРИМОВ, Н.САРУХАНОВ 1-чкайриз, Д.ХИДИРОВ 2-чкадиз лайихлу хьана.

Декабрдин вацра Белижда ачух кивенквечивал патал къиле феи акъажунра Бернант ГЪАЖИЕВА (52 кг), Игнат МЕГЬАМЕДКЕРИМОВА (50 кг), Мегьамед ЯРАЛИЕВА (40 кг) 1-чкаяр къуна. Эфенди ГЪАЖИКЪУЛИЕВ (50 кг) 2-чкадиз лайихлу хьана.

Кьез къазанмишнавай агалкьунар ва алуькнавай Цийи йис мубаракрай! Кьвехъ мадни зурба дережаяр хьун чи мурад я.

- Куьнни сагьрай.

***

Газет чапдиз вахузвай вахтунда чав са хабар мадни агакьна: 27-декабрдилай 29-декабрдалди Дагьустандин Огни шегьерда школайра эхиримжи классра клелзавай жаванрин ва школа акьалтарнавай жегьилрин арада виклегьбур тайинарун патал боксдай зонадин акъажунар-республикадин чемпионатдиз хьайди турнир-тешкилнавай. Ана Зизикрин хуьрйа тир боксёр Имам Саруханова 1-чка къуна. Гила ада Дагьустандин кивенквечивал патал акъажунриз гьазурвал аквада.

Жазайралдини суварралди вичин власть мягъкемарна

КНДР-дин оборонадин Государственный комитетдин председателдин виликан заместитель, уьлкведин регъбер Ким Чен Ынан халудихъ галаз санал мад 7 касдиз кьиникьин жаза гана. Идан гьакьиндай 30-декабрдиз Кьиблепатан Кореядин "Чунан Ильбо" газетди, разведкада авай вичин хуси чешмейрал асаслу хъана, хабар гузва.

Газетдин суьгьбетчийрин делилралди, КНДР-дин регъбер Ким Чен Ыналай гуьгьуниз, государствода кьвед лагъай кас яз гьисабзавай Чан Сон Тхэкан буйругъар тамарайбури гуьллеламишна. Жазаламишайбурун арада Зегьметдин партиядин кьве функционер, гьукуматдин кьве член, армиядин кьве кьуллугъчи ва са корпоративный управлюющий ава. Абурун тиварар разведкади гьеле тайинарнава.

Гуьллеламишун 12-декабрдиз Пхеньянда авай государстводин хатасузувили Министрстводин дараматда кьилиз акъудна. И члавуз ана Зегьметдин партиядин виниз тир дережадин членарни авай, кьейдзава газетди. Чан Сон Тхэказ талукъ яз ахтармишунар гатфарилай кьиле тухузвай. Вини дережадин чиновник кьур шикилар партиядин ЦК-дин политбюродин заседанидал 9-декабрдиз кьалурнайтлани, ам ноябрдин юкварилай кьвалин дустагъда авай.

Кьиблепатан Кореядин разведкади гьисабзавайвал, са тлимил ийкьар идалай вилик Ким Чен Ына махсус кьуллугъриз кьиникьин жаза гунин месэлайриз талукъ яз са тлимил кьван мукъаятвал авунин буйругъ гана, гьикл лагъайтла, КНДР-да инсандин ихтиярар хуьн тавунихъ галаз алакьалу яз дуьньядин сообществодин басрух гунар гужлу жезва.

Рикел хкин, виликрай Япониядин СМИ-ри хабар ганай хьи, Пхеньяндивай партийный функционер Ли Су Енни жазаламишиз жезвай, гьисабзавайвал, ам уьлкведин регъбер Ким Чен Ынан сирлу пулар идара авунал машгъл тир. Са бязи делилрал асаслу яз, Ли Су Енани Чан Сон Тхэка санал КНДР-дин чинебан пуларал гуьзчивалзавай.

Гьвадин шартлар хъсан жедалди...

Антарктидадин кьерехрив Россиядин илимдин "Академик Шокальский" тивар алай гими муркларин есирдай акъудун гьвадин шартлар хъсан жедалди акъвазарнава, хабар гузва Франс-Пресс агентстводи.

Муркларин есирда гьатнавай гими кьутармишиз гьерекатзавай Австралиядин "Орора Острелиус" ледокол зурба чайгун акъатунин хаталувал арадал атанвайвилей адан патав фин акъвазарнава. Гуьзлемишзавайвал, гьвадин пис шартлар ледоколди ачух гуьле акъудда.

Гьа ихьтин себебар аваз Китайдин "Сюэ-Лун" ледоколдал алай вертолетдивайни "Академик Шокальский" инсанар кучьариз хъанач. Къати гар авай ва тлимил мензилдиз акъвазвай шартлар вертолет гьвадиз хкажун гзаф хаталу тир. Кумекдиз кьвезвай Франциядин "Л* Астролаб" ледоколдин кумекдикайни отказ авунин кьарар кьабулна, гьикл лагъайтла австраливири, гимидиз чпи кумек гуда лагъана.

Россиядин гимиди экипаждин 22 член ва 52 пассажир ава. Абуру Австралиядин Антарктический экспедициядин членар ва туристар я. Эхиримжи делилрал асаслу яз, абуруз кьурху гудай са карни авач: гимиди бес кьадар кудай шей ва недай суьрсет ава. Гими муркларин есирда 25-декабрдила гьатнава.

"Академик Шокальский" асул мурад Антарктидадин патарив гьвадин дегишвилер ва океандин ятар физвай патар ахтармишун я.

Тупарай яна

Израилдин артиллерияди Ливандин кьиблепатан территорияр тупарай яна. Санлай кьачурла, военныйри 30 снаряд ахъайна. Идан гьакьиндай, Израилдин военныйрин делилрал асаслу хъана, Франс-Пресс агентстводи 29-декабрдиз хабар гана.

Тупарай ягун Ливанди Израилдин терефдихъ вад ракета ахъайдалай гуьгьуниз башламиш хъана. Абурукай сад Израилдин территориядив агакьна. Маса делилрал асаслу яз, Израил галай патахъ кьве ракета агакьна. Ракетайрай ягъунай са дестедини гьелелиг жавабдарвал вичин хивез кьачунвач.

Кьве чурьукдин нетижада я Израилдин, я Ливандин территориядал са касдизни зиянар хъанвач.

Кьве уьлкведин сергьятдал гьалар 16-декабрдиз Израилдинни Ливандин военныйрин арада са шумуд сеферда сада-садаз гуьлле гунар арадал атайдалай гуьгьуниз кьизгьин хъана. А члавуз Израилдин са аскер телеф, Ливандин кьве аскердал хирер хъанай.

Волгограда терактар

Россиядин Здравоохраненидин Министрстводи малумарайвал, 30-декабрдин пакамахъ сьятдин кьудаз 23 декьикьа кьвалахайла, Волгограда троллейбус хьиткьинарунин нетижада 14 кас телеф хъана, хабар гузва "Хабарар" РИА-ди. Виликрай РФ-дин Здравоохраненидин Министрстводи, гьакни Силисдин комитетди телеф хъайи 10 касдин, Волгограддин гьукуматди лагъайтла 15 касдин гьакьиндай малумарна. Волгоград шегьердин 15-нумрадин троллейбусда хьиткьинарун шегьерда са суткадин кьене хъайи кьвед лагъай теракт я.

Хьиткьинунин нетижада троллейбус кьве патал пай хъана, патарив гвай дараматрин дактарра авай шушьер акъатна. 30 касдал жуьреба-жуьре заланвал авай хирер хъана. Кардик кутур хьиткьинардай шейинин кьуватлувал ва адан жуьре, ам троллейбусдиз гьикл гьанатла, гьеле лугъузвач.

Са суткадила тлимил вахт идалай вилик, 29-декабрдиз, Волгоград - 1 вокзалдик хьиткьинун арадал атана. Тротилдин эквивалентдин 10 килограммдиз кьван кьуват авай бомба инсандив металл гвани, гвачни чирзавай дараматдиз гьахъзавай рамкадин патав хьиткьинна. Эхиримжи делилрал асаслу яз, вокзалдик хьиткьинун арадал атунин

ностижада 17 кас кьурбандар, цудралди пассажиррал ва вокзалдин кьуллугъчийрал хирер хъана.

Волгоградский областда мад терактар тахьун патал виниз тир дережадин серенжемар кьабулнава. Шегьердин кучейра ППС-дин кьуллугъчийри, халкьдин дружинайри ва казакри дежурство тухузва.

Волгоградский областда цийи йисан вири жуьредин мярекатар, гьа гьисабдай яз, аялин иштираквал аваз кьиле тухузвайбуруни акъвазарнава. 1,2, ва 3-январь ясдин ийкьар яз малумарнава.

Терактрин нетижада телеф хъайи хиланриз Волгограддин руководстводи 1 миллион манат, зиянар хъайибуруз шегьердин властрин патай гьар садаз 200 агъзур манат пул гун хиве кьунва.

"Руандадин лувиллиз" аксибурун бунт эзмишна

Конгодин Демократический республикадин яракьлу кьуватрин подразделенийри 30-декабрдин юкьуз чкадин телерадиоцентрадин комплексдал, Генеральный штабдин дараматдал ва аэропортунал гуьзчивал хъууна, хабар гузва Рейтерди.

Армиядин командованидин делилралди, 30-декабрдин пакамахъ башламишай женгерин нетижада восстанидиз кьарагнавай винидихъ тивар кьунвай чкайра гьужумай 70 касдикай агъа клан 40 кас яна кьена. Агъалирин арада пучвилер хъанач, генералри аскеррин арадай кьейибурун ва хирер хъайибурун гьакьиндай малуматар гузвач, хабар гузва Франс-Пресс агентстводи.

Идалайни гьейри, "Мукунгубила" дестедай тир восстанидиз кьарагнавайбуру уьлкведин рагъэкьечдай пата авай Лубумбаши шегьерда авай гьукуматдин кьушунрихъ галаз женгиник экечина. И регионда телеф хъайибурун гьакьиндай малуматар гьелелиг авач.

Са тлимил вахт идалай вилик хабар гайивал, боевикри пакамахъ телерадиоцентрадал гьужумна, ам кьуна ва журналистар за-

Рекъем

• 2002-2011-йисара Эрменистандай чинебадаказ **6,2 миллиард доллар** пул тухвана. Идан гьакьиндай Америкадин "Вилик физвай уьлквейрай законсуздаказ пулар атул" лугъудай ахтармишунин организациядин докладда лугъузвач.

Маса делилрал асаслу яз, региондин мукьу уьлквейрай законсуздаказ тухванвай пуларин кьадар икьван я: Азербайжандай - **17 миллиард доллар**, Гуржистандай - **4,5 миллиард**, Туркиядай - **980 миллион доллар**.

Эгер Америкадин организациядин делилрихъ инанмиш хъайитла, ихьтин пашман сиягъда 1-чка Россияди кьазва. 2002-2011-йисара РФ-дай законсуздаказ **881 миллиард доллар** тухванва.

ЦБ-дин курсуналди кьенин юкьуз:

1 доллар - 32,73 манат,
1 евро - 45,00 манат,

кьизил (1 гр) - 1264,30 манат,
гимииш (1 гр) - 21,00 манат.

ИНТЕРНЕТДАЙ.
Гьазурайди - Шагьисмаил ГЪАЖИМИРЗОВ

лукиле кьуна. Эфирдиз экьечлай восстанидиз кьарагнавайбурун регъберри малумарна хьи, абур Конгодин Демократический Республика (ДРК) "Руандадин лувилликай" азад ийиз гьазур жезва, абурун фикирдалди, и лувилли уьлкведиз алай вахтунин президент Жозеф Кабила гьана.

Боевикри гьакни ДРК-дин армиядин Генштабдал ва Киншасадин аэропортунал гьужумна. Башламиш хъайи женг себеб яз пассажирар ва аэропортунин кьуллугъчийр са шумуд сьятда чунуьх жедай чкайра вахт акъудуниз мажбур хъана, гьикл лагъайтла, са шумуд патахъай гуьлле гузвай.

ДРК Африкадин виридалайни секинсуз уьлквейрикей сад я. Жуьреба-жуьре яракьлу дестейри адан аслу туширвал малумарай 1960-йисалай уьлкведа власть патал сада-садан аксина женг члугъазва. Гьукуматдин аксина кьиле тухузвай женгиниз кьарагнавайбурун тереф кьуншидаллай уьлквейрини хуьзва.

Гилан президентдин буба Лоран Кабила ам са вахтунда восстанидиз кьарагнавайбурун регъбер тирла, адани хва Жозеф яшаммиш жезвай ва кьелзавай Руандадивай кумек кьачузвай.

Питонди бамишарна

Франс-Пресс агентстводи хабар гузвайвал, Индонезиядин Бали островдал 4 метр алай питонди Hyatt мугьманханадин кьаравул бамишарна кьена. Агьвалат 26-декабрдиз арадал атана. Гуьулягъ гьеле кьаз хъанвач. Полицияди чкадин агъалийриз ва туристриз мукъаят хъуниз эвер гана.

Ихтиярар хуьдай органра суьгьбет авурвал, 59 йис хъанвай кьаравул Амбар Арианто Мульйодиз мугьманханадин патав питон акуна ва ада ам кьун кьетина. Ада са гьилел-

ди гуьулягъдин кьил, мукьу гьилелдини тум кьуна, амма гуьулягъ акъван кьуватлуди хъана хьи, адалай итимдин есирвилей экьечлиз алакьна ва ам адан гарданда аруш хъана.

Мульйодал питонди гьужум авур вахтунда патав адан дустарни гвай, амма абуруз акъван кичле хъана хьи, абурувай чпин дуст азадиз хъанач. Питонди вичин кьурбандин гардандин кларар хана. Идалай гуьуьуниз гуьулягъ дуьшуьш арадал атай чкадила масанихъди фена. Мугьманханадин патав кьанлу питон кьунин серенжемар кьиле тухузвач, амма гьелелиг нетижа авач.

Агентстводи кьейдзавайвал, и ийкьара островдал гзаф кьадар туристар ала. Абурун иниз Цийи йисан каникулриз атанвайбуру я.

Индонезияда цин питонар яшаммиш жезва. Амай жуьредин гуьулягърив гекьигайла, ибуру са акъван зурбабуру туш. Цин питондин яргъивилел вини кьил 4 метр жеда. Абуру асул гьисабдай це жедай куьлуь гьайванар ва кьушар неда. Амма бязи вахтара питонри крокодилрални гьужумда.

Лезги газет

УЧРЕДИТЕЛАР:
РД-дин Халкъдин Собрание,
РД-дин Гьукумат

КЪБИЛИН РЕДАКТОР
А.У. САИДОВ
Тел/Факс (872-2) 65-00-60
E-mail: lezgiGazet@yandex.ru

КЪБИЛИН РЕДАКТОРДИН
ЗАМЕСТИТЕЛЬ
Ш.Ш. ШИХМУРАДОВ
65-13-55

КЪБИЛИН РЕДАКТОРДИН
ЗАМЕСТИТЕЛЬ -
ЖАВАБДАР СЕКРЕТАРЬ
Д.Б. БЕЙБАЛАЕВ
65-00-61

ОТДЕЛРИН РЕДАКТОРАР:

ПОЛИТИКАДИН
Н.М. ИБРАГЪИМОВ
65-02-81

ЭКОНОМИКАДИН
Ж.М. САИДОВА
65-00-59

КУЛЬТУРАДИН
К.М. КАЗИМОВ
65-00-58

ЛИТЕРАТУРАДИН
М.А. ЖАЛИЛОВ
65-00-64

ЯШАЙИШДИН ВА ЧАРАРИН
А.Х. ГЪАМИДОВ
65-00-63

БУХГАЛТЕРИЯ
65-00-62

ЖАВАБДАР КОРРЕКТОР
М. МАГЪАМДАЛИЕВА

ВЕРСТКА ИЙИЗВАЙДИ
Ш. ФЕЙЗУЛЛАЕВА

НУМРАДИН РЕДАКТОР
М. АГЪМЕДОВ

Чап ийиз вахкана сятдин 13.30

Газет "Лезги газетдин" компьютеррин базада газурна.

Газет "Лотос" ООО-дин типографияда чапна.

367000, Махачкъала,
Пушкин куьче, 6.

Тираж 9622

Макъалаяр редакцияди туклуьр хъийизва. Макъалайриз рецензияр гузвач ва абур элкьвена вахкузвач. Редакциядинни макъалайрин авторрин фикирар сад тахъун мумкин я.

Газет массовый коммуникацийрин хиле закондательстводал амал авунал гуьзчивал авунин ва культурадин ирс хуьнин рекъяй РФ-дин Федеральний кьуллугъдин Кьиблепатан федеральный округда авай Управлениди регистрация хъувунва.
ПИ № ФС 10-6468 2007-йисан 26-январь

РЕДАКЦИЯДИН АДРЕС:

367018, Махачкъала,
I Петрдин проспект, 61,
7-мертеба.

Гь - И лишандик квай материалар гьакъидихъ чапзавайбура.

НАШИ РЕКВИЗИТЫ:

ГБУ "Редакция республиканской газеты "Лезги газет"

УФК по РД
БИК - 048209001
ИНН - 0562043725
Р/Сч - 40601810100001000001
Л/Сч - 20036 Ш60090

Балкандин йис

НУМРАДИЗ ШИИР

Нариман КЪАРИБОВ

Балкандин вафалу дуст я инсандин, Зегьметда даях - халис
куьмекчи,
Гъавилай и мерд, исялгъ гъайвандиз
Хъана, амазма гена гуьрмет чи.

Ватандин Чехи дявед женгера Аквадайла чна немсерин дуван, Вагъши душмандин къачуз сенгерар,
Вилик жергейра хъайид я балкандин.

Квахъдач сагъариз гайи къван куьмек,
Аскеррал хъайи гуьлледи хирер,
Балкандикайни къуна чна дестек,
Эхцигдайлани шегъерар, хуьрер.

Зи хайи хуьре - Къурушдал къакъан
Инсанни балкандин я даим дустар,
Балкандар хуьнай уьткем рамагбан
Агъабагъа гана Игитвилдин тивар.

Къе Балкандин йис алуькънава чаз,
Гъарна нурлу я елкадин эквер,
Эл патал Чехи мурадара аваз,
Зарб шив хъиз вилик фирай чи уьлкве!

Шикил ягъайди - Гь. ИСАЕВА

Юбилейдиз - гъазурвилер

Къагъриман ИБРАГЪИМОВ

28-ДЕКАБРДИЗ Дербент шегъердин кьил Имам Яралиева 2000 йисан юбилейдиз гъазурвилер акунин ва пландик квай кваллахар кьилиз акъудунин гъалариз талукъарнавай нубатдин заседание тухвана.

Лагъана къанда, юбилейдиз гъазурлухвилдин кваллахар пландин бинедаллаз кьиле тухузва. Алатай заседанийрал къарагъарай са пай месэляяр гъялнава.

2013-йисан эхиримжи заседанидал агъадихъ галай месэляяр веревирдна: 280 аял патал типовой аялрин бахча эцигун, сурарин мулкар аваданламишун патал лизим тир харжияр гъазурин, Дербент

шегъерди Федеральний тайин мурадрихъ элкьурнавай программайра иштирак авунин месэляяр чирун, тайинарнавай квалерин къавар ва дараматрин вилик патан акунар ремонт авун, Жуьямискидин территория ва адан къваларив гъай шегъердин тарихдин пай аваданламишун, шегъердин тарихдин чкаяр, Азадвилдин майдандин къвалав гъай квалерин винел патан акунар дуьзмишунин кваллахарин сиягъ гъазурин, кождиспансердин дарамат эцигдай чка хъягун ва масабур.

Заседанидал чпин теклифар гъазур шегъердин кьилин заместителар С.Азимов, С.Ханукаев ва "Дербент-2000" РД-дин ГКУ-дин руководитель А. Нурмегамедов ва масабур рахана.

Нетижаяр къунва

КОНКУРС

РД-дин Общественный палатади "Халкъдин журналист" лишандик кваз тухвай республикадин конкурсдин нетижаяр къунва.

Конкурсда иштиракун патал яхциурдалай виниз кваллахар къабулна. Абуруз килигунин нетижайрал асаслу яз юриди сад лагъай чка "Дагъустандин правда" газетдин илимдинни образованидин отделдин редактор Айишат ТАЖУДИНОВАДИЗ гана. РД-дин Общественный палатадин премиядин лауреат хъанвай адаз сад лагъай дережадин диплом ва ашкъиламишун яз 50 агъзур манат пул ганва.

Къвед лагъай чка "Табасарандин нура" газетдин отделдин

редактор Гуьлнара МЕГЪАМЕДОВАДИ къунва. Адаз сад лагъай дережадин диплом ва 30 агъзур манатдин къадарда аваз пулдин премия ганва.

Пуд лагъай чкадиз Кавказдин литература-художественный газет тир "Дагъвияр" газетдин кьилин редактор, гъафтеда садра акъатзавай "Дагъустандин жегиляр" газетдин жавабдар секретарь Марат ГЪАЖИЕВ лайихлу хъана. Адаз пуд лагъай дережадин диплом ва 20 агъзур манатдин къадарда аваз пулдин премия ганва.

"Дагъустандин правда" газетдин корреспондент Наида ГЪАСРЕТОВА РД-дин Общественный палатадин грамотадиз ва 10 агъзур манатдин къадарда аваз пулдин премиядиз лайихлу хъана.

2014-йисан лезги литературадин

календарь

Саид Агъмед (1764-1825)	- 240 йис.
Алкьвадар Гъасан (1834-1910)	- 180 йис.
Лга Рамазан (1834-1912)	- 180 йис.
Лезгинцев Георгий (1914-1994)	- 100 йис.
Стлал Мусайиб (1914-1942)	- 100 йис.
Агъаев Агъед (1924-2003)	- 90 йис.
Къазиев Искендер (1924)	- 90 йис.
Стлал Муслимат (1924)	- 90 йис.
Гелхен Мухтар (1924-1978)	- 90 йис.
Сфи-Буба - (1924-2010)	- 90 йис.
Чигалиев Жамалдин (1924-2011)	- 90 йис.
Эфендиев Мегъамед-Салигъ (1924-1995)	- 90 йис.
Жамидин (1934-2003)	- 80 йис.
Ибрамхалил Рамазанов	- 70 йис.
Агъмедов Мукаил (1954)	- 60 йис.
Ризванов Ризван (1954)	- 60 йис.
Ибрагъимова Гъулангерек (1964)	- 50 йис.

Лезги писателрин союздин правление.

Цийи йисан сувар къейдзава

Д.ШЕРИФАЛИЕВ

Цийи йисан сувар! Эхиримжи гъаф йисара тестиь хъанвай хъсан, регъимлу адетрин ам мектебрани, аялрин квалерани масанрани гурлудаказ къейдзава. Махарик жедай хътин суьгъурдин игитар - Аяз буба, Живедин ханум, куфтар къари ва, къилинди, гуьзел ёлка гъерекатда авайвилей и сувар вични къвердавай алаваяр кухтаз, адетдинди тушир кьеттендаз элкьезезва. Цийи йисан суварин кьилин йифиз, 31-декабрдиз, адет яз, иллаки аялри чпин умудар-мурадара тлалабда ва, алааматдин кар я, абур кьилизни акъатда лугъуда.

Гъа ихътин мурад-метлеб аваз Цийи йисан вилик Ахъегъа Фрид Кисриеван тиварунихъ галай жегиьл натуралистрин станциядин коллективдани суварин гурлу утреник кьиле фена. Цийи йис мубаракуналди, шадвилдин мярекат юнатрин станциядин директор Закия Лачиновади ачухна. Ахпа ада майдан чпин тербиядик-къаюмвилик квай аялрин ихтиярда туна. Бажарагълу юнатри - Аяз бубади, Живедин ха-

нумди, Кафтар къарици (абурин ролра Ахъегърин 1-нумрадин юкван чирвилерин мектебдин аялар тир Анжелика Мамедова, Суна Исмаилова, Миная Асварова устадивилелди кьугъвазвай; мярекат кьиле тухузвайдан везифаяр Ашура Агъаевади тамамарзавай; директордин регъбервилек кваз аялар и идарада профкомдин тешкилатдин председател Гуьлназ Велихановадини педагог-эколог Луиза Таировади гъазурнавай) ва маса персонажри залда безетмишнавай ёлкадин вилик итижлу мах-тамашадин теьгерда къалурай сегънеди къватл хъанвайбурукай гъич садни кьайгъусуз тунач.

Ахпа гъевескар гъевчи артистри лап хъсандиз шиирарни имуча-мучаяр кьелна, милли кьуьлерна ва "каракедин" куьмекдалди урус манияр лагъана. Эхирдай Аяз бубади, суьгъурдин чувалдай акъудиз, мярекатдин вири иштиракчийриз Цийи йисан савкъатар гана.

Шадвилдин мярекат, ина адет хъанвайвал, чай ва ширинлухар алай столрихъ ацукуьналди ва сада-садаз Цийи йисан сувар мубаракуналди давам хъана.

Хабар це

КВЕВ "ЛЕЗГИ ГАЗЕТ" МУС АХГАКЪЗАВА?

Хемисдиз, жуьмядиз, кишдиз, гъяддиз, ислендиз, саласадиз, арбедиз? -
Шегъер, район, хуьр къалура -
Жуван тивар, фамилияни -
Тлалабзава атлана редакциядиз рахкурун.

Гуьрметлу ватангълияр! "Лезги газетдин" 2-нумра 11-январдиз акъатда.